

ПОЛИТИКИН

10

динара

БРОЈ

1500

ЗАБАВНИК

26.9.1980. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА ХЛІ

Ripley Веровати или не!

ВАТРЕНО ОРУЖЈЕ

КОРИМ СУ 1588. ГОДИНЕ БРИТАНСКЕ ТРУПЕ ДОЧЕКАЛЕ ШПАНСКУ АРМАДУ, ИМАЈУЋЕ МАЊУ ПРЕЦИЗНОСТ И ДОМЕТ ОД ЛУКА И СТРЕЛЕ, АЛИ СЕ СМАТРАЈУ ДА ЈЕ МНОГО ЕФИКАСНИЈЕ ЗБОГ ПСИХОЛОШКОГ ЕФЕКТА КОЈИ ИЗАЗИВА ЕКСПЛОЗИЈА.

ЏОАН КЕЈ
ИЗ ЊУЈОРКА (САД)
ИМА ЗБИРКУ ОД
ПРЕКО 2000 ИГА-
ТА ЗА ШЕ-
ШИРЕ.

**ЖОЗЕФ
ВАН
ПРЕТ**
(1754 - 1837)

ДИРЕКТОР КРА-
ЉЕВСКЕ БИ-
БЛИОТЕКЕ У
ПАРИЗУ, У ТОКУ
ПОСЛЕДЊЕ
43 ГОДИНЕ ЖИ-
ВОТА НИЈЕ НА-
ПУШТАО БИБЛИО-
ТЕКУ. ТАКО
ЈЕ РАДИО, ЈЕО
И СПАВАО.

ПУТУЈУЋИ ЗУБАРИ

У 17. ВЕКУ У ЕВРОПИ
ВАДИТИ СУ ЗУ-
БЕ СВОЈИМ ПА-
ЦИЈЕНТИМА
НЕ СИЛАЗЕ-
БИ С КО-
НА.

ЖИРАФА

НЕ МОЖЕ ДА ПАСЕ ТРАВУ, АЛИ
ЗАТО С ТАКОМ БРСТИ ЛИШЕ
С ДРВЕГА. КАДА ОЖЕДНИ, ПРИ-
МОРАНА ЈЕ ДА ДОБРО РАШИРИ
ПРЕДЊЕ НОГЕ КАКО БИ ДУГИМ
ВРАТОМ МОГЛА ДА ДОКУЧИ ПО-
ВРШИНУ ВОДЕ.
У СЛУЧАЈУ ОПАСНОСТИ, НЕ-
НЕ ДУГЕ НОГЕ ОПОЊАВАЈУ
ДО ДА ТРЧИ БРЗИНОМ ВЕКОМ
ОД 50 КИЛОМЕТАРА НА
ЧАС.

**ЈОХАН
ДАНИЈЕЛ
ПРАЈСТЕР**
(1666 - 1737)

ПОЗНАТИ НЕМАЧ-
КИ СТИКАР, БИО
ЈЕ СИН СТИКА-
РА, ОТАЦ ПЕТ И
ДЕДА ТРИ
СТИКАРА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

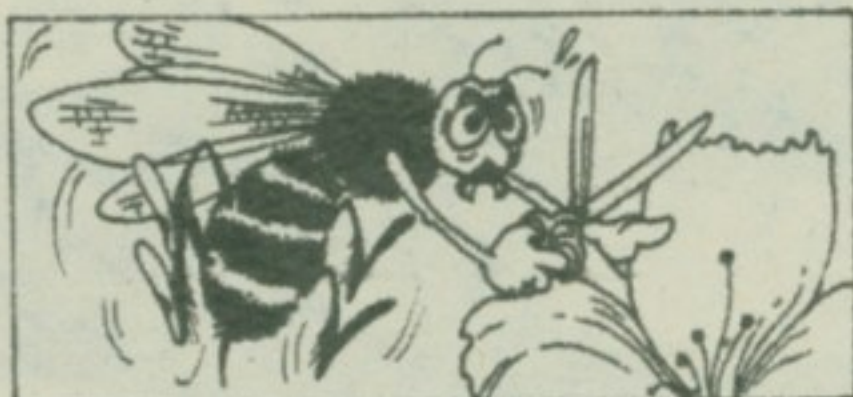
● УСТАНОВЉЕНО ЈЕ ДА ОД СВИХ
СИСАРА НАЈВИШЕ ЛЕНСТВУЈЕ ЛАВ.
ОДРАСЛИ МУЖЈАК ПРОВЕДЕ У ОД-
МОРУ И ПО 20 ЧАСОВА ДНЕВНО.

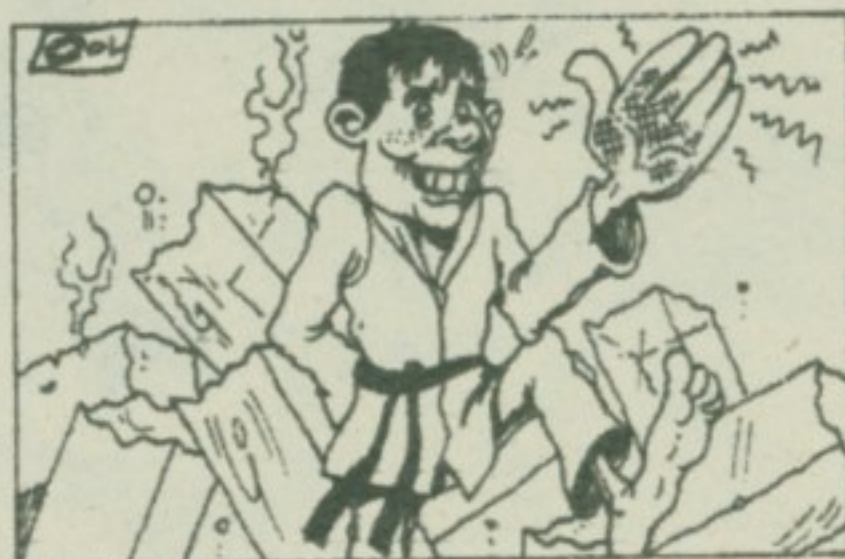
● У КИНИ СЕ ПРОИЗВОДИ ПАСТА
ЗА ЗУБЕ КОЈА ШТИТИ ОД ПРЕХЛАДЕ.
ПРОИЗВОЂАЧИ КАЖУ ДА СЕ РАДИ О
ОБИЧНОЈ ПАСТИ ОБОГАЂЕНОЈ ТРАВА-
МА КОЈЕ СУ СЕ ЈОШ У ТРАДИЦИО-
НАЛНОЈ МЕДИЦИНИ КОРИСТИЛЕ КАО
ЛЕК ПРОТИВ КИЈАВИЦЕ.

● ПЧЕЛЕ КРОЈАЧИ ГРАДЕ ГНЕЗ-
ДА У ШУПЉИНАМА ДРВЕЋА. ОНЕ
СЕКУ ЛИСТОВЕ БИЉАКА ИЛИ ЛАТИ-
ЦЕ ЦВЕЋА У ДУГУЉАСТЕ КОМАДЕ.
ЊИМА ОБЛАЖУ ГНЕЗДА И ПРАВЕ
ПРЕГРАДЕ ИЗМЕЂУ КОМОРИЦА. ОВО
ЈЕ ВЕРОВАТНО ЈЕДИНА ВРСТА ПЧЕЛА
КОЈА НАНОСИ ИЗВЕСНУ ШТЕТУ БИЉ-
КАМА КОЈЕ ГАЈИ ЧОВЕК.

● ЏОН ДИЛМАН, ЧУДИСТА ИЗ
ЛОНДОНА, САМО ЈЕДНИМ УДАРЦЕМ
УСПЕО ЈЕ ДА СЛОМИ ЧЕТИРИ ЛЕД-
НА БЛОКА ЧИЈА ЈЕ УКУПНА ТЕЖИНА
ИЗНОСИЛА ПЕТ СТОТИНА КИЛОГРА-
МА.

● ДУЊА СЕ ОД ДАВНИНА ГАЈИ НА
БЛИСКОМ ИСТОКУ. ЛАТИНСКО ИМЕ
ЈАЈ ЈЕ CYDONIA, ПО ГРАДУ ЦИДОНУ

(ДАНАС КАНИА), НА КРИТУ, ОДАКЛЕ
СУ ЈЕ ГРЦИ И РИМЉАНИ У VII ВЕ-
КУ ПРЕ Н. Е. ПРЕНЕЛИ ДАЉЕ У МЕ-
ДИТЕРАНСКЕ ЗЕМЉЕ.

● ДА БИ СЕ СКУВАЛО НОЈЕВО ЈА-
ЈЕ, КОЈЕ ЈЕ У ПРОСЕКУ ТЕШКО ОКО
1,5 КИЛОГРАМА, ПОТРЕБНО ЈЕ ДА СЕ
КУВА У КЉУЧАЛОЈ ВОДИ ОКО 50
МИНУТА.

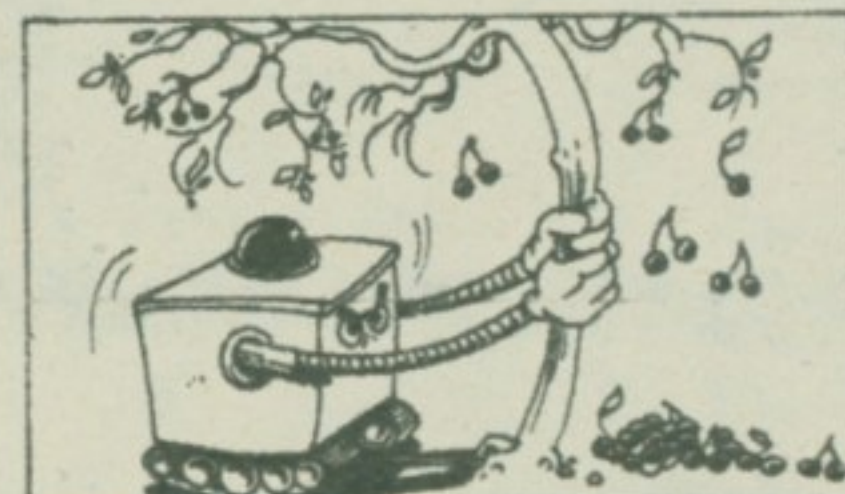

● ПАРАЗИТСКА БИЉКА МЕСО-
ЖДЕР, РАФЛЕЗИЈА, КОЈА РАСТЕ У
МАЛЕЗИЈИ, ИМА ОГРОМАН ЦВЕТ НЕ-
ПРИЈАТНОГ МИРИСА ЧИЈИ ЈЕ ПРЕЧ-
НИК ОКО ЈЕДАН МЕТАР, А ТЕЖАК
ЈЕ И ПО СЕДАМ КИЛОГРАМА.

● УПРАВА ЗООЛОШКОГ ВРТА У
КОПЕНХАГЕНУ КУПИЛА ЈЕ ЈЕДНО
ИМАЊЕ ВАН ГРАДА ГДЕ НАИЗМЕ-
НИЧНО ШАЉЕ ЖИВОТИЊЕ НА ОД-
МОР ОД ГРАДСКЕ БУКЕ И ШТЕТНОГ
ДЕЛОВАЊА СМОГА.

● ЕНГЛЕЗ ФРАНСИС СИЛБЕРИ
НЕДАВНО ЈЕ ПОСТИГАО РЕКОРД У
НЕПРЕКИДНОМ ПРЕСКАКАЊУ КО-
НОПЦА У ТРАЈАЊУ ОД 4 ЧАСА И 10
МИНУТА. ЗА ТО ВРЕМЕ ЈЕ НАПРА-
ВИО 35 ХИЉАДА СКОКОВА.

● ИТАЛИЈАНСКИ ПРОФЕСОР БЕР-
ЦОНИ ИЗУМЕО ЈЕ МАШИНУ ЗА БРА-
ЊЕ ГРЕШАЊА КОЈА СЕ ПРИКЉУЧУ-
ЈЕ ЗА ТРАКТОР И ТРЕСЕ СТАБЛО
ТАКО ДА СЕ ПЛОДОВИ ЛАКО ОТКИ-
ДАЈУ ОД ПЕТЕЉКИ.

ДЕТЕКТИВСКА ПРИЧА

У књижевности је изведен сензационалан подвиг. Откриће новог Шекспира не памти се у последња три века — тачније, од 1664. године, када је његовим већ познатим делима додата историјска драма „Перикле“.

Порекло новопронађене драме морало је да остане загометно све до нашег века — века компјутера.

У ствари, за комад „Књига о сер Томасу Мору“ зна се већ дуго. Његов манускрипт чува се у Британском музеју у Лондону. Драма по свој прилици није ни изведена за Шекспирова живота јер јој је језик био преслободан за укус тадашњих власти, а и бурни догађаји који описује били су исувише свежи.

НАЧИТАНИ ЕЛЕКТРОНСКИ МОЗАН

Стручњаци се већ дуго препиру око тога ко је написао „Књигу о сер Томасу Мору“. Пошто се састоји од неколико различитих рукописа, приписивана је већем броју аутора, а 1916. године извесни Едвард Монд Томпсон први се усудио да један њен део припише Шекспиру. Мала је одмах био исмејан, касније је понеко стао на његову страну.

Смела претпоставка Монда Томпсона је не само потврђена већ и превазиђена новим открићем.

Научници су усавршили метод стилске анализе помоћу којег са потпуном тачношћу могу да разликују текст једног од текста другог аутора. Закључак из анализе „Књиге о сер Томасу Мору“ гласи да је Вилем Шекспир написао не само део већ и читаву ову драму, мада је у исписивању страница успео и физичку снагу других.

За ово откриће заслужан је професор Томас Меријам који је проучио „Књигу о сер Томасу Мору“ методом стилске анализе усавршеним на Одељењу за компјутерске науке при Универзитету и Единбургу у Шкотској.

Овај метод ослања се на несвесне шаблоне у употреби речи који се доследно понављају код сваког аутора али их је немогуће опонашати. У ове такозване „језичке навике“ спада учестаност израза и речи попут: „бити“, „као“, „дакле“, „у ствари“ и сличних.

Друга језичка навика је стављање речи као: „и“,

„али“, „ипак“ и „међутим“, на почетак реченице. Анализа ових несвесних шаблона врши се тако што се читав текст стави у компјутера програмиран да их „препозна“.

Резултати оваквих анализа изненадили су стручњаке за књижевност који просте језичке навике попут наведених нису сматрали нарочито значајним за стил. Показало се да су те навике, које се не дају фалсификовати, исто тако поуздан знак идентитета као отисак прста. „Начитаном“ компјутеру — дакле оном који је нахрањен са довољно материјала већ познатог порекла како би могао да врши поређење — потпуно је немогуће да измеша текстове два аутора.

Пронађено је још једно дело Вилема Шекспира а главну улогу одиграо је компјутер.

четрдесет једним језичким шаблоном пронађеним у „Књизи о сер Томасу Мору“. Само на једном месту уочио је упадљиву разлику. Сматрајући то занемарљивим, Томас Меријам је „Књигу о сер Томасу Мору“ прогласио Шекспировим делом.

Единбуршки стручњаци Ендрју Мортон, Сидни Мајклсон и Нил Хамилтон-Смит, који су усавршили компјутерски метод, без оклевања одобравају

не, обојен је хумором који чини да гледалац заборави на извесне драмске недостатке.

Живот писца и државника с почетка 16. века Томаса Мора морао је бити врло привлачна тема за драматичара попут Шекспира. Човек који је у спису „Утопија“ описао идеалну државу постао је 1529. године врховни поглавар енглеске цркве само да би га шест година потом погубио краљ Хенри VIII зато што је одбио да призна његову, монархову, власт над собом.

Претпоставља се да је „Књига о сер Томасу Мору“ написана 1593. године, отприлике у исто време кад и „Тит Андроник“, „Укроћена горопад“ и „Комедија забуна“. У томе се слаже неколико шекспиролога, а Томас Меријам је и сам дошао до истог закључка користећи други метод стилске анализе који је измислио британски психијатар и шекспиролог др Елиот Слејтер.

„Књига о сер Томасу Мору“ по конструкцији је чалик на друге драме из свог периода: ту је и обавезни „комад у комаду“ — путујућа глумачка трупа забавља Томаса Мора поучном драмом под на-

словом „Брак духа и мудрости“. Један од најлепших делова комада је говор у којем Томас Мор апелује на народ да не устаје против краља.

Мада је единбуршка научна екипа уверена у тачност открића професора Томаса Меријама, она сад понавља читаво испитивање како би стручна јавност без двоумљења прихватила његов налаз. Очекује се да ће тада многи шекспиролози, који су досад с благим презиром пратили развој ове детективске приче, похрлити да и сами употребе метод компјутерске анализе за разна друга испитивања.

Преводиоци Шекспира широм света ускоро ће моћи поново да приону на посао. Британски издавачи већ се грабе око текста у којем виде бестселер, а нема сумње ни да ће позоришта ускоро приказивати „Књигу о сер Томасу Мору“ пред пуним дворанама.

Занимљиво је да је ова драма једном постављена у Лондону. Било је то 1954. године. Представа је прошла потпуно незапажено.

П. С.

НЕПОБИТНО И НЕВЕРОВАТНО

Када је пре четири године први пут чуо за единбуршки метод компјутерске анализе, Томас Меријам је одмах решио да га испроба на „Књизи о сер Томасу Мору“.

Најпре је проверио доследност језичког шаблона у читавом тексту. Ако се иза сваког рукописа крије други аутор, сматрао је, онда ће они одударати и по језичким шаблонима.

Разлике није било. Ако је Шекспир написао и страницу овог дела, онда га је написао цело. Единбуршки метод омогућио је Меријаму да и то поуздано утврди. Професор је употребио унапред припремљене компјутерске анализе три познате Шекспирове драме — „Јулија Цезара“, „Перјакла“, и „Тита Андроника“ — и упоредио их са

Меријамове налазе. По речима доктора Мортон, који се добро сећа ранијих подругљивих примедби скептика: „Ствар је у исти мах невероватна и непобитна. Пред нама је нов, савршен пример Шекспировог стваралаштва, аутентичан по свим одликама“.

ПРИВЛАЧНА ТЕМА

Упркос Мортеновом одушевљењу, драмски експерти уверени су како нема бојазни да ће „Књига о сер Томасу Мору“ збацити са пиједестала „Хамлета“, „Ричарда III“ и неке друге врхунске Шекспирове комаде. Ипак, према неким записима с почетка нашег века, била је то једна од најзанимљивијих драма своје деценије. Главна личност веома је снажно приказана а читав комад, чак и трагичне сце-

» ГИЦЕ « ОСВОЈИЛЕ СВЕТ

Народна Република Кина је, веровали или не, земља са највећим бројем свиња на свету. Од 732 милиона грла, колико их има у свету, више од једне трећине припада Кини, односно око 288 милиона грла. Број свиња, међутим, стално расте и чини четири петине укупног фонда свиња у Азији. После Кине по броју свиња налази се Совјетски Савез са 70, САД са 57, Бразил са 38. Пољска са 22, колико их има СР Немачка, Мексико са 13, Француска са 12 милиона грла итд. Наша земља има 8 милиона и 425 хиљаде свиња.

ДОЛИНОМ
КРКЕ

ОЛТАР ЗА ПОТПАЛУ

Сбокалом топле воде, млада девојка тихо је покуцала на врата спаваће собе господарице Оточца али овог јутра се није чуло уобичајено, мрзовољно „Уђи!“ Можда још спава. Покуцала је још једном. Ни овога пута из собе није допро ни најмањи шум. Помало збуњена, девојка је одшкринула врата и на своје велико изненађење угледала нетакнут кревет. Господарице није било ни у соби али ни у суседном малом салону. Пет минута касније, сва послуга је кренула у потрагу. Узалуд. Њено господство није било ни у замку ни у парку. Као да је у земљу пропала. Да би цела ствар била још чудачија, оба моста која су острво са замком спајала са обалама Крке била су подигнута!

Вест о тајанственом нестанку господарице Оточца пукла је још истог дана Долењском. Шта се то зби-

Садашњи изглед замку је дао барон Иван Ленковић, врховни капетан хрватско-славонске Војне крајине који је Оточец купио 1560. године. Сматра се да је по његовом наређењу прокопан рукавац како би се Крка раздвојила и замак нашао на острву, чиме су знатно повећане његове одбрамбене моћи.

Како је то у средњем веку било уобичајено, сваки замак је представљао „државу за себе“. Оточец није био изузетак: имао је своју војску, администрацију, правосуђе. И, наравно, затвор. Заправо два затвора: један у подруму за кметове који су до пола стајали у води и други на спрату, с погледом на Крку, за отмене ухапшене.

ОТОЧЕЦ

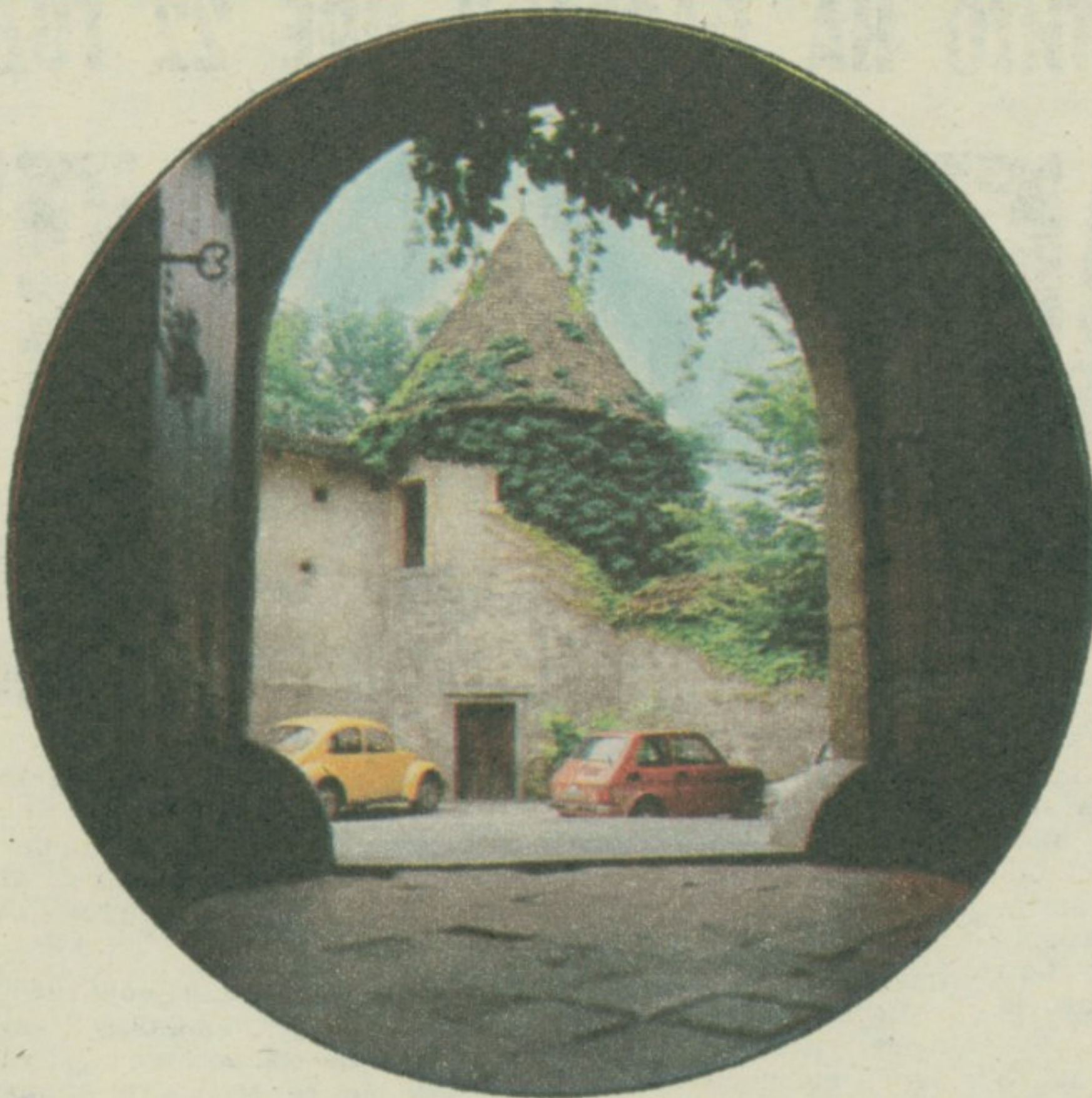
ва међу зидинама замка, питали су се становници околних места. До сада је нестајала само понека, на своју несрећу лепа сеоска девојка. Једино грофициног најближег суседа, господара Струге, нису мучила ова питања. Био је сигуран да ће, пре или касније, зелене воде Крке избацити тело његове охолое сусетке.

Ову причу о трагичном крају свађе суседа чули смо у самом замку Оточец, сада претвореном у хотел. Када се догодила и како су се звали њени главни актери, не зна се. Баш као што се не зна ни када је замак на десној обали Крке подигнут. По неким, први темељи ударени су у 9. веку. Писана сведочанства потичу пак из 1253. године. Од тада је у извесној мери могуће пратити ток збивања у замку, захваљујући пре свега чињеници да су се власници мењали гоово филмском брзином. Већина њих је заједно са тапијом о власништву преузимала и обичаје претходних господара. То се пре свега односи на поступање са становницима купљених села па и сусе-

дима. Као да је у традицији било да се са неким живи у слози а са неким у завади.

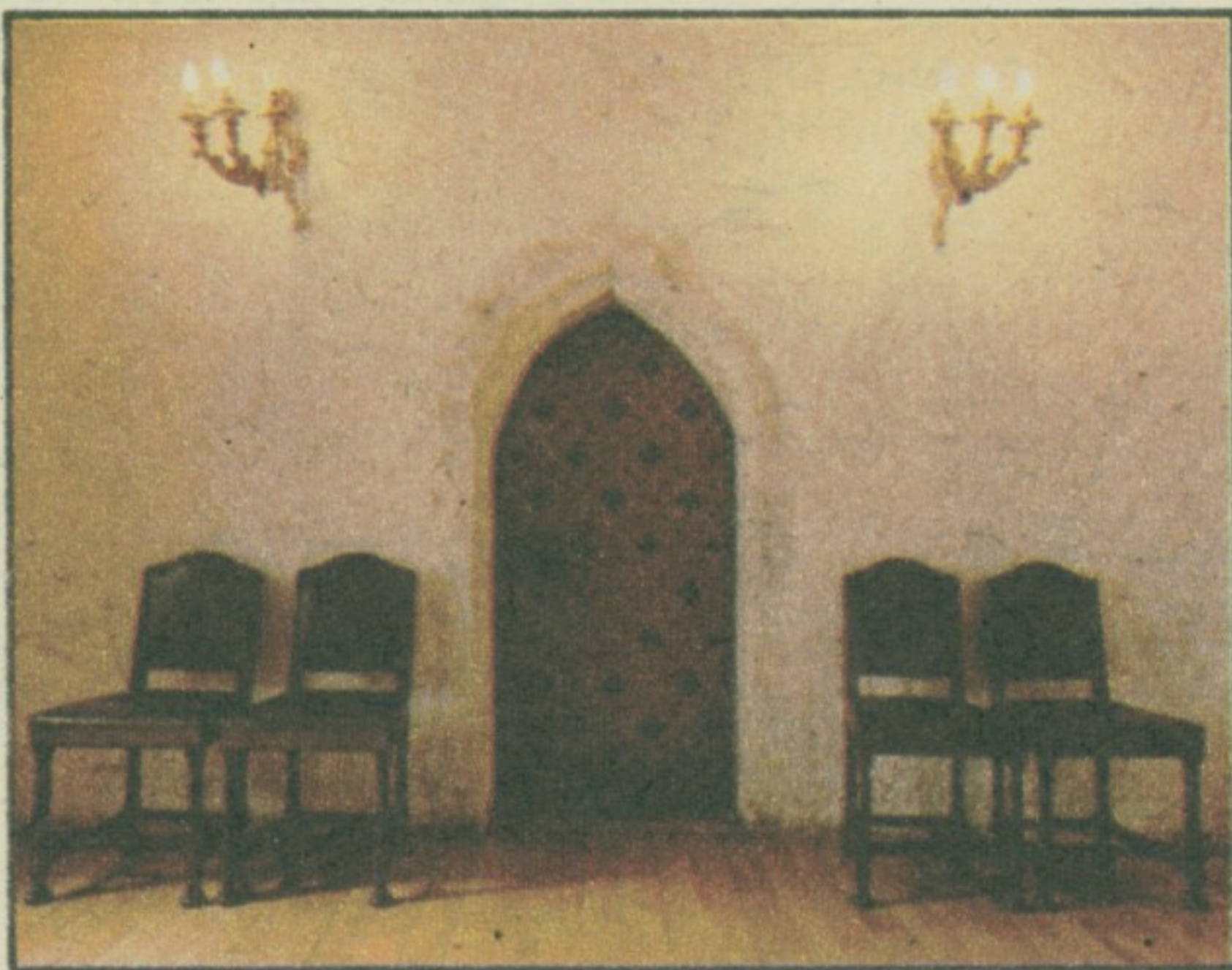
Тако је до данашњих дана остала сачувана прича о судском спору покренутом крајем 17. или почетком 18. века, који су пуних 50 година Оточани водили против Стружана. Овај маратонски процес отпочео је због мале капеле на острвцу које се налазило између два замка. Изгубивши спор господар Струге отпочео је „рат нерава“: сваких неколико дана са његове куле огласило би се звоно које је значило да се тог дана не ради. Учестали дани одмора и празниковања у Струги почели су да стварају незадовољство међу кметовима у Оточцу. Ето, док ми радимо, наши суседи се одмарају, протестовали су они. Питање је да ли би се тај протест претворио у праву побуну да једног дана, сасвим случајно, није откривено да је звоно у Струги оглашавало одмор, али да су кметови остајали на пољу.

Текст: О. Вукадиновић
Снимци: Љ. Патрновић

Колико је један гроф „тежак“ не кад није било тешко утврдити: за сваких 25 хектара земље он би саградио по једну кулу. У Оточцу их је било 4.

У време изградње ауто-пута у Оточцу се налазио Штаб омладинских радних бригада. Из тих времена забележили смо згуду коју нам је испричао Франц Керен, помоћник директора угоститељског предузећа које држи Оточец: „Једног дана дошла је куварица и саопштила ми да ручка неће бити јер нема дрва. Позвао сам набављача и рекао му да се снађе како зна и уме а ја сам послом отишао у Ново Место. Кад сам се вратио, имао сам шта да чујем: набављач се снашао тако што је у парампарчад исцепкао средњовековни олтар са сликама мајстора Мерцингера!“

У замку-хотелу боравио је, на кратко, неколико пута и председник Тито. Највише је волео, сећају се у Оточцу, да седне на горњи шпиз острва и ту разговара са својим гостима.

Оно што туристе данас највише привлачи Оточцу, то је неко необично спокојство које обузме човека кад закорачи на острво и мир који тек ту и тамо прекине гакање дивљих патки настањених у околном шипражју. Оне као да су свесне да су овде потпуно безбедне. Наиме, дирекција хотела је успела да издејствује да се бар у овом делу Крке ставе под заштиту закона.

★★★★★ТИТО НА ЛАСТОВУ ПРЕ 22 ГОДИНЕ★★★★★

ЗАГРЉАЈ УЛУЦИ

Јутро 14. августа 1958. године изгледало је наоко као и други летњи дани на Ластову: сунце је раскошно обасјавало море, борове и увале, певали су зријавци, летели галебови. Али, житељи овог острва далеко на пучини нашег мора нису претходне ноћи испловили у рибарење нити са сванућем отишли у винограде. Све се утишало у свечаном ишчекивању: на Ластово је долазио друг Тито!

Сви који су могли да се крећу окупили су се тог јутра у луци Убли, пристижући на магацима и мазгама, рибарским бродима, пешице. Изгледало је као да се цело Ластово преселило и слегло у велико пристаниште, не обзирајући се на умор од дугог пута, жегу, жеђ.

Нешто пре 9 часова на видiku се указао брод „Подгора“. Поклици одушевљења којим су Ластовци поздрављали долазак најдражег госта проломиле су се над острвом. А када је „Подгора“ полако пристајала, завладала је ти-

Ушавши у аутобус друг Тито се обратио возачу: »Е, сад сам ти ја кондуктер!«

шина и погледи свих присутних били су уперени према командној палуби очекујући излазак Врховног команданта. Чим се он појавио, широко насмејан и поздрављајући руком све који су га чекали, из хиљаде грла заорио се поздрав вољеном вођи, другу, саборцу.

А АКО ОТНАЈУ КОЧНИЦЕ?

И данас, 22 лета после боравка друга Тита на њиховом острву, Ластовци се сећају готово сваког детаља од 14. августа 1958. Нарочито живо и јасно сећање на овај дан носе у себи они који су имали срећу да буду у непосредној близини свог Тита.

Као одлучном ученику седмог разреда основне школе „Браћа Глумач“,

част да поздрави највећег учитеља припала је Љиљани Ракић. Данас мајка и наставница, Љиљана се сећа сусрета са другом Титом.

— Била сам обучена у најдражу хаљиницу, коју још пажљиво чувам. Руке су ми се тресле и никако нисам успевала чврсто да држим букет цвећа намењен другу Титу. У себи сам непрестано, чини ми се по стотину пута, понављала речи добродошлице које је требало да изговорим приликом сусрета са Председником Републике. Починјало је овако: „Драги друже Тито, срећни смо што сте данас међу нама...“ И онда, када је Тито стао испред мене, ја сам почела да говорим, али ни данас не знам да ли онај већ припремљени текст или нешто сасвим друго, речи које су ми тада нави-

рале. Друг Тито се насмејао оним својим бескрајно срдачним осмехом и топло ме загрлио. Од узбуђења не знам шта ми је тада рекао... Доцније, када се све завршило, морала сам другарицама и мојим Ластовцима ко зна колико пута причати све о тим незаборавним тренуцима. И данас, често, ђацима, говорим о свом сусрету са другом Титом.

После посете фабрици „Сирена“, Тито се са својим домаћинима запутио на брод „Подгора“, где су се службени разговори завршили Председниковим речима: „Другови, ми Ластову морамо помоћи!“ Тада је друг Тито позвао представнике Ластова да га посете у његовој резиденцији у Београду. Већ 8. октобра 1958. они су то и учинили и тада им је Тито лично предао чек на 60 милиона

динара са жељом да се „он паметно искористи и тако допринесе бржем развоју њихове мале оточке општине“...

Друг Тито се затим упутио према средишту острва, месту Ластову, удаљеном од луке Убли десетак километара. Овај пут требало је прећи аутобусом Комуналног предузећа Ластово, за воланом се налазио Јерко Протић, данас пензионер, који се са поносом сећа тих тренутака:

— То је мој најтежи, али и најдражи тренутак у животу, јер није мала ствар возити друга Тита и одговарати за његову сигурност. Цело време сам мислио у себи: шта ако пукне гума, ако откажу кочнице... Али, потпуно ме смирио сам друг Тито, рекавши: „Здраво, друже! Е, сад сам ти ја кондуктер!“ Насмејао сам се и знао да ће сада ићи све лакше. На путу према месту Ластову Тито ме је неколико пута молио да станем. То је било на најлепшим местима одакле је испред нас пуцао изузетан поглед на ластовски архипелаг.

ЛЕПШЕ ОД БАЛИЈА

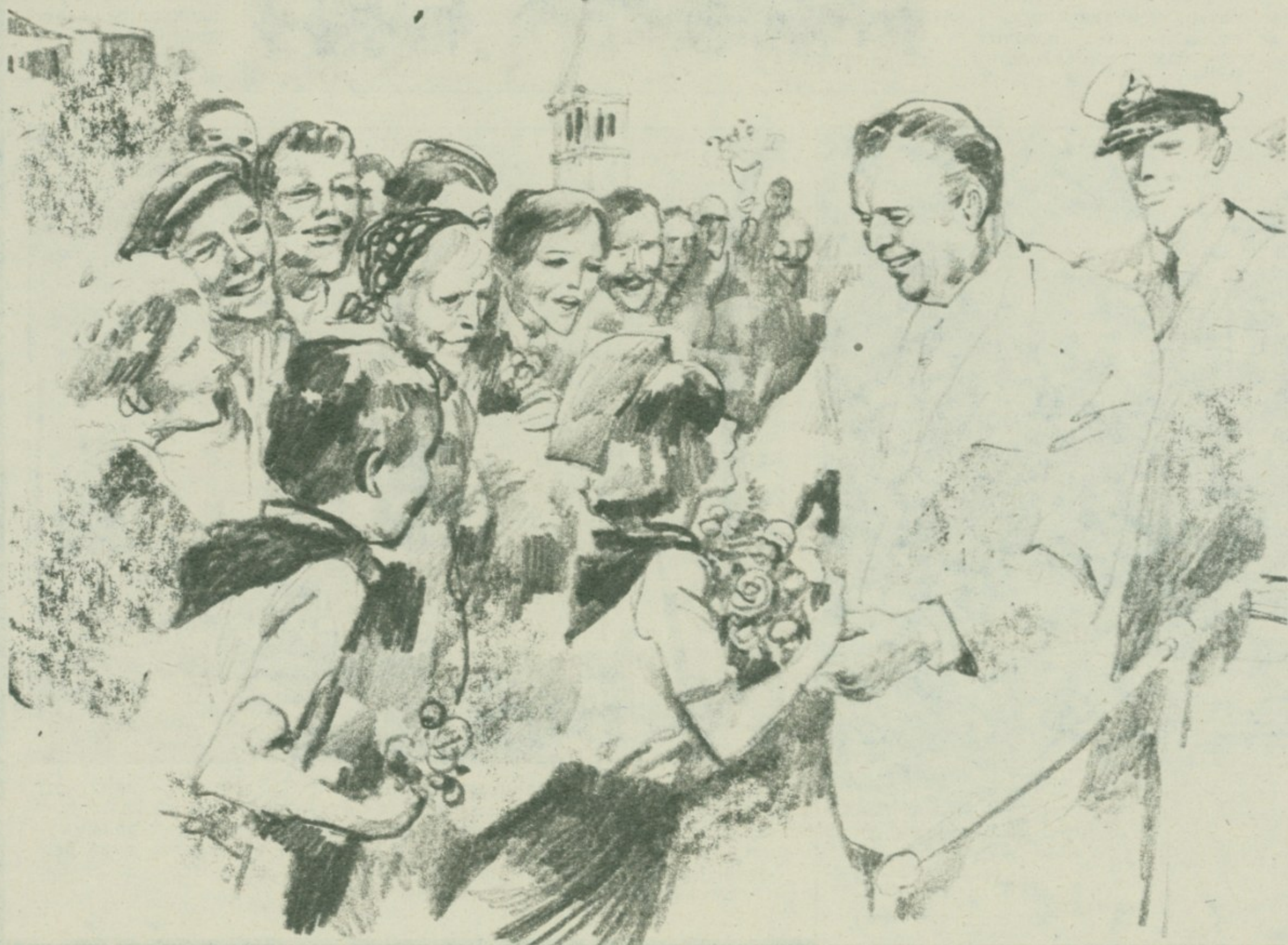
Другу Титу је на Пјевору, центру места Ластова, после сусрета са народом, фотографисања са женама у народној ношњи и посете месној цркви, приређена традиционална ластовска маренда са острвским специјалитетима. Када је пробао ластовске дубенице, а затим и шљиве, Тито се са смешком обратио својим домаћинима: „Овакве дубенице нема ни Насер у Египту, а шљиве су вам, вјерујте, боље од оних мојих на Брионима...“

Тито се затим вратио у луку Убли, одакле је разарачем „Сплит“ отпловио до нашег најудаљенијег острва Палагруга, а онда до Пасадура, најлепшег дела Ластова. Одушевљен раскошном лепотом која му се указала пред очима, Тито је рекао: „Па, људи, овај крај је лепши од најлепшег отока Балија у Индонезији!“

Ту, под маслинама и боровима, другу Титу је приређен свечани ручак. И управо ту друг Тито је својим домаћинима дао идеју да на том месту изграде хотел и почну са развојем туризма. Први је дао и свој лични, добровољни прилог за унапређење туризма. Као знак захвалности за ову замисао и подстицај, Ластовци управо на том месту граде хотел „Солитудо“.

Када је друг Тито отпутовао, на Ластову је остала још већа љубав према његовој личности, делу, што су Ластовци изразили и 1962. године када су Јосипа Броза Тита прогласили првим почасним грађанином општине Ластово.

Иван Лончар

По ко зна који пут те вечери Мирко Плејвас је прелетео погледом дешифровани текст телеграма Команде ратне морнарице из Београда који је лежао на столу. Поручка је била кратка:

„Очекује се напад Италијана и Немаца — стоп“

Најзад су се јавили из Команде! Колико им је само времена требало! Капетан бојног брода и командант поморске базе у Селцу крај Ријеке Мирко Плејвас највише је размишљао баш о томе. Нервирала га је комотност виших власти. Откако је после мартовских демонстрација постало јасно да је рат неизбежан, Плејвас се неколико пута обраћао Команди у Београду с питањем шта да ради.

Под његовим заповедништвом налазили су се миноловци „Силни“ и „Малинска“ и неколико мањих бродова, док је у сушачкој луци било укотвљено тридесетак, што путничких што теретних бродова. Сва та флота, искључиво наша, била је надокхват Италијанима који својим понашањем у суседној Ријеци нису крили да је напад на Југославију питање дана.

ВОДИТЕ ГА!

Плејвас, стамен четрдесетогодишњак средње висине и увек уредног изгледа, Словенац пореклом, волео је отаџбину и није хтео да се помири да флота падне у италијанске руке. Трбало ју је, дакле, склонити, а он то није смео да учини без дозволе Команде ратне морнарице. Неколико пута је интервенисао телеграмом. Узалуд. Команда је ћутала!

Одлучио је да прекрши војну дисциплину. На своју руку испловио је „Малинском“ из Селца у ноћи између 5. и 6. априла 1941. године и наредио бродовима укотвљеним у сушачкој луци да се склоне у оближњу луку Шило. То је било највише што је у том тренутку и без овлашћења могао да учини. Није богзна шта, али и то је нешто, размишљао је по повратку у Селце где га је чекала порука из Београда.

— Смиловала се, господа! — јетко је процедио на рачун претпостављених из Команде ратне морнарице.

Телеграм је садржавао рутинско саопштење. О рату ни речи, ни о томе где, шта и како ако избије.

Изјутра су се појавили италијански бомбардери, изгучили смртоносни товар и повукли се. Следећа четири дана ништа се није догодило. Плејвас је био у недоумици шта да ради. До Селца су допирале неслужбене вести о расулу у југословенској влади и војсци, а службено обавештење никако није стишло. Покушао је да ступи у везу са Командом у Београду. Није му успело. Ни на неколико телеграма није било одговора. Коначно, 10. априла Команда се огласила телеграмом:

ПРИЧА О ПРАВОМ ЧОВЕКУ

ПОСЛЕДЊА ЗАПОВЕСТ

Капетан бојног брода није хтео да прихвати капитулацију. Уместо тога извео је акцију због које је уцењен на велику суму.

„Основана је Независна Држава Хрватска — стоп. Одмах положите оружје — стоп“.

Капетан бојног брода није могао да верује. Зар тако срамно капитулирати? За Павелића никад није чуо.

— Ово је нека шала! — узвикнуо је резигнирано и позвао телефоном команданта места у Цриквеници. Док је чекао на везу, у просторију је ушао један од његових официра. Уместо прописаног поздрава, бахато се издрао:

— Одмах положите оружје и закуните се на верност Павелићу!

Плејвас се наострешо. Значи, издаја! Приче о расулу су истините. Неколико часака гледао је официра као неко нестварно

биће, а онда се машио за револвер. Уперио га је у официра и позвао дежурног:

— Водите овог гада, ухапшен је!

ПРЕПАД У ЦРИКВЕНИЦИ

Командант Цриквенице поновио је преко телефона исто што Плејвасов официр. Капетан бојног брода му је залупио слушалицу. Он, Мирко Плејвас, не прихвата капитулацију! Никад! Наредио је дежурном да окупи припремно одељење, укупно 70 морнара и 3 официра. Објаснио им је ситуацију.

— Наређење Команде из Београда не прихватам! Похватаћемо те усташке вашке на легалу, неће они да ми се шепуре по Цриквеници!

Морнари су стигли у градић у два камиона. На улазу им је неки младић рекао да усташке главешине заседају у згради градске скупштине. С оружјем у рукама Плејвасови момци развили су се у стрелце и под окриљем вечерње таме пришуњали већници. Пред зградом је шетало само неколико стражара. Када су их морнари заскочили, нису пустили ни гласа. Тихо, на прстима, Плејвас и десетак војника попели су се уз степенице. Нагло су отворили врата и банули у салу за састанке.

— Руке увис и да нисте мрднули! — грмнуо је капетан бојног брода. — На улици ћете сви да станете уза зид, лицем према њему!

Акција је текла беспрекорно. Неочекивано, док су усташке главешине стајале ослоњене рукама о зид, се околних прозора огласиле су се пушке њихових људи. Морнари су сместа одговорили. Настао је лом.

Ухапшени су се дали у бекство. Нису далеко одмакли: меци Плејвасових војника су их сустизали и косили. Тако је погинуо и Петар Кватерник, рођени брат Еугена Кватерника, касније Павелићевог првог доглавника.

БАЗА У ПЛАМЕНУ

Чувши за братовљеву смрт, Еуген Кватерник је добио готово лудачки напад. Распитивао се за име кривца, претио. Доцније је Плејвас уцењен од Независне Државе Хрватске на 100 хиљада куна!

Веза капетана бојног брода са вишом командом није више постојала. Италијански тенкови ушли су у Цриквеницу. Плејвас је окупио морнаре и обратио им се чврстим гласом:

— Војници моји! Југославија је капитулирала, али ми нисмо! Борићемо се! Ко жели да одложи оружје, нека иступи и нека иде!

Нико није иступио. Брод „Силни“ испловио

је и похитао у луку Шило да капетанима наших путничких и теретних бродова пренесе Плејвасово наређење да потопе бродове како их се Италијани не би дочекали. Капетани су без речи послушали. После поноћи, 12. априла запаљени бродови претворили су се у огромне буктиње.

Селце није могло дуго да се одупре. Храбром Мирку Плејвасу то је било веома јасно, али је исто тако знао и да базу неће препустити Италијанима. Могу да је добију само у рушевинама! Истина, било му је жао. Селце је сматрао својим домом, али друге није било.

У подне 20. априла дежурни му је јавио да су италијански тенкови кренули према Селцу. Одмах је издао наређење да се минирају сви објекти. Морнари су се размилели по бази и у тишини обавили посао.

Предвече је Селце евакуисано. А онда је загрмело.

Чинило се да се проламају и небо и земља, и да околни висови подрхтавају. Трајало је неколико минута. Затим је завладао мир. Поморска и војна база више није постојала!

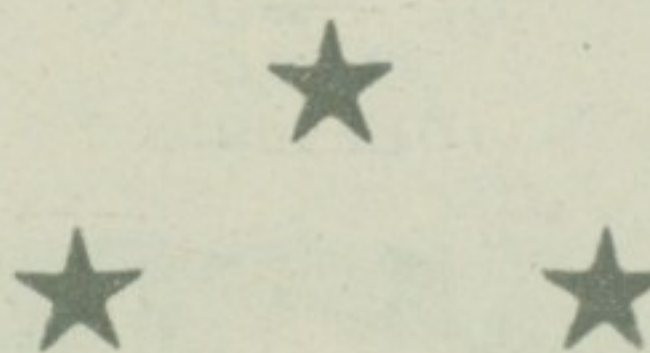
Плејвас је кренуо кроз рушевине. Срце му се стезало. Зар је тако морало да буде?

Морнари и официри укрцали су се на миноловац „Силни“ и „Малинску“. После два дана укотвили су се подаље од обале. Сломљен од туге, Плејвас је издао последњу заповест:

— Потопите оба брода!

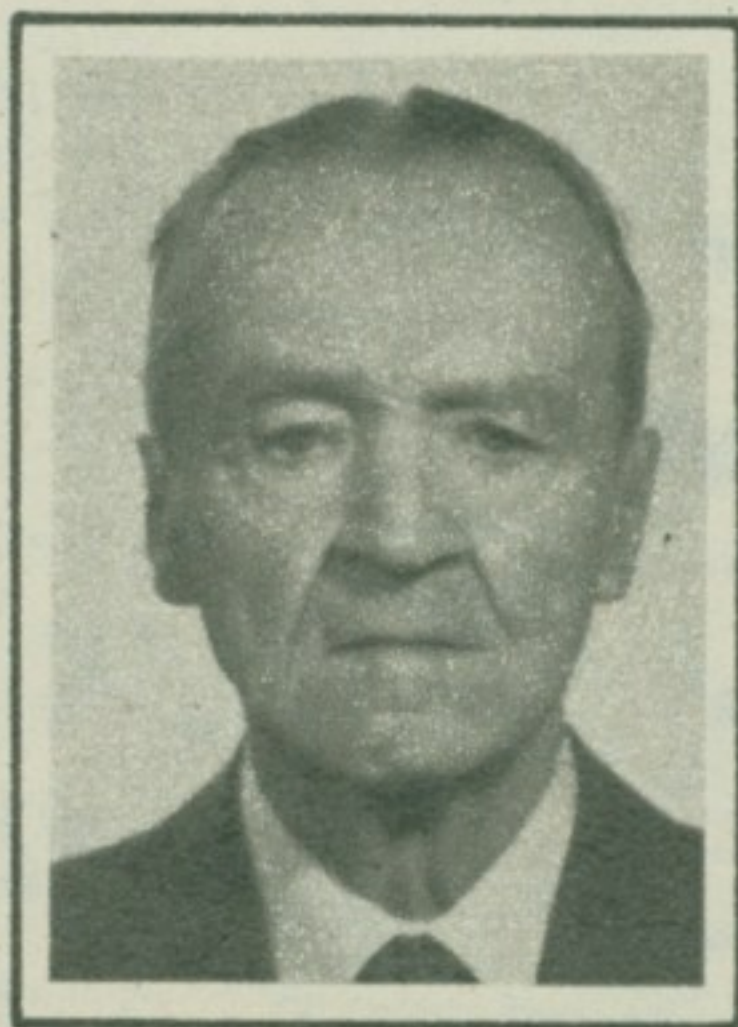
На обали је ослободио морнаре војничке дужности. Много њих кренуло је с њим кроз Босну. Уз пут се група осипала: неки су одлазили кућама, неки изгинули. На крају су остали само Плејвас и један његов земљак из Марибора. Тек тада дојучерашњи капетан бојног брода башио је оружје.

— То је крај! — тихо је изустео.

Мирко Плејвас се докопао куће у Марибору. Пошто је тражен потерником, склонио се у већи град — Љубљану. Тамо је ухапшен, али Италијани нису открили његов идентитет. Интерниран је. После рата звао се у Марибор и ту живео своје скромне пензионерске дане. Умро је прошле године.

М. Тодоровић

Истрајан до краја:
Мирко Плејвас

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ЗДРАВО,
ПАЈО?

ТАЧНО
У
ОСАМ,
ВА-
ЖИ?

А САД МАЛО ПАРФЕМА?
ТОМЕ НЕРЕ МОГИ ДА
ОДОЛИ ...

СВЕЋЕ И ТИХА МУ-
ЗИКА - ТО ЈЕ ПРАВА
СТВАР?

ЕВО ГА,
ТАЧАН ЈЕ
К'О
САТ?

ЗДРАВО,
ПРАГА?

ИЗВОЛИ,
ПАЈО...

А-УХ? ШТО ОВ-
ДЕ НЕШТО
ЛУЧО
МИРИШЕ?

ТО ЈЕ МОЈ
НОВИ
ПАРФЕМ
НЕО-
ДОЉИВИ?

БАШ ЧУДНО?
ИМА МИРИС К'О
БУРКА НА
ПОДВАРКУ?

Copyright © 1980
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

НЕСУЋЕНИ ВОЖД

Кад су му понудили да буде вођа устанка, Главаш је рекао: »Ја сам хајдук и мене хајдуци слушају, али сав народ нису хајдуци«.

Почетком прошлог века неки момак и девојка из села Глибовца близу Смедеревске Паланке, који су били близак род једно другом, заволе се и реше да се узму. Обоје су били из фамилије Станоја Главаша.

— Е, не дам да ми род срамоте! — разгневио се Главаш и одлучио да спречи венчање.

Млади се обрате спахији Муји и овај им за ђуп масла изда исправу да могу да се узму — али Главаш ипак некако то спречи. Онда је једне вечери дошао да се освети подмитљивом Турчину: Муја је седио пред својим чардаком и пушио у мраку, а Главаш потегне на њега из пушке — али успе само да му разбије луду.

Кад су му касније Турци убили брата Дели-Марка, Станоје је најпре убио овога Мују који му се од пре замерио — и одметнуо се у планину...

Овако већина прича о разлозима због којих је Станоје Главаш отишао у хајдуке. Неки, опет, кажу да се одметнуо кад су му Турци убили оца. А причало се и да је Станоје хтео да запроси Анђелију Дабић, па кад је спахија Муја насрнуо на девојку — Главаш га је убио на друму и отишао у хајдуке.

КАД ПОЧИЊЕМО ПОСАО

Први српски устанак затекао је Станоја Главаша као већ чувеног хајдучког харамбашу, у чијој су чети били Хајдук Вељко, Вуле Илић из Колара, Милосав из Лапова, Ђорђе из Вишевца, Лепи Стева из Пирова...

На збор у Орашцу 14. фебруара 1804. дошао је заједно са својим побратимом Карађорђе.

— Чујте, браћо — почео је Карађорђе — ми када почињемо овај посао треба да изаберемо између нас једнога који ће бити глава пред нама, кога ћемо ми сви слушати, јер без тога није вајде ни почињати овај посао.

Сви су се сложили с предлогом буковачког проте Атанасија да им Карађорђе буде вођа, али Ђорђе је то у први мах одбио. Онда је старешинство понуђено Станоју Главашу.

— Добро, браћо! — рекао је на то Главаш. — Ја сам хајдук, и мене хајдуци слушају, и слушаће ме; али сав народ нису хајдуци, па ће људи сутра рећи: „Куда ћемо ми за хајдуком? У хајдука нити има куће, ни кућишта: сутра, кад Турци навале, он ће у шуму, а ми ћемо остати на мејдану, да нас Турци харају и робе“. Него ви поставите за старешину какога човека између вас, који је и досад био с народом, а ја ћу чинити што год могу, као и досад.

И заиста, све време устанка од 1804. до 1813. Главаш се није мешао у државне послове нити је управљао народом — само је у бојевима „чинио што год је могао“. Ипак, Турци су га сматрали једним од устаничких првака. У једном писму које ухвата Општар Томерлин послао генералу Бенеју, на пример, каже се да Турцима највише смета пет устаничких вођа: Црни Ђорђе, Јанко Катић, Јаков Стефановић, Сима Кнез и — Станоје Главаш.

Још првих дана устанка Турци су покушали да ухвате Главаша. Неки Станиша, Главашев друг из детињства, одвео је Турке до места где се Станоје крио с друговима, али искусни хајдук успео је да извуче живу

главу. Касније се освети издајнику. Наредио је свом другу Пантелији да запали кућу у коју се Станиша затворио...

НЕКА ИМА МЕСТА ЗА ОЛОВО

У пушкарању с Турцима које је Станиша довео Главаш је рањен у руку. Колико је пута рањаван у току целог устанка — ни не зна се. Брзо је огуглао на ране. Кад су му после боја код Баточине извадили тана из рамена, мирно је рекао:

— Нека има места и за друго олово...

Главаш се нарочито истакао у бојевима око Делиграда 1806. када је скадарски везир Ибрахим-паша напао с јаком војском Делиград и када је већ изгледало да ће Срби морати да се повуку. Главаш је успео да се са три хиљаде устаника непримећен извуче из делиградског шанца, пређе Јастребац и освоји Тркупље. Тиме је угрожена турска позадина, и Ибрахим-паша је морао да се с војском на брзу руку повуче у утврђени турски логор у Нишу.

У току ове операције десио се један непријатан догађај: сукобили су се командант Главаш и Стева Јаковљевић, војвода левачки, човек који је у почетку устанка играо важну улогу.

Када је шестог дана марша, по Главашевом наређењу, опалено из дрвеног топа, дотрчао је Стева вичући:

— Ко је и због чега наредио пуцање, и ко ће бити крив што се топ сав распрскао и лако ранио једног ускока?

Одмах је планула свађа. Стева је викао на сав плас да се војска растури, јер ће са Главашем сви лудо изгинут.

— Пођите са мном, иначе је све пропало! — викао је Стева, али из редова се издвојио само његов брат Јован.

— Са Стевом ћемо! — викнуо је Јован.

— Са Главашем ћемо! — грмнули су устаници.

И тако, Стева је са собом повео само свог брата — а и он се још исте зечери вратио Главашу...

И ДВА АТА ДА ТИ ДАМ

После 1806. Главаш је често навраћао у родни Глибовац, где је обрађивао имање, гајио воће и пчеле и имао одличне коње. Кад му је једном, још пре устанка, поручио неки Турчин из Паланке да му пошаље једног доброг коња па ће се измирити, Главаш му је одговорио:

— Вера ми сама не допушта да ти ма шта дарујем, а иначе шта је то за мене и два ата да ти поклоним.

За Главаша, иначе, причају да је волео да у бојеве иде на коњу, па су му другови често говорили:

— Зар не видиш да смо се увек добро
пешице борили? Сакријеш се где год хоћеш,
као зец, а када си на коњу то већ не може.
Али Главаш је одговарао:
— Јунак се без коња не може замислити!

ЧУВАР ДРУМА ЗА ЦАРИГРАД

Између 1808. и 1813. Главашево име се губи,
наравно не сасвим, али није то више био онај
Главаш без кога се не може, који је увек у
првим редовима.

После слома устанка, када су обале Саве и
Дунава биле пуне избеглица које су хтеле у
Аустрију и када су многе српске старешине
побегле плашећи се одмазде Главаш се и
даље борио. Тек када су се и последњи уста-
ници предали и када су се колоне људи вра-
тиле из планина у своја села, верујући Кур-
шид-пашином прогласу у коме се каже:
„Султан је опростио све погрешке српској
раји“ — предао се и Главаш.

Београдски везир поставио га је за крсер-
дара и дао му задатак да чува од хајдука

НЕСУЋЕ

цариградски друм у смедеревском округу.
Турци су мислили да су га тиме поткупили —
али су се преварили.

После Хаци-Проданове буне 1814, Скопљак-
паша се разљутио на Главаша што није у-
хватио Хаци-Продана, и наредио је да се
убије непослушни крсердар. Главаш је био
упозорен да на њега иде 40 наоружаних зап-
тија — али није хтео да бежи у шуму...

Ускоро је Станојева глава набијена на ко-
лап пред пашиним двором.

Љ. Јанковић

НИ ВОЖД

»Вера ми сама не допушта да ти ма шта дарујем,
а иначе шта је то за мене и два ата да ти понло-
ним« — поручио је Станоје Турчину.

Над су му после боја нод Баточине из-
вадили танае из рамена, мирно је ренао:
»Нена има места и за друго олово«!

Илустрација Б. Веселиновић

КАД ХАЈДУК КУМ

ПОПУ СЕ СТЕЖЕ ГРЛО. МРЗИ ТО ИМЕ. ХТЕО БИ ДА СЕ ВИШЕ НИКОМ НЕ ДА, ДА СЕ У ЦРКВЕНЕ КЊИГЕ НИКАД НЕ ЗАПИШЕ, И НАСТОЈИ ДА КУМ ПРОМЕНИ ОДЛУКУ. А ОВАЈ ЗАПЕО: ПЕТАР, ПА ПЕТАР!

Купио поп Лаза из Макаца неко имање за двеста дуката, па се враћао из Пожаревца где је потврдио уговор о куповини.

Дан леп, сунчан. Кочије нове, шарене и лаке, а коњи бесни, поповски. Вози га кочијаш Барчанин из Макаца. Поред пута, унедоглед, шумарци и кукурузи. Наједном, на окуци пута, из једног шумарка излази човек с кратком пушком, стаје пред кола и хвата коња за узду.

Барчанин, стари кочијаш, зна ђуд свог вранца. Шилом које му је на врху бича, снажно га убоде у ногу. Вранец се бесно пропе и човек пред њим му је под копитама. За колима оста само бео облак прашине, док куршуми као змије пиште око кочија и секу кукурузе поред пута. Поп Лаза се склупчао у колима па му је брада међу табанима.

Сутрадан се у селу прича да су попа Лазу напали хајдуци. Прича долази и до Косте Јездића, окружног начелника у Пожа-

ревцу, и он шаље, о поноћи и у сељачким оделима, три жандарма да чувају попову кућу. Поп Лаза му је добар пријатељ и један од најугледнијих људи у околини.

СТРАЈА

Поп смешта жандарме у једну стају чији прозори гледају у врата попове куће. И ту они, да их суседи не примете, дању спавају а ноћу дежурају, чекају Кобиљца, хајдука од кога већ преко десет година стрепи цела пожаревачка околина. Плаћа их Окружно начелство, а храни и дувани поп Лаза. Посао је, истина, и опасан, али ако им хајдук наиђе на пушку, добиће унапређење и уцену.

И поп спава мирно, ту су жандарми, али по парохији иде само по дану, враћа се зарана и увек у друштву неколико сељака.

Али код попа Лазе људи долазе и кући и из најудаљенијих села велике парохије. Тек што чита јутарњу молитву, у којој у-

век помене да му Бог некако макне Кобиљца с пута (јер не мари за храну, има је у изобиљу, али много, брате, пуше жандарми, по три паклића на дан), а почну да долазе сељаци.

Са њима долазе и печени пилићи, погаче, кувана јаја, буклије с вином, балончићи с ракијом, пешкири, чарапе... Много од тог поп даје жандармима, нарочито пиће.

Али једнога јутра дођоше два сељака и једна сељанка у празничним оделима. Један сељак је у новим чојаним гајтаницама. На рамену му је печен ђуран на кратком ражњу. Други је са бошчом: с погачом, тањиром сира, теглом меда, куваним јајима а о каишу преко рамена буклија с вином. Сељанка носи дете у шареном ћилимчету. Поп познаје сељанку и сељака с бошчом, ту су из једног подаљег села, из богате куће. Прошле јесени им је венчао сина, сад, ваљда, доносе унуче на крштење. Али му је непознат онај у гајтаницама, с ђураном. Ваљда је кум. А ко ће у толикој парохији да зна све сељаке, а камоли њихове кумове који су често и из других срезова.

Поп их уводи у кућу.

— Је л' крштење? — пита поп.

— Крштење — некако снуждено одговара сељак с бошчом.

- Унуче?
- Унуче — каже сељак.
- А ово је кум?
- Кум.

КРШТЕЊЕ

Поп узима крст, отвара књигу и почиње да чита. Чита, чита дуго, јер је сељак имућан, биће добра пара. Кум држи дете. Пошто босиљком пошкропи дете и присутне, пита:

- Куме, име?
- Петар!
- Петар?
- Петар.

Попу се стеже грло. Мрзи то име. Хтео би да се више ником не да, да се у црквене књиге никад не запише, и настоји да кум промени одлуку.

— Зашто Петар? То је сасвим обично име, има их много. А после? Како ће да га зову: Перица, Перић, Пецца? Зашто не би неко од наших јуначких, славних имена: Вељко, Милош, Лазар, Бошко, Богдан, Иван?

- Петар — одговара кум.
- Дакле, само Петар?
- Петар!
- Зашто?
- Хоћу да носи моје име.

Поп нема куд и наставља крштење:

„Кршчајет се раб божији Петар...“ А кад сврши крштење, узме књигу и у-

писује име детета, родитеља, кад дође до рубрике „кум бист“.

— Куме, твоје име?

— Петар Марјановић.

„Ваљда неће бити да се и онај тако презива?!“ — нервозно мисли.

Ипак, записује, а онда оставља књигу и крст, па седају за сто и, као што је ред, почиње закуска. Ломи се ђуран и пије се вино из буклије: за здравље и дуг живот детета, родитеља, кума... Најзад ће кум:

— Е па, попе Лазо, да се наплатимо па да идемо. Знате како је, из далека смо, а позвали смо доста гостију.

— Знам, знам те наше лепе обичаје... Може — одговара поп, знајући да одвајкада кум плаћа крштење.

— Е па онда — донеси паре!

— Како? Овај... — замуца поп.

— Па, к'о велим, много си досад наплатио крштења, па је ред да и ти платиш једно — вели кум.

Поп зинуо од чуда, а кум наставља:

— Само кад кумује Петар Кобиљца, то кошта — педесет дуката.

ДУКАТИ

Поп подиже обрве, хтео би нешто да каже, можда да позове жандарме, али

ЛХЈЕ

му се одузео језик, па ни — речи, док му Кобиљац вели:

— Само ако писнете, ти или попадија, бићете печени као овај ћуран.

Хајдук потом раскопчава антерију и преко груди и појаса му синише реденици. За пасом нож и пиштољ а иза леђа кратка пушка.

Поп стоји нем као риба. Не зна шта ће, док га хајдук пожуре:

— Хајде, попе, жури нам се!

Поп немо устаје и улази у суседну собу, а хајдук за њим. Вади дукате из малог дрвеног сандучета и даје их хајдуку.

— А сад, за један сат да нисте писнули, а после, ако хоћете, удрите и у звона! — вели хајдук.

Потом се, са сељаком и сељанком с дететом, изгуби из поповог дворишта.

Жандарми, тек заспали, пошто легају пред зору, ништа нису приметили.

На путу за село, у једном шумарку поред пута, сељак и сељанка с дететом налазе правог кума у гаћама и кошуљи кога чувају два наоружана човека. Поред њега је Кобиљчево сукнено одело. Скинувши их, Кобиљац му даје његове гајтанице, облачи своје одело, па са два наоружана човека нестаје у кукурузима, према шумарку.

Срећни што се све ипак добро свршило, сељак, сељанка с дететом и кум продужују за село где се спрема гозба. Доцније ће они у црквеним књигама изменити кумово име, али ће детету остати име Петар. То поп Лаза није смео да измени.

Негде пред мрак попу се одвезао језик, отишао је жандармима и рекао им:

— Можете да идете, нисте више потребни. Поздравите Јездиха и кажите му да ме опљачка Кобиљац.

Потом им исприча све шта се десило.

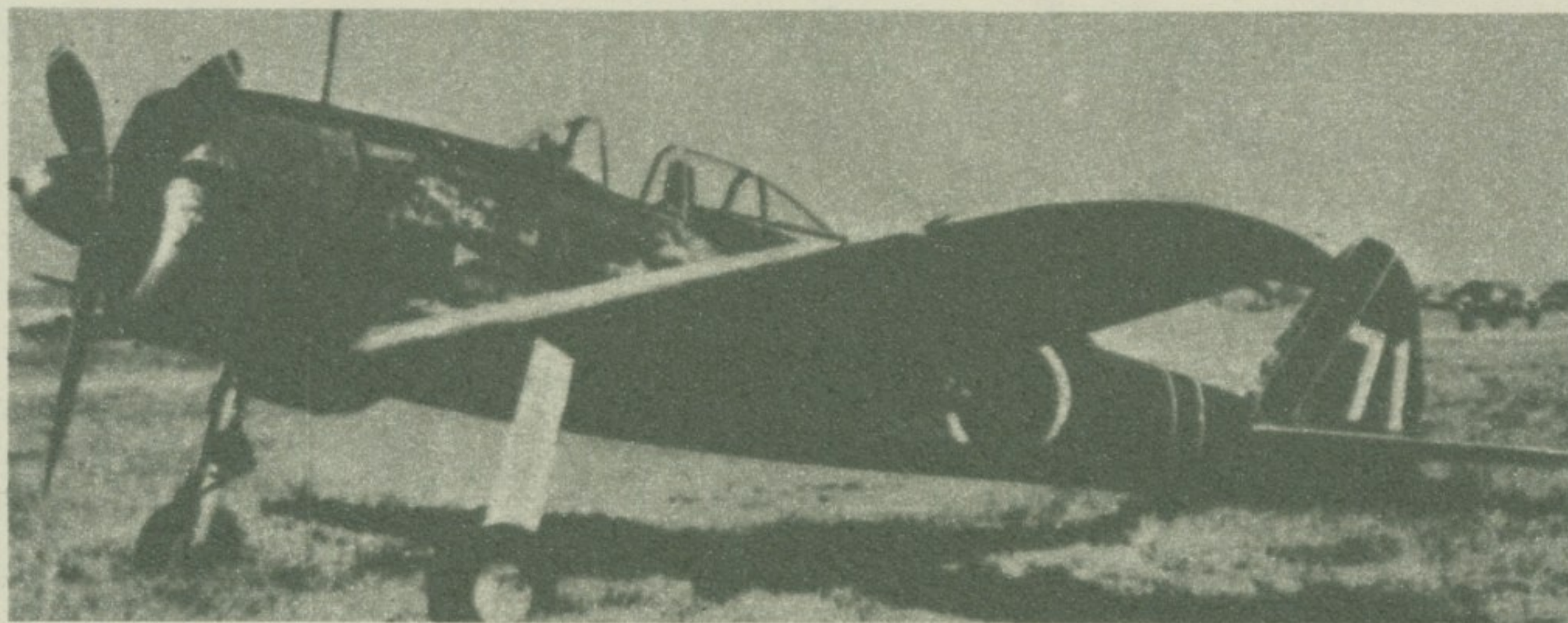
И жандарми су отишли за Пожаревац.

Нешто доцније, поп Лаза се једном опет враћа из Пожареваца. Летњи дан, подне, на друму нигде никога, а поред пута стоји Кобиљац. Поп Лаза улага ни коње и кад дође до њега хоће да их заустави, а сав дрхће. Кобиљац га гледа уплашеног па ће му:

— Не бој се, попе Лазо! Иди даље с миром. Ти си своје одужио, и сад можеш куд хоћеш и кад хоћеш, по дану или ноћи.

И поп Лаза продужи даље.

М. Владимировић

НАКАЦИМА Ki-43 звани Оскар

САМОУБИЦЕ НАД ПАЦИФИКОМ

ГЛАВНУ УЛОГУ У ЈАПАНСКОМ НАПАДУ НА ПЕРЛ ХАРБОР 7. ДЕЦЕМБРА 1941. ГОДИНЕ ИМАЛИ СУ АВИОНИ »НАКАЦИМА B5N« ЗВАНИ КЕЈТ. ТАДА СУ ВЕРЗИЈЕ »Ki-27« ПОВУЧЕНЕ КАО ЗАСТАРЕЛЕ, АЛИ СУ СЕ ПОНОВО И ТЕ КАКО ПРОЧУЛЕ КРАЈЕМ 1944.

Накацима Ki-27 са надимком Тејт (до бијеним од савезника), моноплан нискокрилац потпуно металне конструкције мада неувлачивог стајног трапа, био је најмасовније произвођен ловац јапанског ваздухопловства крајем тридесетих година.

Пројектовао га је тим на челу са инжењером Хидеом Итокавом у компанији Накацима основаној 1917. године у Токију. Радови на њему текли су упоредо са изградом конкурентских ловаца исте категорије: мицубушија Ki-33 и кавасакија Ki-28.

Прототип звездастог мотора од 650 коњских снага први пут је узлетео 15. октобра 1936. године. У разноврсним тестовима прототип Ki-27 показао се, у поређењу са прототиповима Ki-33 и Ki-28, нешто слабији по максималној хоризонталној брзини и брзини полета, али их је знатно надмашио у маневарском погледу.

Управо због добрих маневарских квалитета комисија војних стручњака изабрала је баш њега за серијску производњу.

Мали и компактан, двокраке елисе и стајног трапа у аеродинамичким оплатама накацима Ki-27 био је сушта супротност морнаричком мицубушију A5M претходнику славног A6M Зеро.

Пилоти су га одмах заволели јер се лако дао »укротити« и направљен је у 3.399 примерака у базичним серијама Ki-27a и Ki-27b. Овом првом војска је почела да се

снабдева крајем 1937. године.

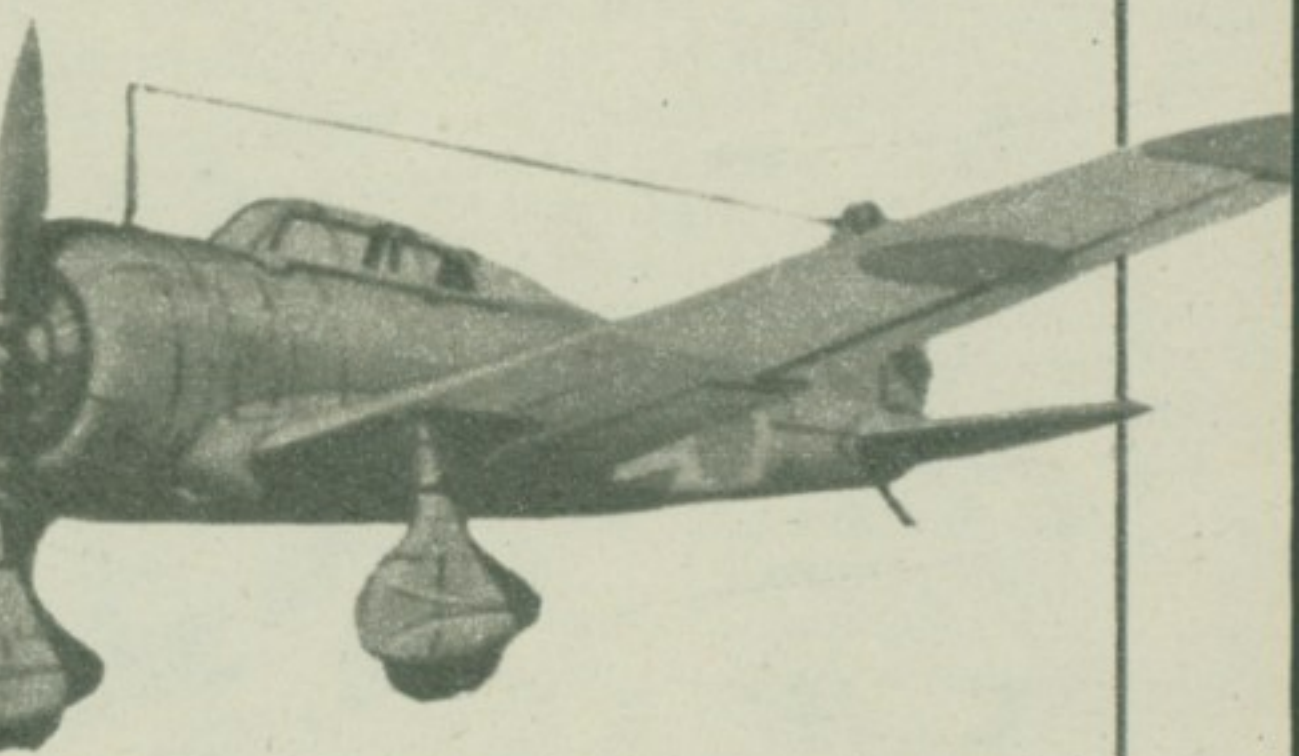
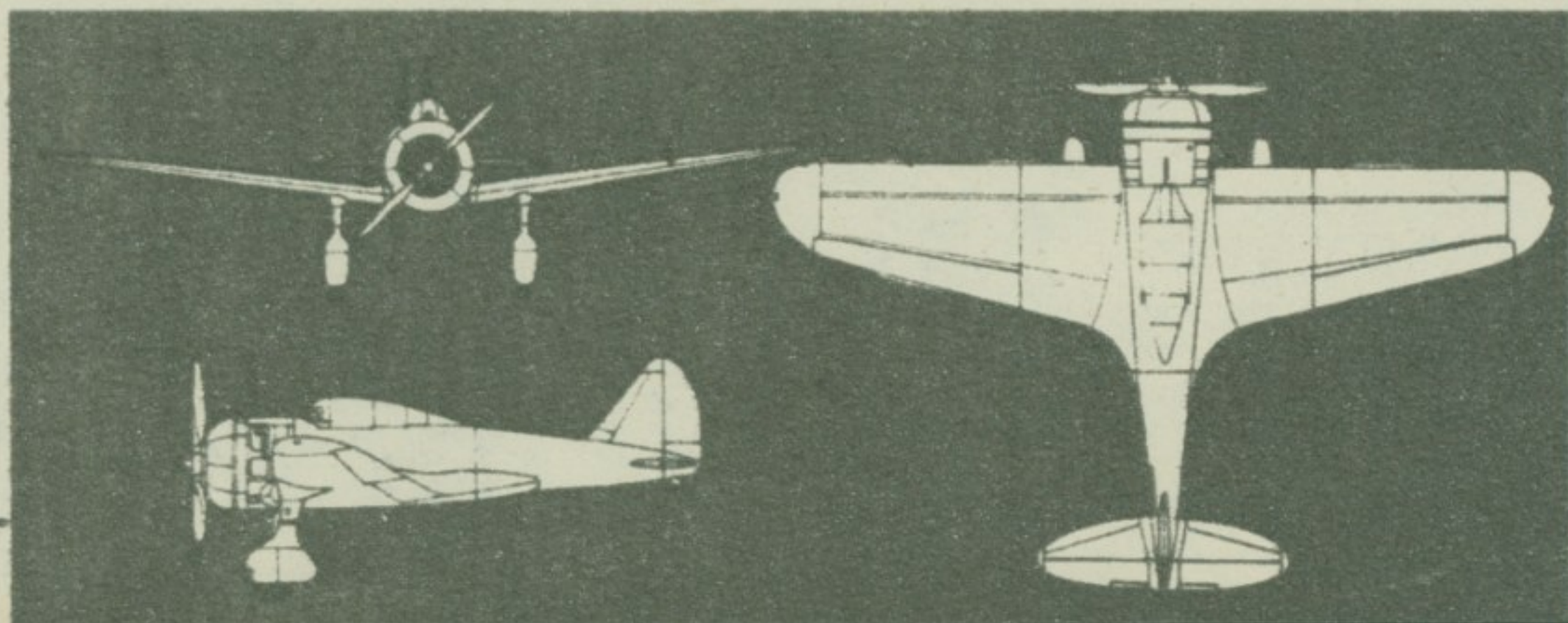
Ватрено крштење Ki-27 доживео је у северној Кини марта 1938. Овај добар, мада не и савршен, ловац убрзо је, осим у ретким приликама, обезбедио превласт у ваздуху и сатерао кинеске ловце у ћорсокак.

Сусрет са совјетским ловачким апаратима пао му је далеко теже. До њега је дошло над Монголијом у току рата између совјетског Савеза и Јапана који је избио 4. маја 1939. и трајао октри месеца.

ТЕХНИЧКИ ПОДАЦИ: (за верзију накацима Ki-27a)

РАСПОН КРИЛА: 11,31 m
ДУЖИНА: 7,53 m
ЈЕДАН МОТОР: накацима Ha-1b од 710 KS
ТЕЖИНА ПРАЗНОГ АВИОНА: 1.110 kg
УКУПНА ТЕЖИНА: 1.790 kg
НАОРУЖАЊЕ: два митраљеза калибра 7,7 mm
МАКСИМАЛНА БРЗИНА: 470 km/h на висини од 3.500 m
ВРЕМЕ УЗЛЕТА: 5'22" до висине од 5.000 m
АУТОНОМИЈА ЛЕТА: 630 km
ВРХУНАЦ ЛЕТА: 8.000 m

Цртеж ловца НАКАЦИМА Ki-27 посматраног спреда, бочно и одозго.

НАКАЦИМА Ki-27 са надимком Тејт

У њему је учествовало око 80 ловаца Ki-27 који су лако излазили на крај са спорим двокрилцима поликарпов I-15 али су често остајали кратких рукава у сукобима са једнокрилцима поликарпов I-16.

У време изненадног јапанског напада на Перл Харбор 7. децембра 1941. године пет одреда царске војске имале су ловце

накацима Ki-27. Њихов задатак биле су почетне операције на Филипинима, у Бурми, Малезији и холандским индијским колонијама где су често успешно деловали против савезничких ловаца разбацаних по удаљеним базама.

Главну ударну снагу у нападу на Перл Харбор представљали су торпедни авиони накацима B5N звани Кејт (Ката).

После овога већ застарео Ki-27 постепено се повлачили из жиже ратних операција на Пацифику, али су се поново и те како прочули 1944. године.

Тада су предати такозваним токубецуима — камиказама војне авијације — и извршили су бројне самоубилачке акције против изолованих јединица америчке морнарице.

Љ. К.

ПОДЗЕМНИ ПУТЕВИ У БУДУЋНОСТ

ЛОН

Лондон је град који се поноси првом подземном железницом у свету. Уз образложење да ће то бити најбољи начин да се ублажи предстојећа саобраћајна гужва, њену изградњу је предложио ондашњи правобранилац Чарлс Пирсон. После вишегодишње расправе парламент је 1853. одобрио изградњу трасе у дужини од 8,5 километара. Назвали су је Метрополитен, што значи престоничка (железница). Од ове речи касније је изведен заједнички назив — метро.

Радови су започети 1860. године, а линија која је подземним путем повезала Ферингтон Стрит и Бишоп Роуд отворена је 9. јануара 1863. Прве композиције вукле су парне локомотиве и метро је већ у почетку забележио рекорд: те године њиме се превезло безмало 10 милиона путника.

Изградња је настављена 1886. Двојни тунели ископани су дубоко под земљом, у чврстој иловачи, тако да никаква специјална обезбеђења нису била потребна, ни под земљом, ни на површини. План да се парњаче замене челичним ужадима за повлачење возова изјаловио се још пре завршетка тунела — изграђена линија је 1890. године електрификована. Тако је Лондон добио и прву електричну подземну железницу у свету.

Године 1900. у Лондону се обрео и Тисон Чарлс Џекиз и као „главни одговорни“ довршио електрификацију лондонског метроа. Парњаче су 1905. коначно избачене из подземног саобраћаја.

Могућност електрификације дала је замаха развоју и градског саобраћаја и изградњи подземних железница широм света. Данас их има 34. Велики број градова већ гради или планира изградњу метроа. Њима се придружио и наш главни град.

СРЕБРНАСТА ФЛОТИЛА

До 1907. године у оквиру лондонске подземне железнице изграђена је основна мрежа тунела који и данас постоје. У међувремену је, нормално, било знатних побољшања. Међутим, иако су услови превоза

и опрема стално унапређивани, тек 1968. године изграђена је једна потпуно нова и веома значајна линија.

Прва фаза ове линије која се зове Викторија — протеже се од Волтамстоу Централа до Хајберија и Ајлингтона — пуштена је у саобраћај 1968. Неколико месеци касније, линија је продужена до Ворен Стрита, а убрзо затим и до главне железничке станице. У 1970. години настављена је изградња тунела према југу, све до Брикстона, да би на крају укупна дужина износила 21 километар.

Најновија подземна линија отворена је 1. маја 1979. године. Назив јој је Џубили а преко Вест Енда повезује Бејкер Стрит и Черинг Крос. Цена

градње износила је 87 милиона фунти, а да би се ова нова траса у потпуности уклопила у нахтеве проширеног саобраћаја, неколико постојећих станица морало је да буде проширено. Све док не буду уведени нови аутоматски возови, Џубили линију опслуживаће флотила од 33 савремена воза у сребрнатој „руху“.

КИШОБРАНИМА ПРОТИВ ГУЖВЕ

Изградња ове линије започета је крајем 1971. године. Двојни тунели, од којих је сваки по 4 метра у пречнику, ископани су у дужини од 4,5 километара и на дубини од 21 до 42 метра. Затим

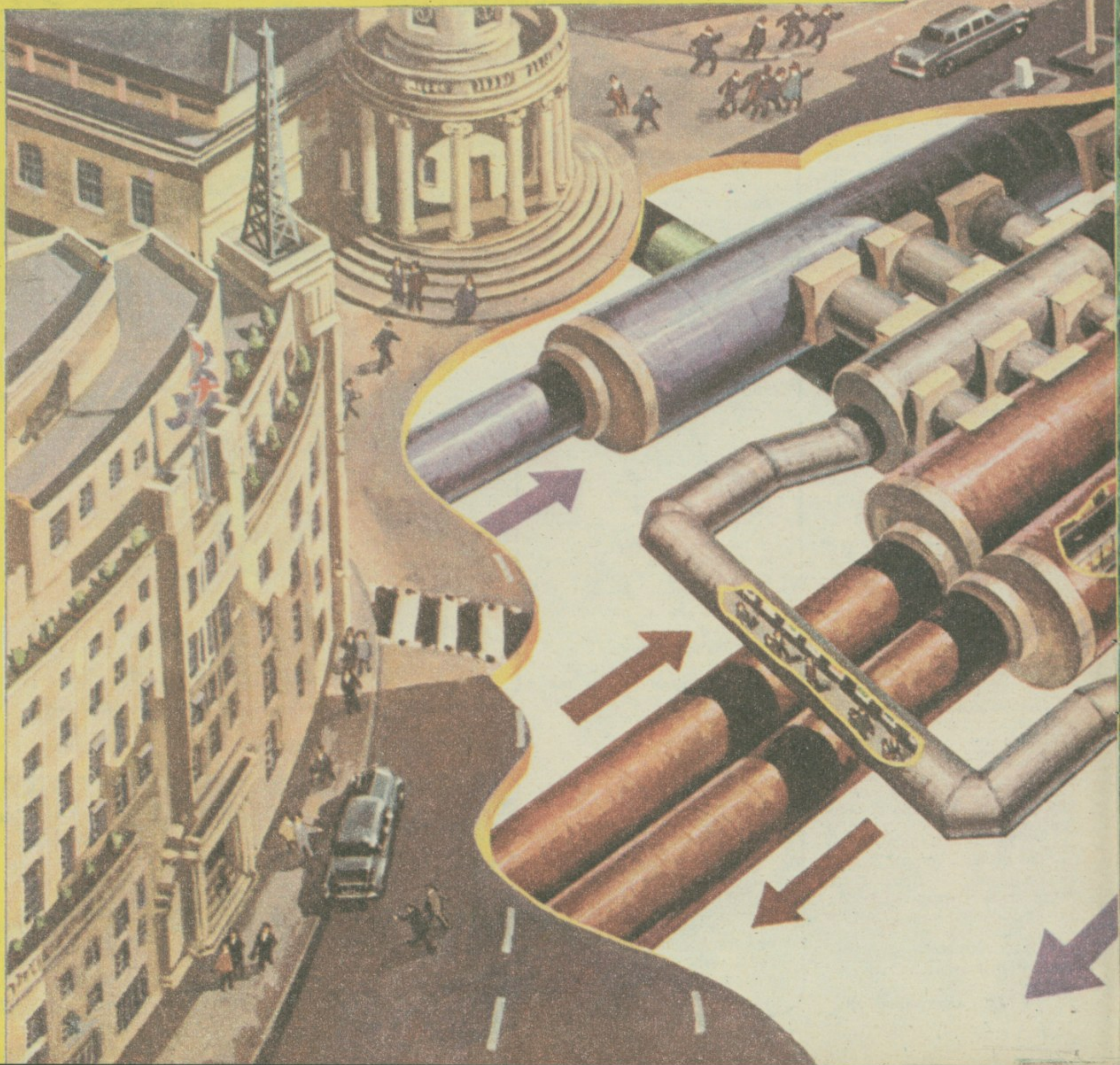
је изграђено 7 прилазних тунела пречника 6 метара, више шахтова за вентилацију, међупролаза и станичних зграда. Бирои за продају карата код Бонд Стрита и Черинг Крос морали су да буду проширени што није био нимало лак задатак. Површински саобраћај на том делу веома је густ па су конструктори зато, док подземни радови нису завршени, поставили огромне челичне „кишобране“ као потпору за површински слој. У међувремену, уз помоћ механизације, људи су ископали и одвезли ван Лондона 390 хиљада кубика земље.

Друга фаза ове линије протежаће се од Трафалгар Сквера до Фенчерч Стрита, а изградиће се и трећа

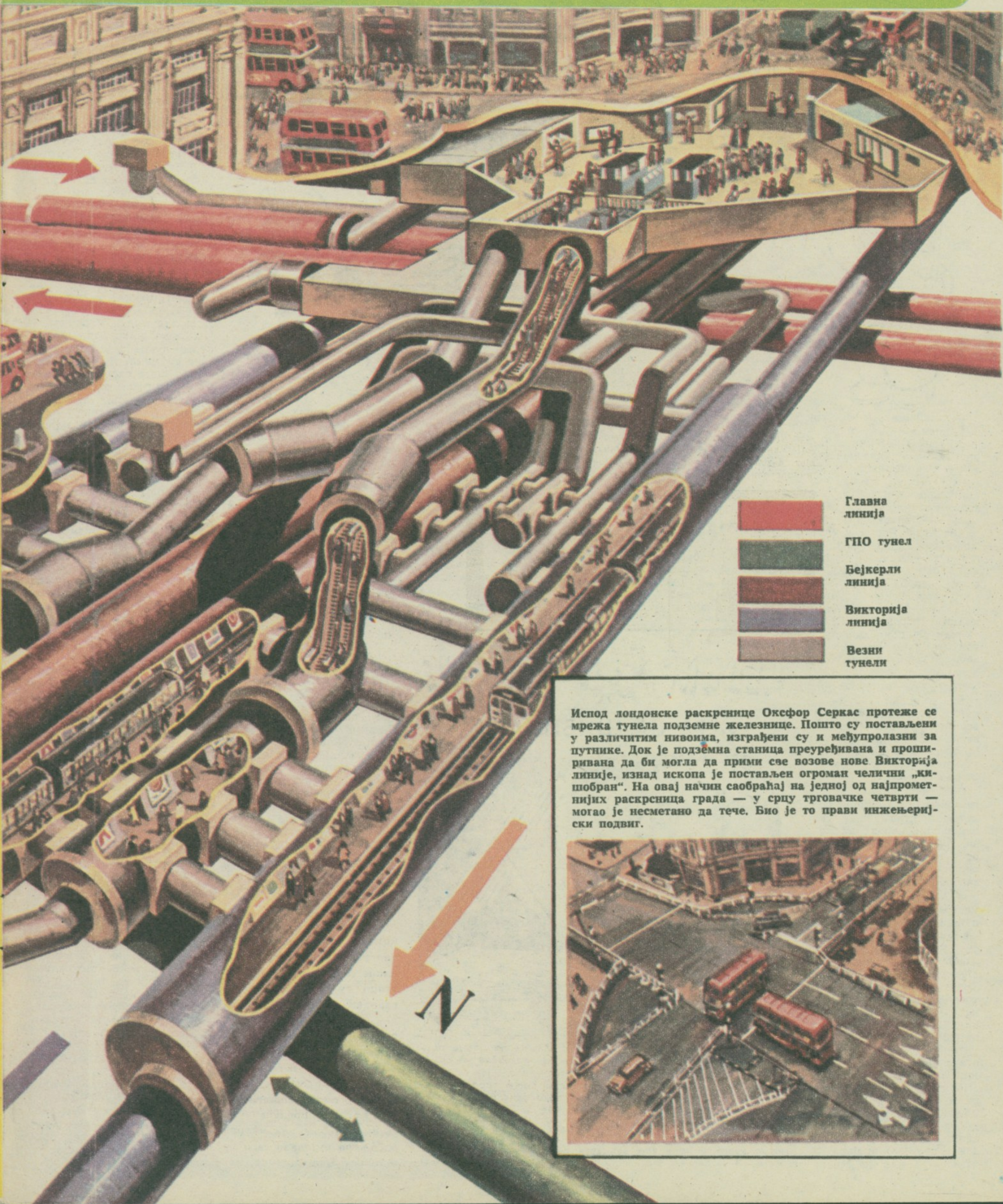
— даље до Темзиде. Али ни ово није све — већ се ради на пројекту једне друге трасе која ће се звати Флит лајн а обезбеђиваће директну везу са свим другим линијама.

На крају једна занимљивост: ако упита те људе који се често возе подземном железницом којом брзином се возови крећу, добићете веома различите одговоре. Наиме, стране тунела прилично су стешњене тако да путници углавном имају утисак да се воз креће брзином већом од стварне. Осим тога, станице су веома близу једна другој тако да нема тог убрзања нити кочница које би омогућиле брзину већу од 35 км на час. Према томе, то је просечна брзина којом се креће једна композиција подземне железнице.

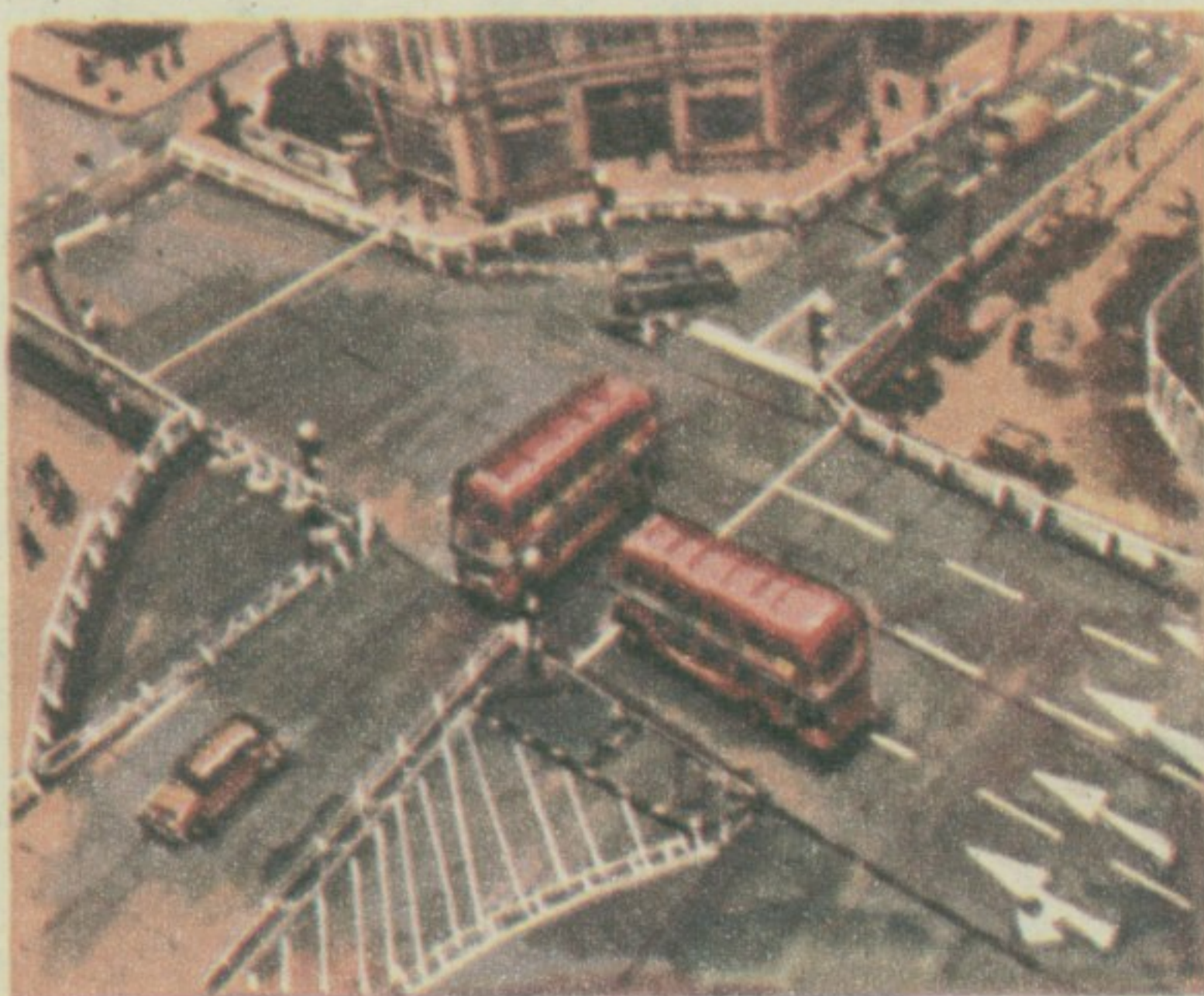
Д. В.

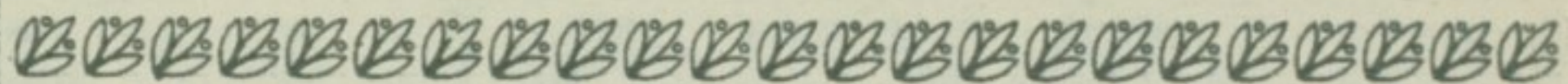

ДОНСКИ МЕТРО

Испод лондонске раскрснице Оксфор Серкас протеже се мрежа тунела подземне железнице. Пошто су постављени у различитим нивоима, изграђени су и међупролази за путнике. Док је подземна станица преуређивана и проширивана да би могла да прими све возове нове Викторија линије, изнад ископа је постављен огроман челични „кишобран“. На овај начин саобраћај на једној од најпрометнијих раскрсница града — у срцу трговачке четврти — могао је несметано да тече. Био је то прави инжењерски подвиг.

1500 ИЗУЗЕТАКА

МНОГЕ СТВАРИ О КОЈИМА ЈЕ
НАШ ЛИСТ ПИСАО ПРЕ РАТА
ДАНАС СУ УВЕЛИКО СТВАРНО-
СТ, КАО ШТО ЈЕ СТВАРНО И
1500 СУСРЕТА СА ЧИТАОЦИМА.

Госпођица Агнес Хермансен лети на Месецу! О необичном, пioniрском подухвату непознате девојке пишу и новине: „Није нимало измишљена сензација, већ најозбиљнија истина, стварност... Плавокоса и живахна Агнес Хермансен, девојка која више воли да лети, да читаве сате проводи сама у ваздуху, у своме аероплану, него да се у модном друштву појављује у најновијим модним творевинама Париза или Лондона, добила је понуду која би сигурно збунила сваку другу младу девојку.

Понудили су јој — потпуно озбиљно — да се прими контроле на једном великом ракетном броду — васионском цину — који би имао задатак да врши сталан саобраћај између Земље и Месеца.

Подухват је најозбиљније природе. Америчко ракетно друштво — збиља сада финансира израду планова за један велики ракетни брод који треба да значи револуцију у васионском саобраћају“.

— Молим вас, јавите одмах Месецу да ћу доћи! — изјавила је Агнес стручњацима и новинарима кад су јој саопштили да је она одабрана да прва ступи на Месечево тле. Али, историја је показала да храбра госпођица Хермансен, иначе стјуардеса, никада није доспела ни наоко најближег Земљиног сателита. А требало је да се овај људски сан оствари још 1939. године, када је „Политикин забавник“ и писао о овом васионском пројекту у петнаестом броју од 18. априла тог већ давног предатног пролећа, дакле пре 1485 бројева! Уосталом, о чему је још пи-

сао „Политикин забавник“ у својој предатној историји дужој нешто више од две године? Какви су стрипови и занимљивости данас већ пожутелих комплета старог „Забавника“? Да ли се овај вечити дечак (иако је већ крочио у пету деценију живота!) видно изменио у односу на време када је био један од ретких забавних, научно-популарних и стрипских гласила код нас?

МИКИ ДОБИЈА ДРУШТВО

Већ први број, који се појавио 28. фебруара 1939. године, са назнаком у заглављу да је цена 1 динар, а да лист, излази „уторни-

ком и петком“, доноси преко целе прве стране великог формата стрип урађен руком ненадмашног Волта Дизнија са јунаком који је већ деценијама омиљен из генерације у генерацију код свих узраста. Мики, храбри кројач, који се по изгледу нешто разликује од данашњег, затим други широм света знани Дизнијев лик из стрипа Паја Патак и симпатични слончић Боја-жљиви Ђира, сви из бескрајно маштовите радионице таквог мајстора цртежа и сценарија какав је био велики Волт, и тада познати нашим љубитељима стрипа, увесељавају читаоце Забавника далеке 1939. године из броја у број. У двадесетом броју,

већ после првих уторака и петак живота и те како популарних новина, на првој страни Забавника Мики добија друштво, и то каквог другара: увек неспретног и вечито добродушног баксуза Шилу! И као што се зна, овај тандем и данас иде из доживљаја у доживљај сваког петка, на општу радост читалачке братије.

Међутим, стари, а у то време и те како нови Забавник, није на својим страницама доносио само овакве стрипове. Био је ту и Усамљени јахач, затим Брик Брадфорд у Земљи иза леденог зида, Џим из дунгле, Тајна куће старог археолога, Дух Јаванског мора, Неустрашиви капетан Грин и многи други. Старији читаоци и љубитељи стрипа можда ће сетно уздахнути гледајући наслове прича у слици и речи из времена када су били дечаци, када није било телевизије и само понеки радио, у време када се могло тако лепо маштати и у мислима путовати дилем далеког, непознатог света захваљујући умногоме у право Забавнику.

Позив на путовање била је и стална рубрика, од цртежа и занимљивости, о далеким крајевима наше планете. На овај начин читаоци су упознати са Исландом, Кубом, Гренландом, Монголијом, Тунисом... Да, и Тунисом: 1939. године та земља је била много „даља“ него данас, када се до северне обале Африке стиже авионом за сат-два... У пролеће 1939. сасвим удобно, али и врло узбудљиво путовало се и на крилима Баш Челика, за-

хваљујући мајстору стрипа који је ушао у историју ове делатности код нас.

МАЈСТОРИЈЕ БОКЕ СТРИПА

Изузетно зналачки цртан, са потком од мотива народних приповедака, Баш Челик је уз Ристу спортисту, први домаћи стрип на странама Политикиног забавника. Тек у шестом броју појављује се у углу скроман потпис „Лобачев“. Старије „стрипаџије“ вероватно ће се опет насмеши и сетити Ђорђа Лобачева, чувеног „Бокера Стрипа“ који је управо преко Забавникових страна ушао у историју југословенског стрипа.

Ристу спортисту писали су Љубинка Бобић и Мића Димитријевић, а цртао га је Мома Марковић. Опет позната имена, нарочито ово прво: нико други до речита, духовита, а подругљива глумица Љубинка Бобић. Риста спортиста и његови другари, обични, враголасти дечаци, говоре језиком улице; то је онај шармантни говор краја који се понавља из генерације у генерацију са неизбежним „пајкан“, „лова“, „кидај“...

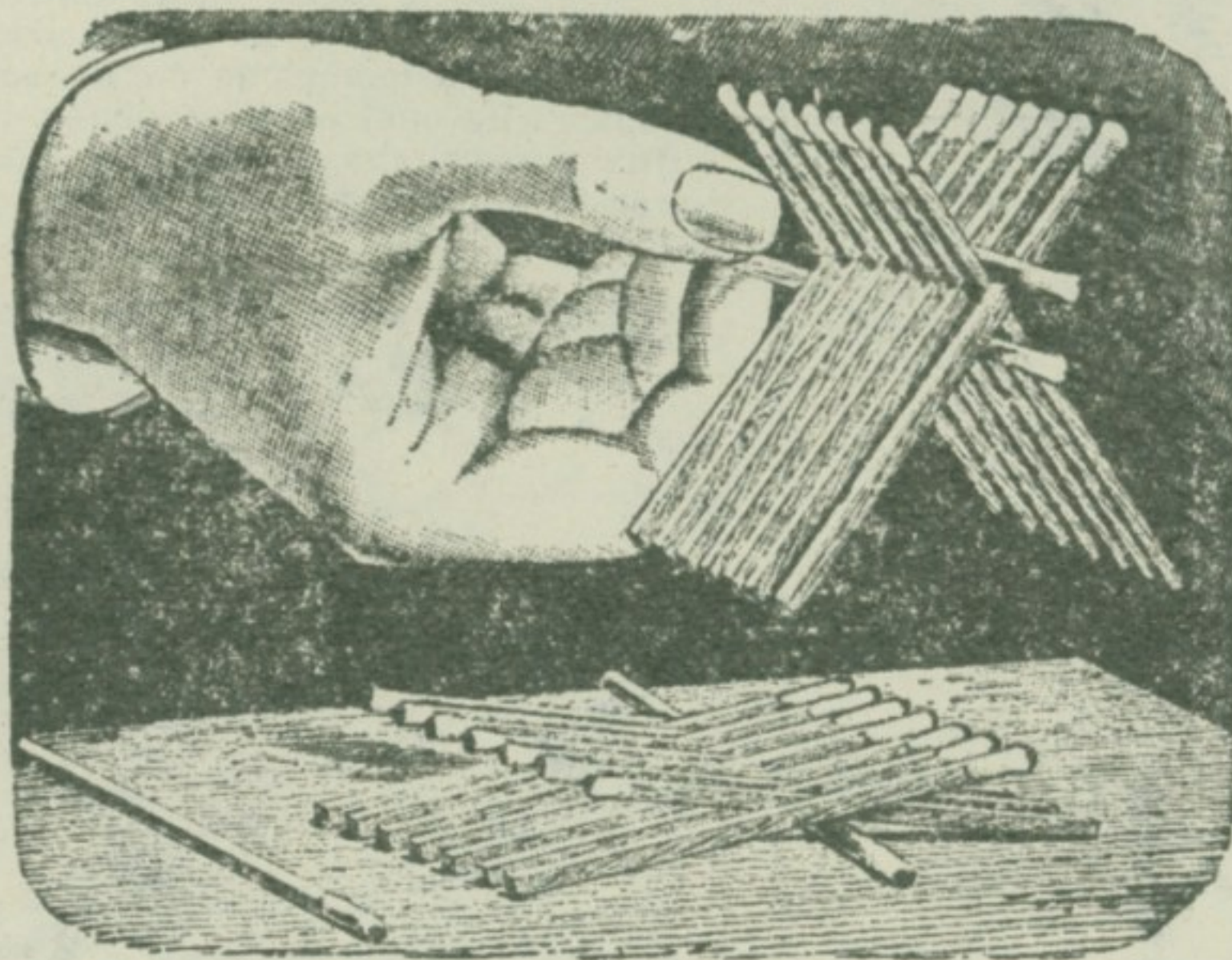
У броју 29 од 6. јуна 1939. године једну страну на препад окупирају два враголана који, захваљујући својим смицалицама и досетљивости, живе у Забавнику преко четири деценије: Бим и Бум! А да би ова торта од разноликих стрипова, тог чуда у масовној комуникацији, била комплетна и ваљано заслађена побринуо се чврстим морнарским мишицама, брадом и лулом лично Попај, наравно уз свесрдну помоћ и тада витке Оливе, незаситог Пера Ждере, тупавог Баде, слатког Киће...

Одомаћивши се сасвим на Забавниковим странама, „као у својој кући“, где је од првог до овог 1500. броја прошло толико разних стрипских јунака, најомиљенији јунаци се нису дали најезди нових. Истина, и неки од њих су се променили, неки нису више тако добри и симпатични као раније, али већина је бар у суштини и даље као пре.

Међутим, предатни Забавник, мало познат већини данашњих читалаца, није, наравно, садржавао само стрипове, иако је у право њима унео видну новину у издавачкој делатности те врсте код нас. Мноштво текстуалних и осталих прилога разних садржаја заслужују да се данас, преко четрдесет година од времена објављивања, опет погледају.

Од тог толико пута помињаног првог броја нашег листа појављује се дуже време роман у наставцима Златни јеленак. При-

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ ИГРА СА ШИБИЦАМА

Положите шибцу на даску од стола, па поређајте преко ње четрнаест шибца, као што је то приказано на сл. 1. Ову вештину треба изводити врло пажљиво, јер шибце морају бити поређане тачно и уредно једна поред друге, иначе успех може да омане. Ако преко ових петнаест шибца ставите шеснаесту, моћи ћете све заједно да их подигнете са два прста. (Сл. 2.)

Они ваши другови који нису прочитали објашњење ове наше вештине неће вам веровати да једном шибцом можете да подигнете петнаест. Покажите им и уверите их!

знајмо, мало је теже сетити се да га је писао чувени Едгар Алан По. Сарадник Забавника био је на извештајан начин и друго велико име светске књижевности — Марк Твен.

СПРАВА ЗА ХВАТАЊЕ У ЛАЖИ

Све новине су, на свој нарочит начин, одраз времена кад излазе, па је тако и са предатним Забавником. Стичући већ тада углед листа чији су подаци тачни и проверени, а обавештеност готово енциклопедијска, из ко зна колико људских делатности, Забавник на свој свакоме приступачан начин пише о новостима из науке и технике, о спорту, догађајима из прошлости, па и будућности.

Пчела скупља и из отровних биљака на изглед неотровни нектар. Ипак су познати случајеви тровања медом, нарочито у Малој Азији и европској Турској где мед алписке руже делује отровно.

Прве једне телефоне звала је Немачка. То је било године 1877.

Брзине звука је огромне. Међутим, метак испљен из пушке има дванаест секунди од брзине звука.

Данас је сваком дечаку, захваљујући филму и телевизији, познат такзвани „детектор лажи“. Али, да ли се у пролеће 1939. године неки шврља, пошто је мами кришом појео орахе или слагао оца за лошу оцелу у школи, уплашио прочитавши у Забавнику велики наднаслов „Хоће ли „Патометар“, проналазак америчког свештеника Самерса, извршити револуцију у судској пракси?“ И опасан наслов „Справа за хватање у лажи“?

Друге новине тог времена биле су кудикамо више заокупљене тешком политичком ситуацијом у свету и страхом пред могућим новим светским ратом него Политикин забавник. Али, иако је увек писао о забавној, лепршавој страни живота, држећи се значаја свог имена, овај лист је вероватно забринуо своје старије, озбиљније читаоце када је прве године свог излагања у једном броју објавио напис са следећим уводом: „Једно ново страховито оружје: лилипутанске подморнице помоћу којих Јапанци мисле да постану господари мора“. Али, у тој предатној нервози страховања су била и претерана, иако је

скори Хитлеров напад на Југославију бомбама угаasio, за следећих једанаест година, и живот тада двогодишњег Забавника.

ЉУДИ НА КРИЛИМА

Али, Забавник не би био оно што је тада био и што је данас да не пружа читаоцу бар прегршт оптимизма и тренутке одмора, отворивши му истовремено и многа вратанца нових сазнања из разних области.

Опет у пролеће 1939. године појављује се велики текст под насловом „Како ће, кроз десетак година, изгледати живот у једном америчком граду“. Читаоци су обавештени да је група славних америчких научника и проналазача, на челу са нашим Николом Теслом, израдила „једно ванредно занимљиво предвиђање у погледу нових проналазака и њихове примене“. Наведене су и речи самог Тесле:

„— Смејали су ми се 1897. када сам говорио о космичким зрацима. Пре педесет година нису веровали ни у моје покретно магнетно поље, ни у мој систем трансмисија помоћу наизменичних струја. Сматрали су ме фантастом кад сам предвиђао радио и кад сам успео да пошаљем прве знаке око Земље, рекли су да се то неће моћи остварити...“

Предвиђено је, између осталог, и да ће се новине издавати помоћу телевизије, да ће људи кроз само десет година купити неку врсту крила и један пропелер па тако летети изнад кућа, да ће полиција на специјалном платну увек видети обичаје и сл. Многе од ових замисли су остварене, не баш у периоду од 1939. до 1949. године. Полиција, међутим, и даље не гледа ове филмове „уживо“, него и даље вија лопуке. Јер, новине су одраз свог времена, а мало сањање није шкољиво, поготово ако над забринутим главама увелико виси злокобни Дамоклов мач другог светског рата.

ДОКАЖИ ТО, ЛОПОВЕ!

Поред неких стрипова, и две рубрике појављују се у сваком од ових 1500 бројева Политикиног забавника. То је чувено Риплијево „Веровали или не“ и колаж занимљивости „Јесте ли већ чули да...“ Већ у броју 6 од 17. марта 1939. године читаоци су упознали „стодвапроцентног Американца“, како је Риплија назвао један немачки новинар. Тврдећи да је сваки податак из своје рубрике, захваљујући којој се прочуо широм света тачан, домишљати и у свему добро „потковани“ Рипли је доказивао да Виљем Тел уопште није гађао јабуку на

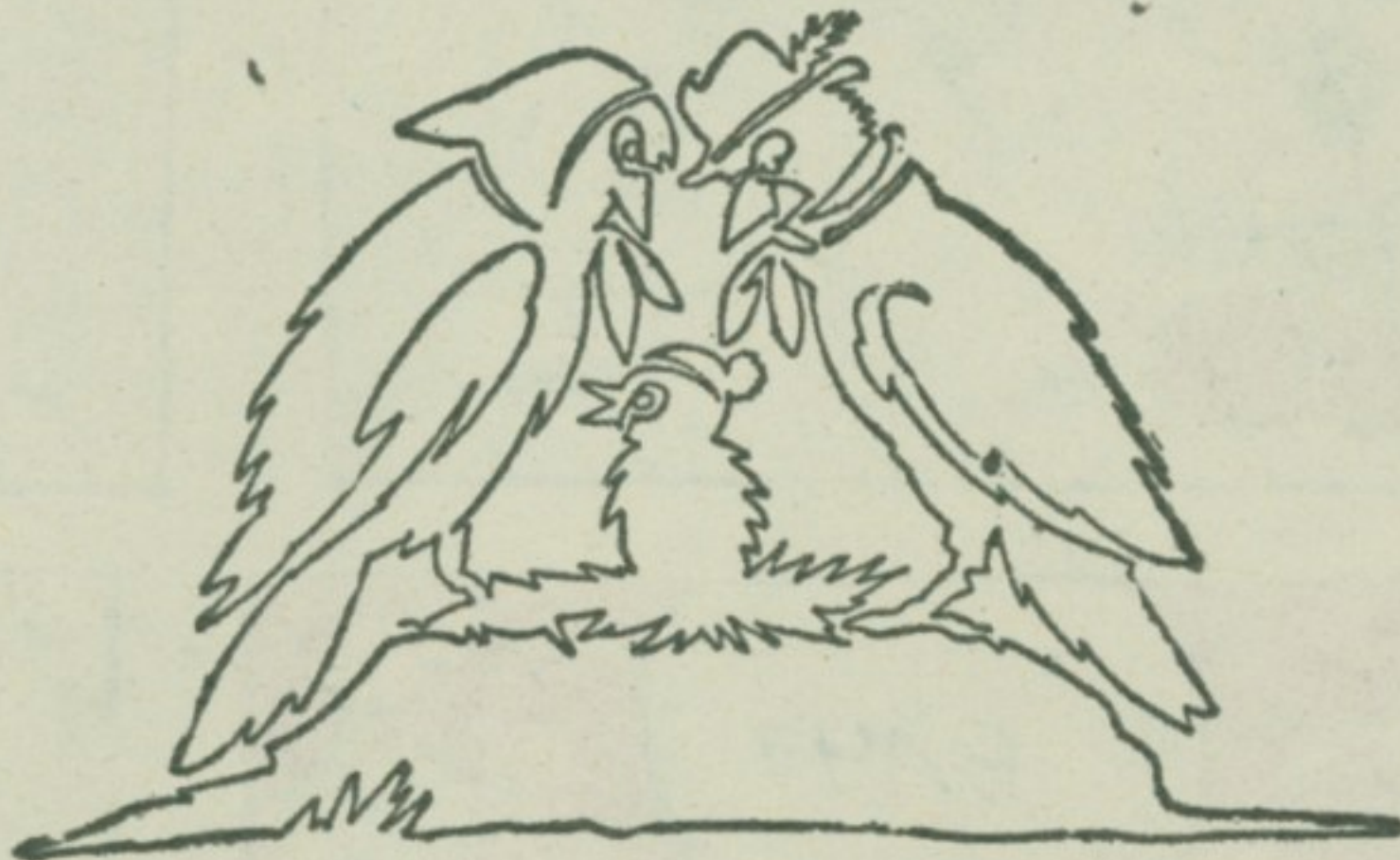
глави свог сина јер у швајцарском кантону Ури ово воће не расте, да Голијата није убио Давид, већ такође цин по имену Елханан. да... Уосталом, једна од девиза чика Риплија, некада спортског новинара, била је да је историја пуна погрешака.

Изненадивши свет подацима у свом првом „Веровали или не“, које Забавник доноси у поменутом броју уз напис о његовом творцу, да су извесни Х. Хилман и Л. Робертсон прешли 100 јарди, односно 91,4 метра за 11 секунди трчећи на три ноге и да је С. Д. Си исту раздаљину прескакутао на једној ноzi за 11 секунди, Рипли је на себе навукао бес великог дела читалачке публике, која га је засула телеграмима и писмима у стилу „Докажи то, лопове!“ Е, управо то је промућурни Рипли и чекао. Дочекао је такође да заради милионе долара — веровали или не.

КАКО ОНАЧИТИ ПОТКОВИЦУ?

Предатни читалац нашег листа могао је да узме сендвич и, за сваки случај, на врата куће окачи потковицу да га срећа не би заобишла па да отвори Забавник, не размишљајући зашто је обесио „коњску обућу“ и ко је први начинио јело којим се управо слади. И док жваће, читао је: „Шта је сендвич? То знате: два комада хлеба и између њих парче меса, сира или рибе. Откуда том јелу име? Као многа јела што су добила имена по својим изумитељима, тако је и сендвич добио име по свом изумитељу, лорду Сендвичу (1718—1792).

У ЈЕДНОМ ПОТЕЗУ

Није обмана! И ова овако на први поглед замршена слика да се нацртати у једном потезу. Ако слику добро загледаш, уверићеш се да је тако. Остаје само да и сами покушаш да у једном потезу, не подижући писаљку са цртачке, нацртате ово што је већ један неуморни цртач нацртао.

Лорд Сендвич волео је да игра карте, и једном приликом играо је двадесет пет сати узастопце. Не знамо колико је пута у међувремену јео, али кад је опет затражио нешто за

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ

НА АИМЊАКУ

ЈЕДНОГ ОПОРАВИЛИШТА У ДОВЕРУ (ЊУ ХЕМШИР, С.А.Д.) НАПРАВЉЕН ЈЕ

ПРОЗОР

ОД ЈЕДНЕ РУСКЕ, КОЈА СЕ СМРЗЛА И ОСТАЛА ПРЕКО ЦЕЛЕ ЗИМЕ ПОД ЈЕДОМ, УЗЕТО ЈЕ ЈАЈЕ, СТАВЉЕНО ПОД КВОЧКУ И ИЗ ЊЕГА СЕ ИЗМЕРЛО РУШЧЕ НА ИМАЊУ ЛУСТ МИЛЕРА У ВЕСТ ВАНЛУТУ (МЕН, С.А.Д.)

јело, у кући су остала само два комада хлеба и парче меса. То му је донесено. И лорд, да не би губио време, саставио је хлеб и између оба комада месо, тако да му је друга рука остала слободна за игру. Његов проналазак имао је успеха. Данас једемо сендвиче и кад се не картамо.

Није забележено да ли је овај картарош на високом нивоу имао поред себе и потковицу, не би ли уз њену свесрдну „помоћ“ био што боље среће. То веровање, пише тадашњи Забавник, потиче из старог доба када су људи веровали у срећне и несрећне бројеве. Од свих тих бро-

у томе како потковицу треба окачити, да ли са крајевима нагоре или надолу. Присталице горе окренутих крајева тврде да се на тај начин срећа још боље чува пошто не може, бар симболично, да испадне из отвора потковице.

Могла се у предатном Забавнику, из броја у број, похаћати и школа шаха, проверавати знање кроз разне тестове и питалице, наћи лице у лице са ајкулама и змијама, летети васионским бродом, пловити у друштву са чувеним гусаром, ловити по дивљини Африке...

„Хоће ли легенде постати истина?“ пита се већ у другом броју Забавник у наднаслову великог текста о скором подухвату чувеног физичара и астронаута Огиста Пикара који се спремао да у батискафу најзад пронађе легендарну Атлантиду. Познати истраживач није успео да докаже где се налази тајанствена Атлантида, али није забележено ни колико је читалаца Забавника тачно одговорило на питање „Постоји ли млеко у праксу?“, објављено у фебруару 1940. године. Данас је млеко у овом облику савсим обична ствар...

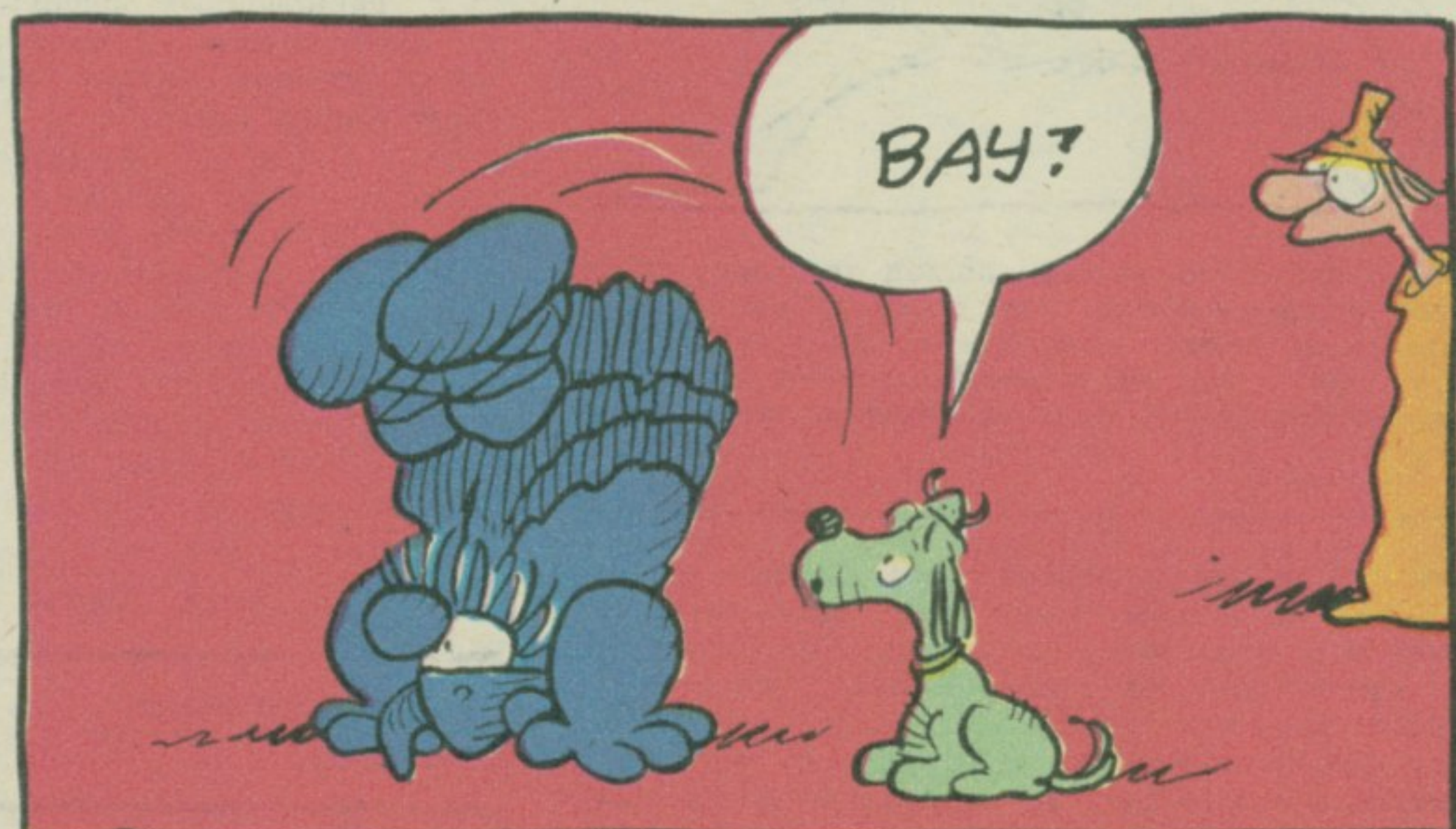
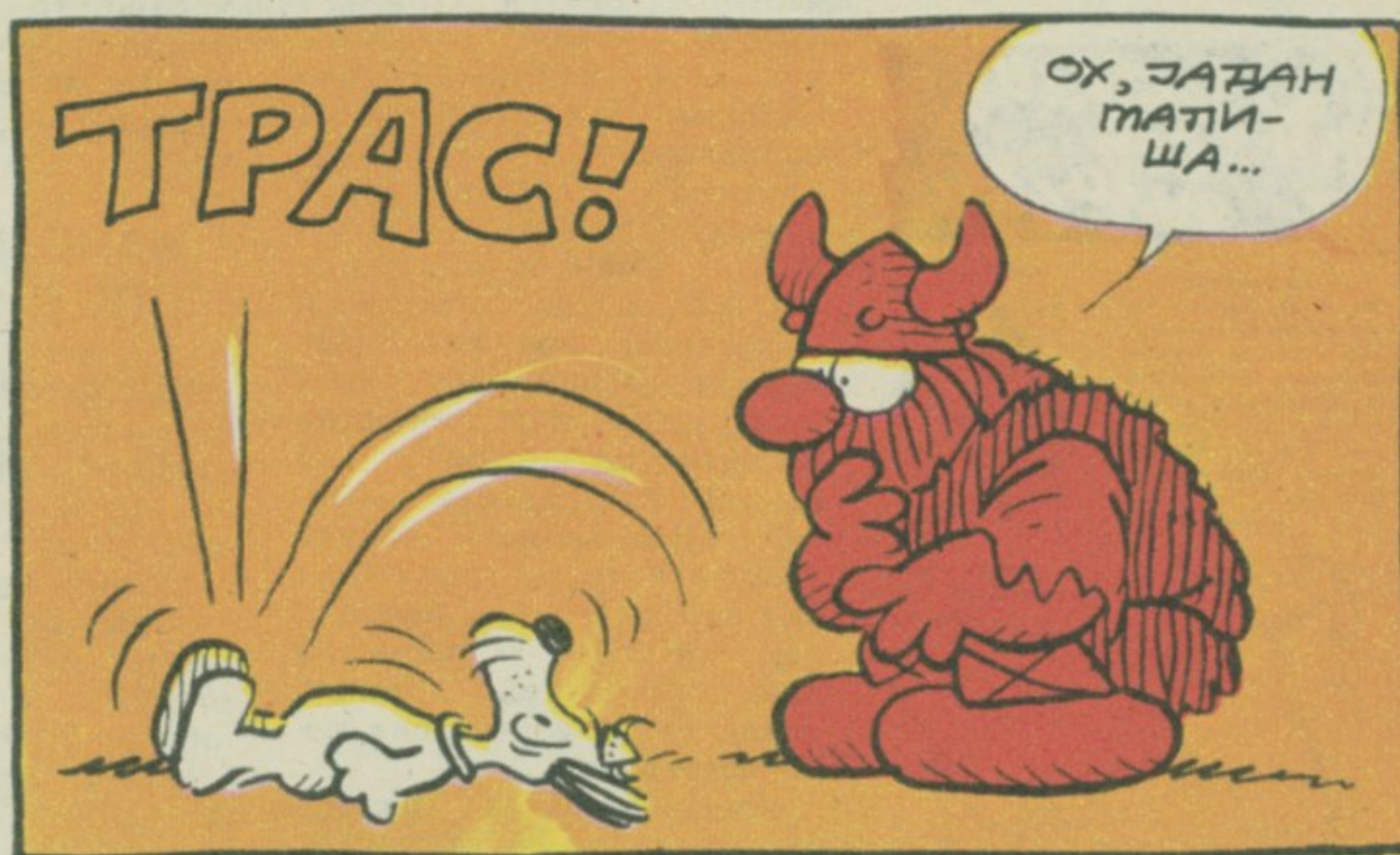
Ето, и без оне фамозне потковице. Политикин забавник је доживео и овај. 1500. број. А младим читаоцима и оним који га читају већ деценијама скроман поклон: неколико прилога из предатних бројева. Тек толико да их жеља мине за атмосфером „старог“ Забавника...

Иван Лончар

Све илустрације су из предатних бројева Забавника.

Dik
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ВЕЛИКИ ИЗБОР КЊИГА ЗА ДЕЦУ И ОМЛАДИНУ

НЕОПХОДНА ЛЕКТИРА ЗА УЧЕНИКЕ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

1. Бранко В. Радичевић АВАНТУРЕ СТРАШНОГ ТУТУРЕНКА
2. Мирко Петровић БРАНКА
3. Тоне Селишкар ВУЈИЦА
4. Адријан Хоџић ЧУДО ОД ДЈЕТЕТА
5. Драган Лукић ДЕЦА И ЦИНОВИ
6. Миливој Матошец ДЈЕЧАК У ЧАМЦУ
7. Здењек Слаби ДЕВОЈКА ИЗ ЦРНЕ КУЛЕ
8. Стеван Булајић ДУКЉАН И ВУК
9. Душан Костић ГОРА КОШТАНОВА
10. Миленко Матицки ИНДИЈАНЦИ И ДЕВОЈЧИЦА
11. МУДРОСТ ДУТИНИХ БОЈА, БАЈКА И ЛЕГЕНДЕ
12. Нандор Гион НИЈЕ ТО МОЈЕ ИМЕ
13. Рифат Кукај ПЕТОНОГИ ЗЕЦ
14. Видоје Подгорец ПРЕПЛАШЕНЕ ПТИЦЕ
15. Емилија Стијачић ПРИЧЕ О МИШИ
16. Мато Ловрак ПРОЗОР ДО ВРТА
17. Драгутин Маловић РИЋИ МАЧАК
18. Мира Алечковић СУНЧАНИ СОЛИТЕРИ
19. Луис Карол АЛИСИНИ ДОЖИВЉАЈИ У ЗАЧАРАНОЈ ЗЕМЉИ
20. Марћело Арђили АТОМИНО
21. Ела Пероци БАКА ПЛЕТЕ РУКАВИЦЕ
22. Александар Пушкин БАЈКЕ О ЦАРУ САЛТАНУ, БАЈКЕ О РИБАРУ И РИВИЦИ
23. Бранко В. Радичевић БАЈКЕ О ШАЉИВЧИНИ
24. Кристијан Х. Андерсен БАЈКЕ
25. Густав Шубо БАЈКЕ ИЗ КЛАСИЧНЕ СТАРИНЕ
26. Мирко Петровић БАЈКЕ ЗА ДЕЦУ ПРИЧЕ О ДЈЕЦИ
27. Воја Царић БЕЛИ ВУК
28. Хектор Мало БЕЗ ПОРОДИЦЕ
29. Ахмет Хромацић БИСТРИ ПОТОЦИ
30. Бранко Ћопић ВОСОНОГО ДЈЕТИЊСТВО
31. Славко Колар БРЕЗА
32. Франце Бевк ЦРНА БРАЋА
33. Ванчо Николески ЧАРОБНО САМАРЧЕ
34. Стоу Бичер ЧИЧА ТОМИНА КОЛИВА
35. Змај Ј. Јовановић ДА ЧУДНЕ РАДОСТИ
36. Драган Божић ДЕЧАК ЈЕ ВАЦИО КАМЕН
37. Франце Бевк ДЈЕЧИЈЕ ГОДИНЕ
38. Тоне Селишкар ДЈЕД СОМ
39. ДЈЕВОЈЧИЦА СА СЕДАМ ИМЕНА (савремене америчке приче)
40. Марк Твен ДОЖИВЉАЈИ ХАКЛБЕРИ ФИНА
41. Божана Њемцова ЗЛАТОКОСА ДЕВОЈКА
42. Бранко Ћопић ДОЖИВЉАЈИ МАЧКА ТОШЕ
43. Тоне Селишкар ДРУЖБА ПЕРЕ КВРЖИЦЕ
44. Динко Шимуновић ДУГА
45. Бранко В. Радичевић ДУХ ЛИВАДА
46. Жил Верн 20.000 МИЉА ПОД МОРЕМ
47. Бани Родари ЦИП У ТЕЛЕВИЗОРУ
48. Милован Данојлић ФУРУНИЦА ЈОГУНИЦА

49. Жил Сандо ГАЛЕБОВА СТИЈЕНА
50. Франце Бевк ГОДИНЕ САМОЋЕ
51. Стеван Раичковић ГУРИЈЕ
52. Григор Витез ХВАТАЈТЕ ЛОПОВА
53. Јован Поповић ИСТИНИТЕ ЛЕГЕНДЕ
54. Драган Лукић ИЗ ЈЕДНОГ ЦЕПА
55. Стеван Булајић ИЗВИЂАЧИ ВИДРИНОГ ЈЕЗЕРА
56. Елин Пелин ЈАН БИБИЈАН НА МЈЕСЕЦУ
57. Павел Вајов КАМЕНИ ЦВИЈЕТ
58. Милован Данојлић КАКО СПАВАЈУ ТРАМВАЈИ
59. Славко Јаневски КАРАМБА ВАРАМБА
60. Рихард Киплинг КЊИГА О ЦУНГЛИ
61. Антон Чехов КРАТКЕ ПРИЧЕ
62. Дервин Сушић КУРИР
63. Петар Јершов КОЊИЋ ГРБОЊИЋ
64. Стеван Булајић КРИЛАТИ КАРАВАН
65. Бранко Ћопић МАГАРЕЂЕ ГОДИНЕ
66. Франце Бевк МАЛИ БУНТОВНИК
67. Вилхелм Хауф МАЛИ МУК
68. Анто Станичић МАЛИ ПИРАТИ
69. Маргарет Тиобол МАНВЕЛИНЕ САНКЕ
70. Насиха Канић - Хаџић МАСКЕНБАЛ У ШУМИ
71. Тоне Селишкар МАЗГЕ
72. Данко Облак МОДРИ ПРОЗОРИ
73. Славко Колар НА ЛЕЉИМА ДЕЛФИНА
74. НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ
75. Десанка Максимовић НА ШЕСНАСТИ РОЊЕНДАН
76. Данко Облак НА ТРАГУ
77. Арсен Диклић НЕ ОКРЕЋИ СЕ СИНЕ
78. Мато Ловрак НЕПРИЈАТЕЉ БРОЈ 1
79. Вјенцеслав Новак НЕЗАСИСТОСТ И БИЈЕДА
80. Исак Самоквалија НОСАЧ САМУЕЛ
81. Стеван Булајић ЊИХ ШЕЗДЕСЕТ
82. Ахмет Хромацић ОКАМЕЊЕНИ ВУКОВИ
83. О СОКОЛЕ СИВА ПТИЦО, НАРОДНЕ ПЕСМЕ
84. Драган Лукић ОВДЕ СТАНУЈУ ПЕСМЕ
85. Анђелка Мартић ПИРГО
86. Ахмет Хромацић ПАТУЉАК ИЗ ЗАБОРАВЉЕНЕ ЗЕМЉЕ
87. Владимир Назор ПЈЕСМЕ
88. Видоје Подгорец ПЈЕСМЕ
89. Пушкин-Јесењин ПЈЕСМЕ
90. Шимић-Шантић ПЈЕСМЕ
91. Мирослав Антић ПЛАВИ ЧУПЕРАК
92. Фенимор Купер ПОСЛЕДЊИ МОХИКАНАЦ
93. Мирко Петровић ПРИЧЕ О ЉУДИМА И ЖИВОТИЊАМА
94. Алекса Микић ПРИЧЕ О МАЛИМ ВОРЦИМА
95. Коста Степановић ПРИЧЕ О МАЛИМ ПАРТИЗАНИМА
96. Бранко Ћопић ПРИЧЕ ПАРТИЗАНКЕ
97. Јосип Павичић ПРИЧЕ С МОРА И КОПНА
98. Иван Цанкар ПРИПОВЈЕТКЕ
99. Петар Кочић ПРИПОВЈЕТКЕ

100. Мишко Крањец ПРОПОВЈЕТКЕ
101. Данијел Дефо РОБИНЗОН КРУСО
102. Александар Вучо САН И ЈАВА ХРАБРОГ КОЧЕ
103. Густав Крклец САН ЉЕТНЕ НОЋИ
104. Франце Бевк СМЈЕХ КРОЗ СУЗЕ
105. Оскар Вајлд СРЕЋНИ КРАЉЕВИЋ И ДРУГЕ БАЈКЕ
106. Григор Витез СТО ВУКОВА
107. Душан Костић СУТЈЕСКА
108. Мирко Петровић СВИРАЧ У ДВОРИШТУ
109. Мери и Чарлс Лам ШЕКСПИРОВЕ ПРИЧЕ
110. Драган Кулић ШУМЕ И ПАХУЉИЦЕ
111. Антон Тиглић ТАЈНО ДРУШТВО ПГЦ

112. Чедо Вуковић ТИМ ЛАВЉЕ СРПЦЕ
113. Бранко Ћопић У СВИЈЕТУ МЕДВЕДА И ЛЕПТИРА
114. У СВИЈЕТУ СНОВА, избор бајки
115. Тоне Селишкар ВЕЛИКА ГАЛА ПРЕДСТАВА
116. Десанка Максимовић ЗЛАТНИ ЛЕПТИР
117. Ирина Муравјова АНДЕРСЕН, романсирана биографија
118. Роберт Ленгтон ЧАРЛС ДИКЕНС
119. Џон Хјуерд ПРИЧЕ О МАРК ТВЕНУ
120. Наталија Муравјова ВИКТОР ИГО

ПОЈЕДИНАЧНА ЦЕНА СВАКЕ КЊИГЕ ИЗНОСИ 33,00 ДИН. КЊИГЕ СУ ПОВЕЗАНЕ У ТВРДОМ ПОВЕЗУ

IRO Veselin Masleša

ИРО „ВЕСЕЛИН МАСЛЕША“

Непотребно препртати

(место и датум)

ИРО „ВЕСЕЛИН МАСЛЕША“ — ООУР „БЕОГРАД“
Београд, Томазеова 26
тел. 492-348

НАРУЧБЕНИЦА

којом неопозиво наручујем следеће књиге из библиотеке „Ластавица“

(читко уписати бројеве из огласа)

Износ од _____ динара уплатићу на следећи начин:

- а) ЗА ГОТОВО — ПОУЗЕЋЕМ (плаћање поштару приликом пријема књиге) — (најмања поруџбина 110,00 дин).
- б) НА ОТПЛАТУ у _____ редовних месечних рата по пријему књига и уплатница.
(Најмања рата 150 динара, а најдужи рок отплате 12 месеци са каматом 1—5%, зависно од броја рата.)

За купце на отплату обавезна је овера наруџбенице. Пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије.

(презиме, очево име и име)

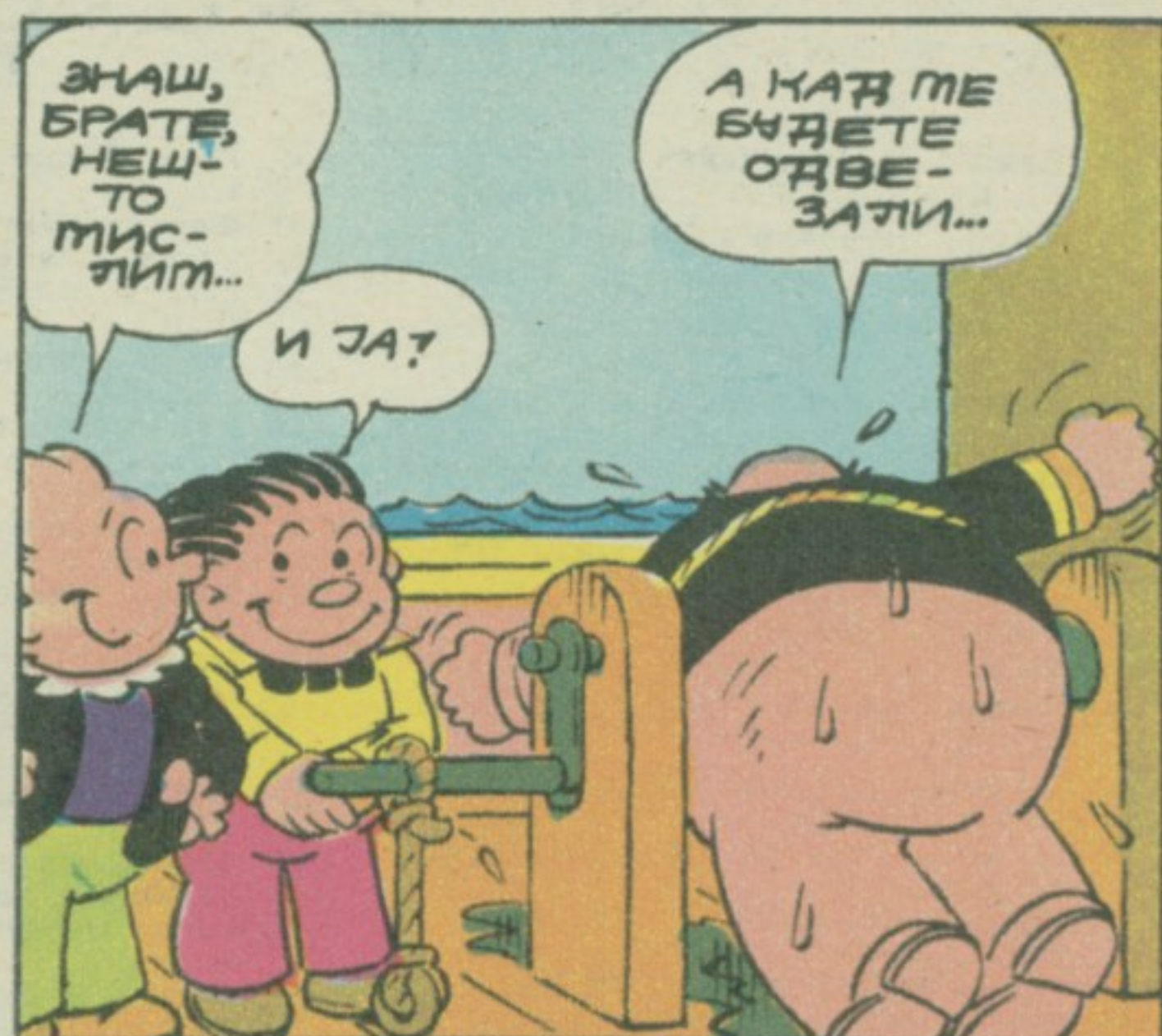
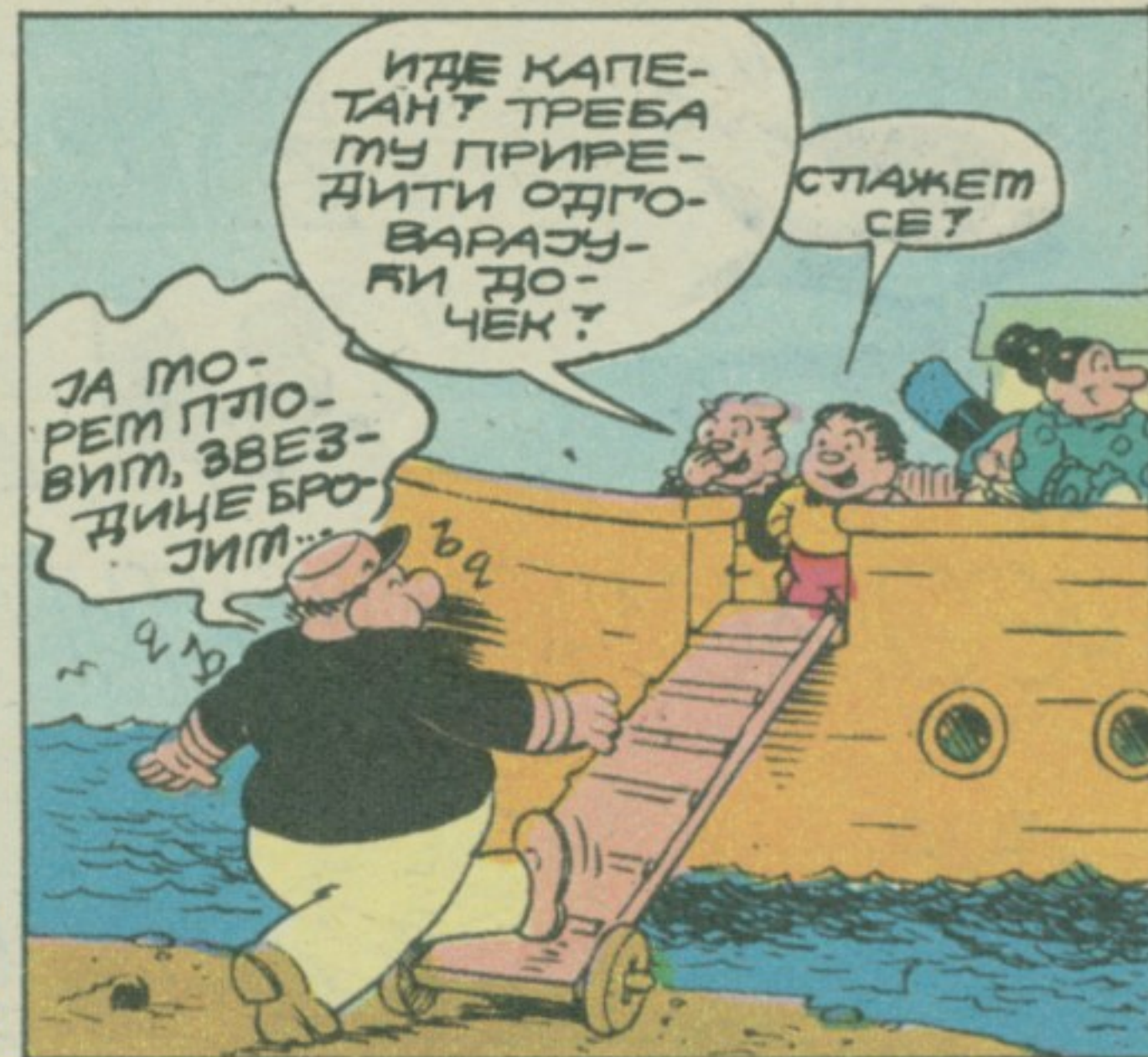
(занимање, назив и адреса ООУР — радне организације)

(број поште, место становања, тачна адреса стана, телефон у стану)

(Овера радне организације)

(Својеручни потпис)

БИМ И БУМ

МИР МЕЂУ ЖИВОТИЊАМА

Рин Кирби: ЗЕЛЕНА ПОЉА

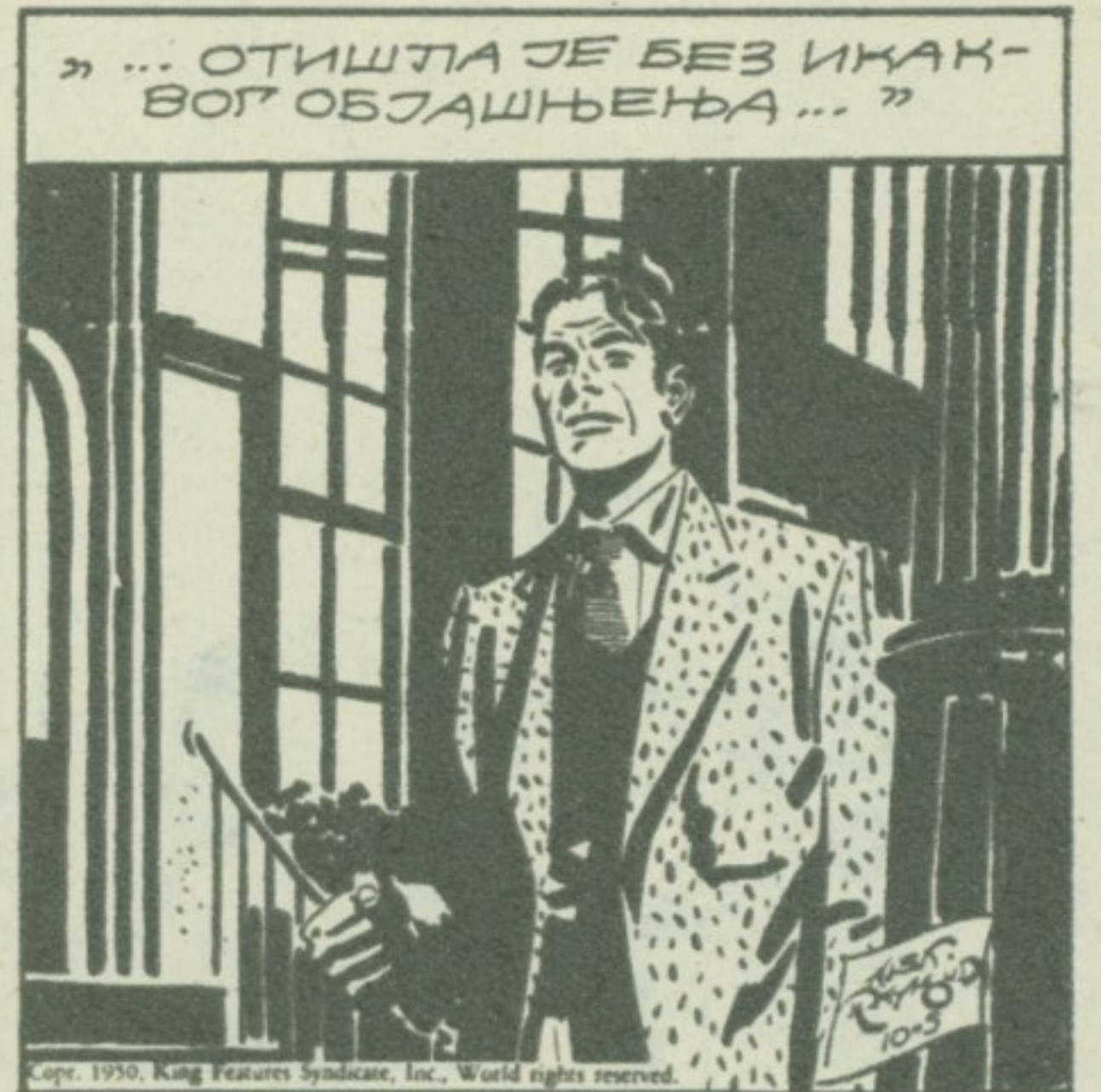
МЕНИ ЈЕ ОНА
МНОГО ПОТРЕБ-
НИЈА НЕГО ОНИМ
ЊЕНИМ МЕНА-
ЏЕРИМА
?

„ПОСЛЕДЊИ ПУТ СТО СЕ ВИДЕ-
ЛИ КАД САМ ОТИШАО ПО ЊУДА
БИСТО НЕГДЕ ВЕЧЕРАТИ...

КОГА ЧЕКА-
ЈУ ОНА ЛУК-
СУЗНА КО-
ЛА?

ОПЕТ СИ ТЈУ-
БОТОРАН? ИМАМ
ВАЖАН САСТА-
НАК? ПОЗОВИ
МЕ СУТРА?

„... ОТИШЛА ЈЕ БЕЗ ИКАК-
ВОГ ОБЈАШЊЕЊА ...”

„... ПОШТО НИСАМ МОГАО ДА ЈЕ
ПРОНАЂЕМ, ПРОВАТИО САМ
УНУТРА ...”

МЕТО-
ДИ?
ГДЕ
СИ?

НИСАМ
ЗАПИСАО
БРОЈ
АУТОМО-
БИЛА...
ЈА САМ ПИ-
САО, НЕ
ДЕТЕК-
ТИВ?

ВОЛЕО
БИХ ДА
ПОГЛЕДАМ
ДЕВОЈЧИН
СТАН?

НАЛАЗИ СЕ У
БЛИЗИНИ? ВРАТА
СУ ЈОШ ОТВОРЕ-
НА?

СТИГЛИ
СМО? СТАН
ЈЕ НА
ПОСЛЕД-
ЊЕМ СПРА-
ТУ?

ТО ЈЕ БИ-
ЛО ПРИЛИЧ-
НО НЕПРО-
МИШЉЕ-
НО?

ЛЕПО... УРЕД-
НО? СВАКА
СТВАР ЈЕ НА
СВОМ МЕСТУ?
НЕМА ТРАГО-
ВА ТУЧЕ...

ОД КАД
ЈЕ ОТИШЛА
ОНИМ КОПИ-
МА, ВЕРОВАТ-
НО СЕ ВИШЕ
НИЈЕ НИ
ВРАЋА-
ЛА?

ШТА
ЈЕ
ОВО?

ПОШТА?
СТИЖЕ ЈОШ
НА СТОТИ-
НЕ ПИСА-
МА?

ОЧИГЛЕДНО
ЈЕ ДОБРА
ДОМАКИ-
НА?

ТО БИ И
ТРЕБАЛО
ДА БУДЕ,
А НЕ ДА
ПЕВА ПО
КОЈЕКАК-
ВИМ ЛО-
КАТИ-
МА?

ДА
ПОГЛЕ-
ДАМО
ЈОШ МА-
ЛО ТУ
ПОШ-
ТУ...

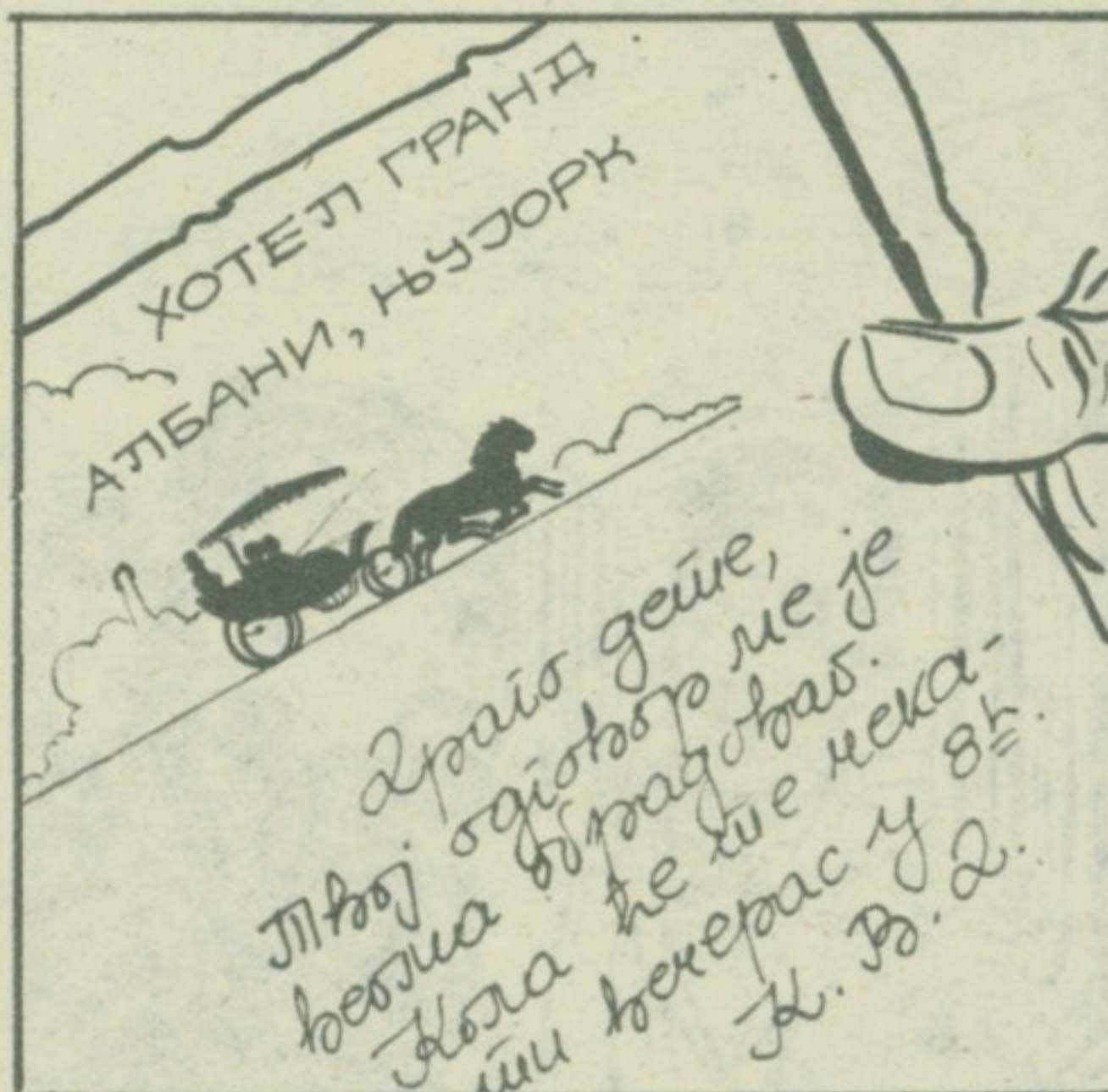
ТО СУ
ЛИЧНЕ
СТВАРИ,
НЕМА
СТИСЛА

ХОРЕШ ЛИТИ ДА
ПРОНАЂЕМО МЕТО-
ДИ ИЛИ НЕГЕШ?

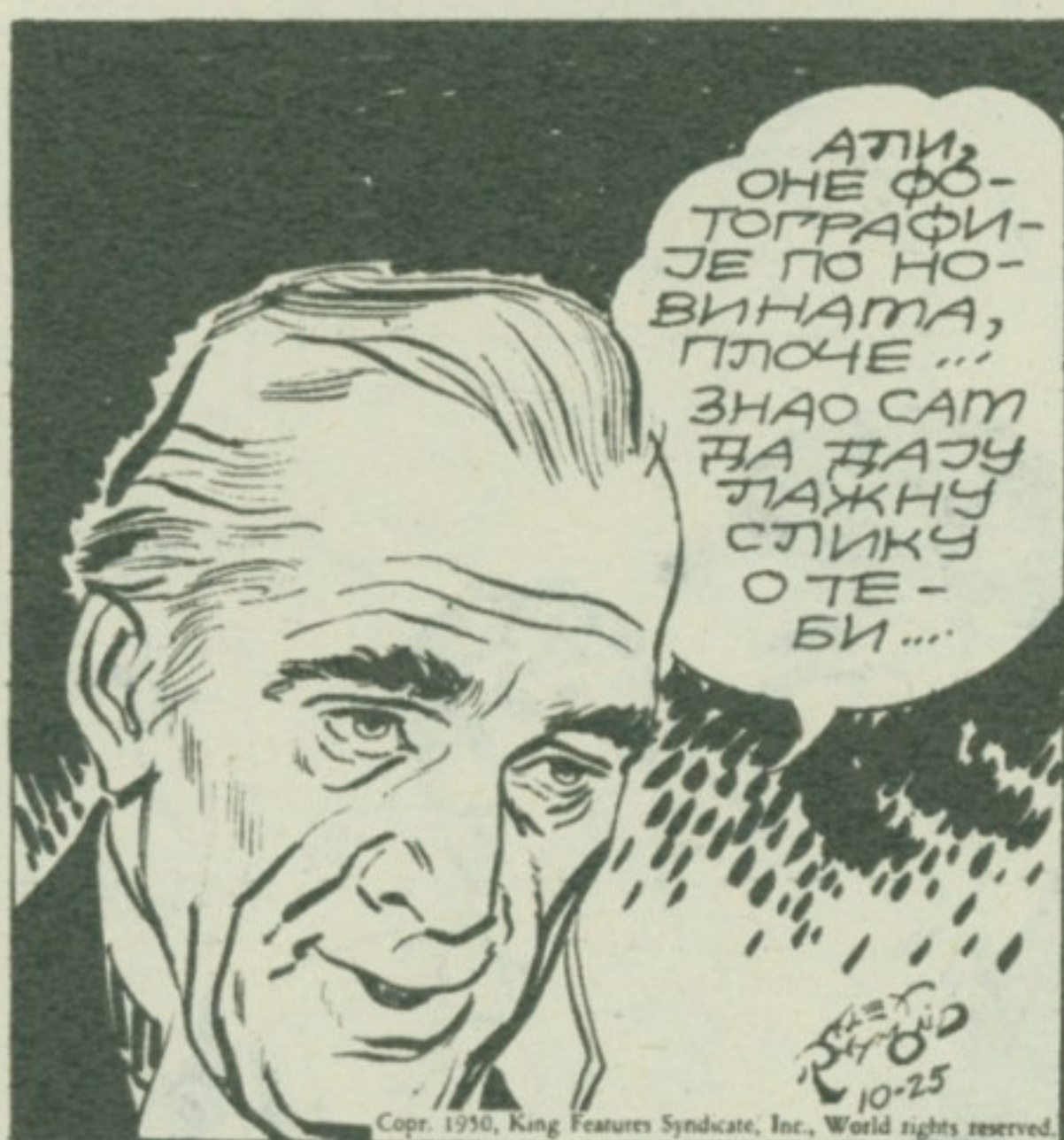
КАКВО ПИТА-
ЊЕ? СВЕ БИХ
ДАО ДА ЈЕ
САД ОБ-
ДЕ?

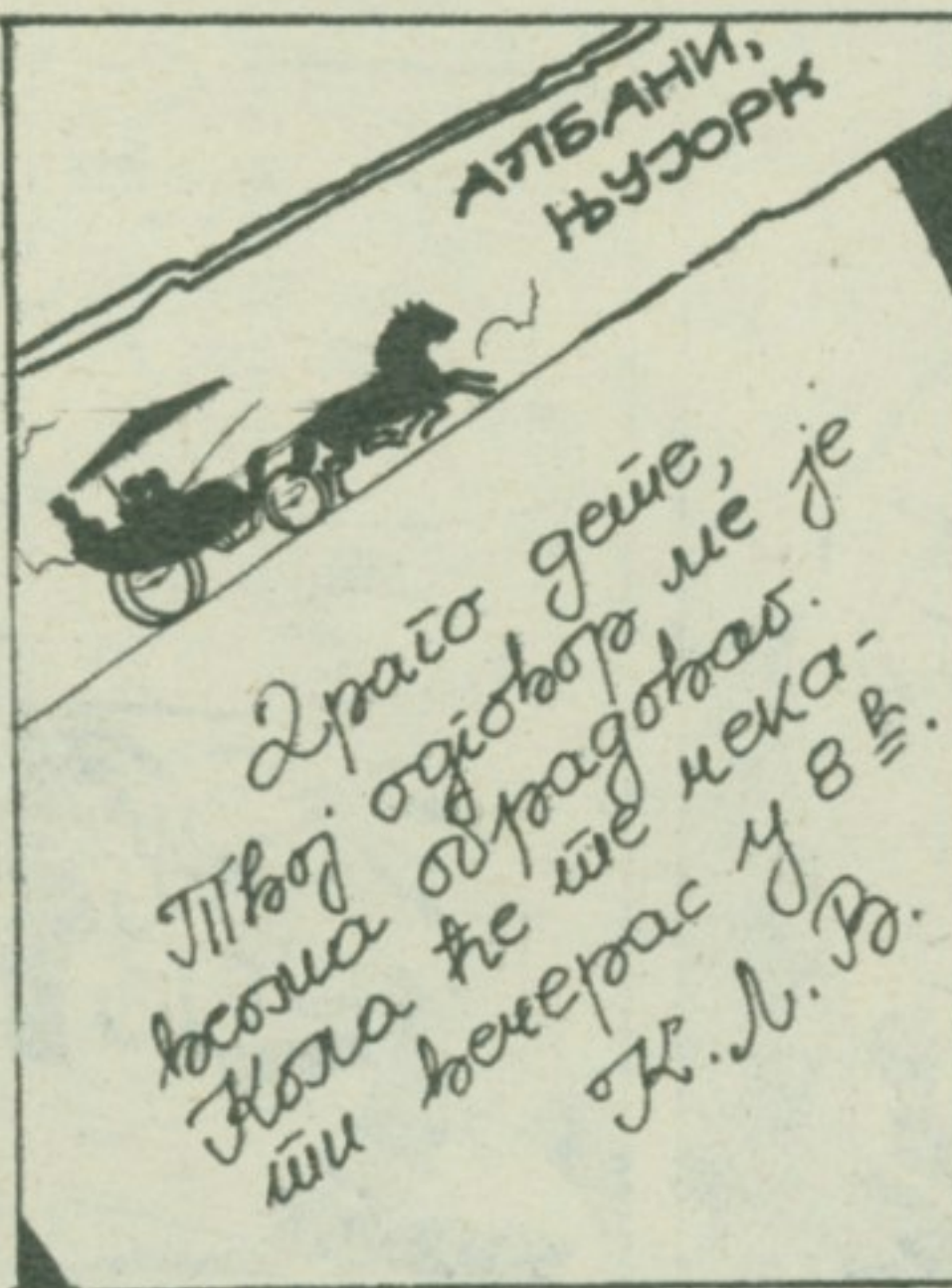

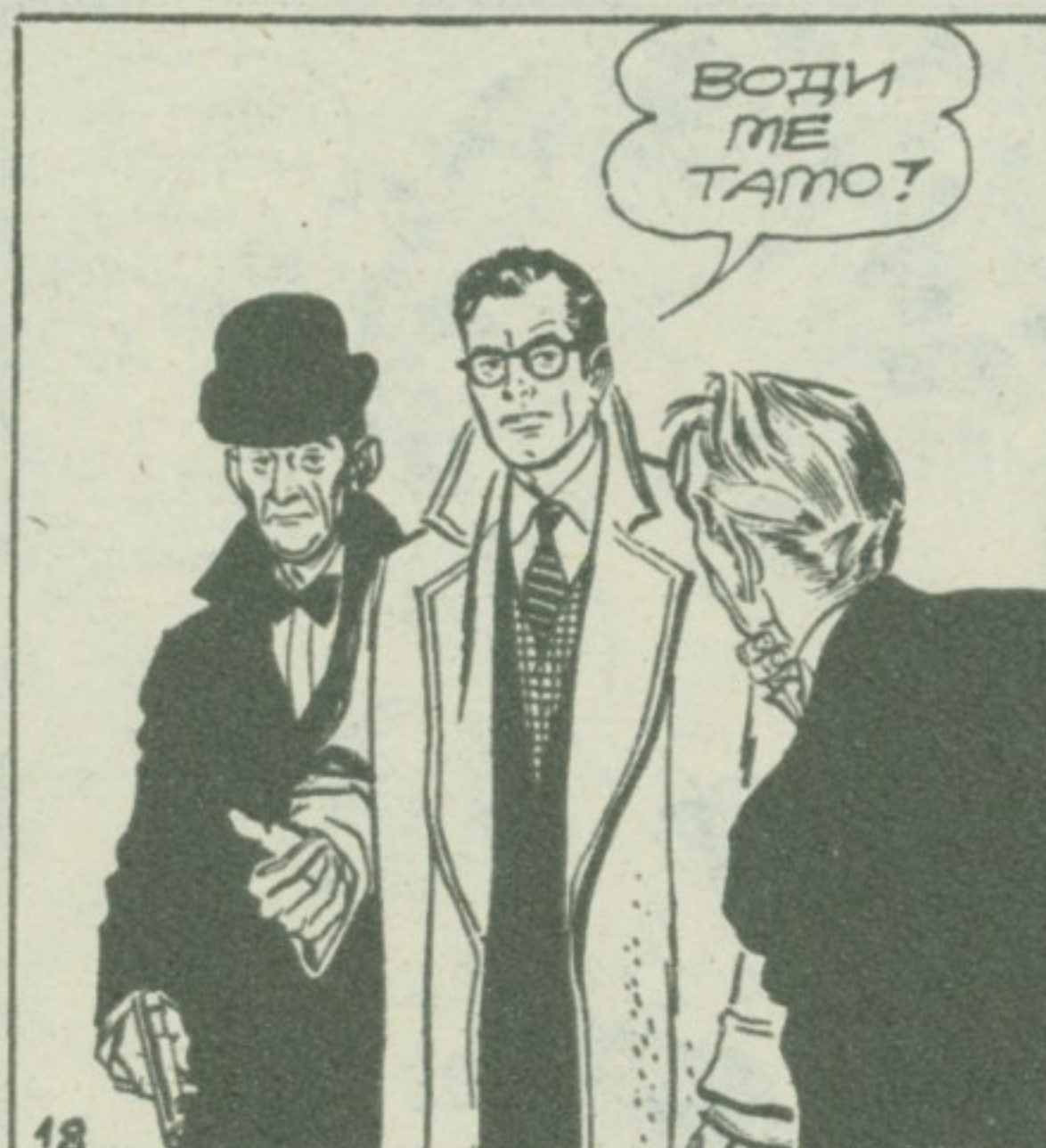

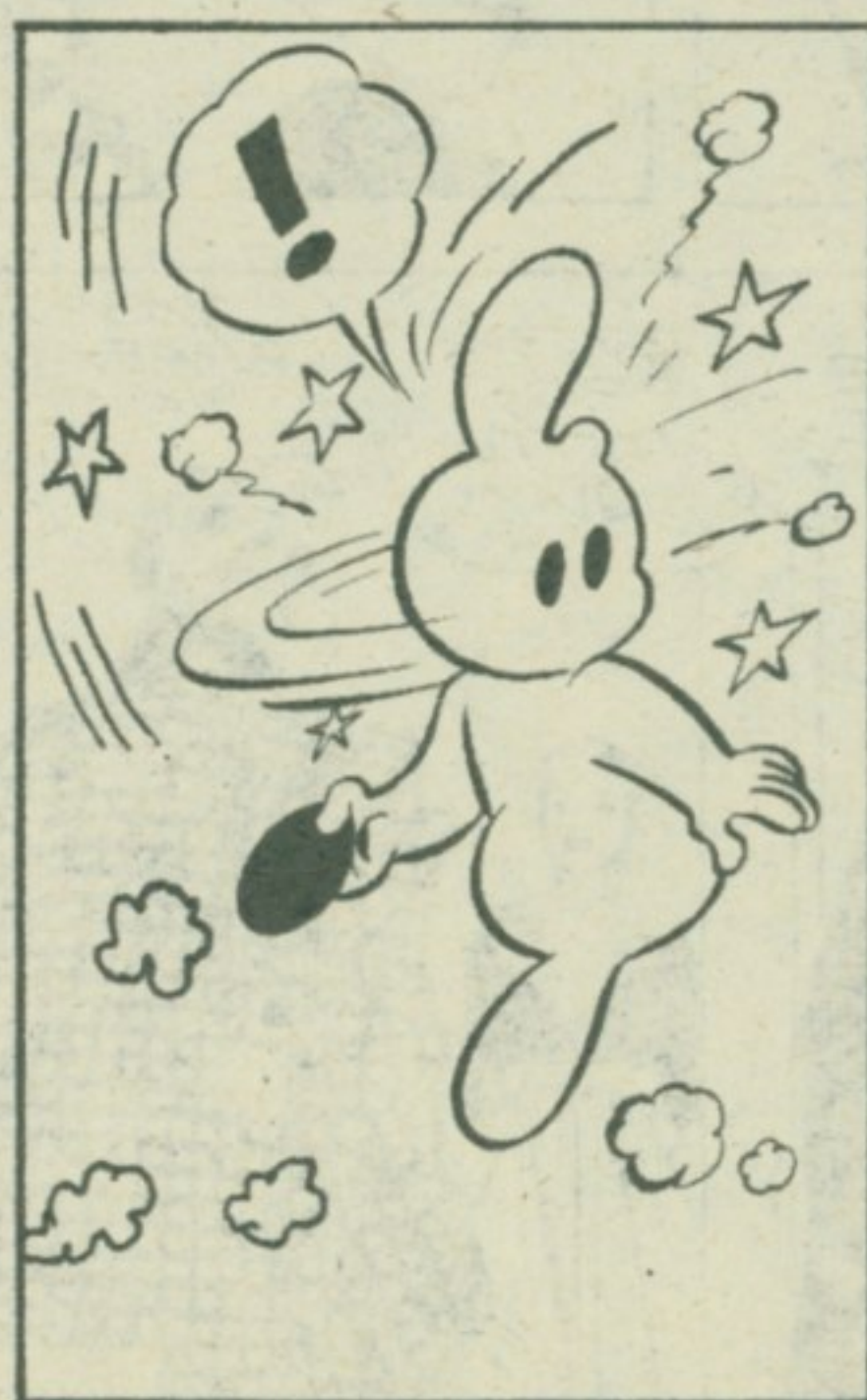
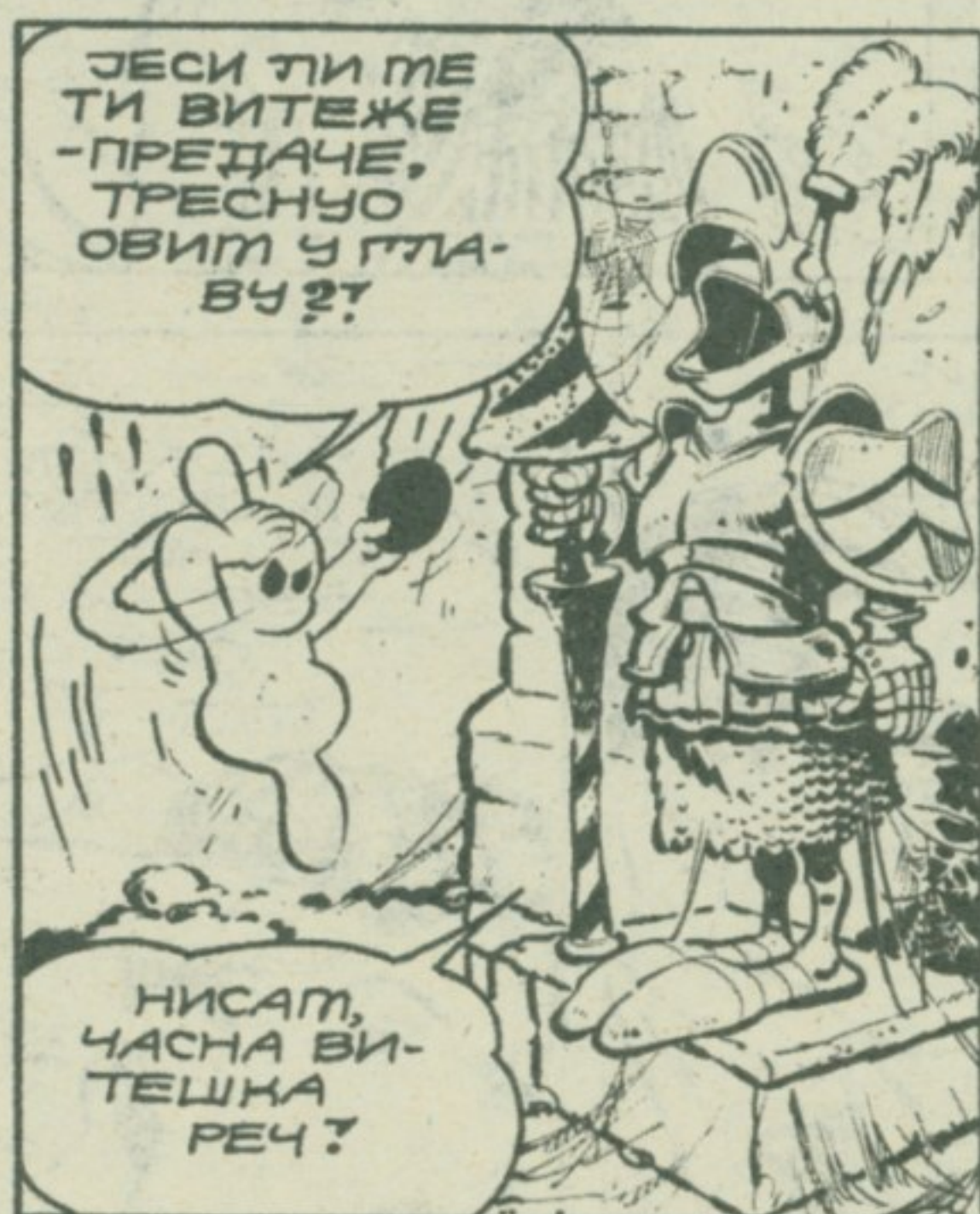
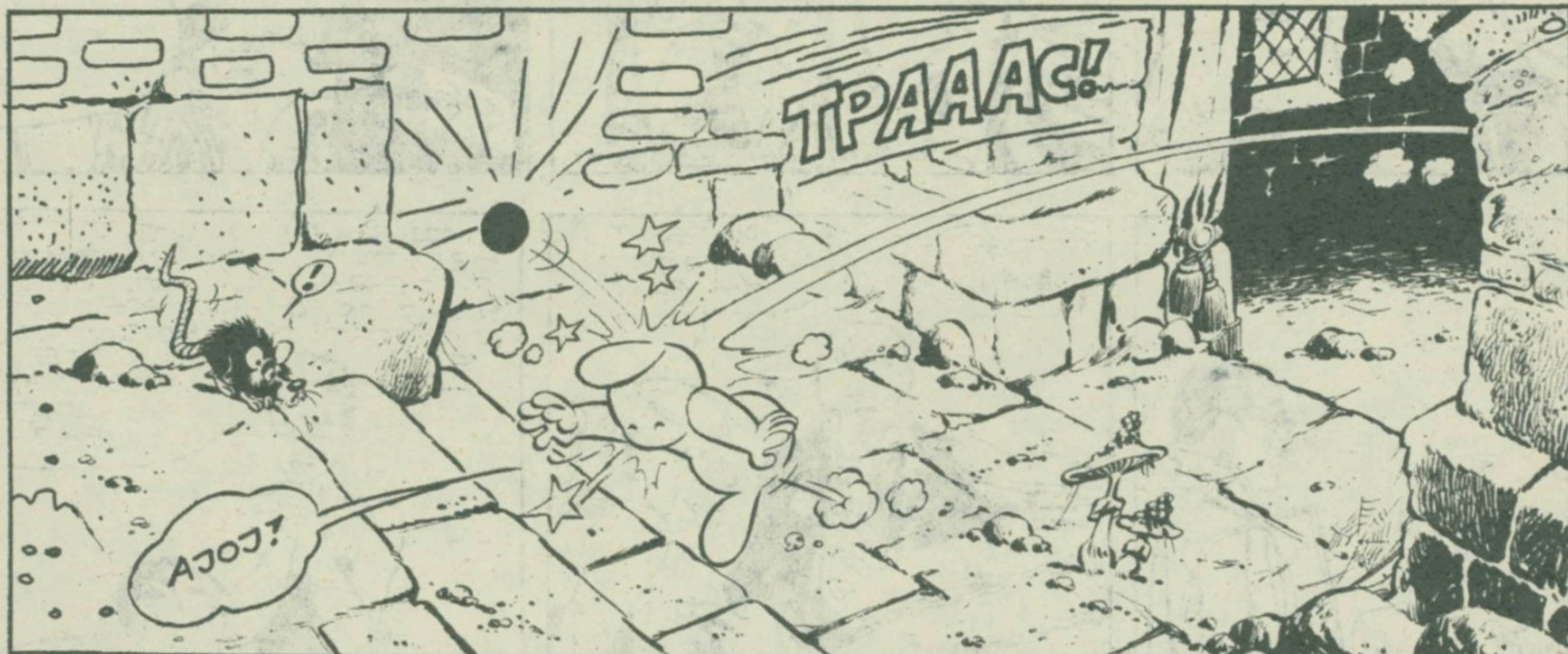

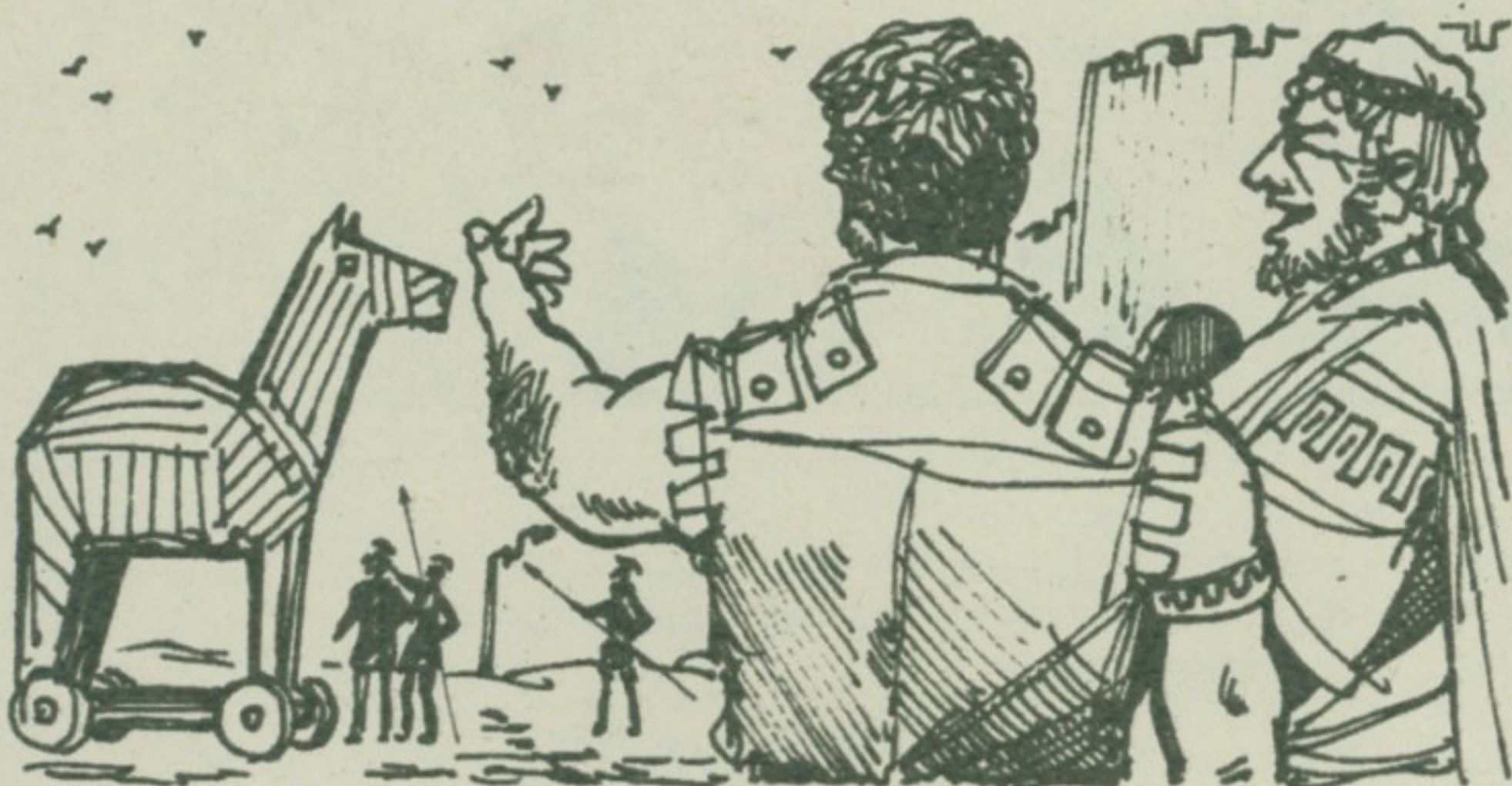
АРТУР НЕСТАШНИ ДУХ

ЖЕРТВА АВАНТУРЕ

ЗБОГ ЛЕПЕ ЈЕЛЕНЕ

Пуних 10 година Грци су безуспешно опседали Троју. Долазило је до повремених сукоба из којих су Грци излазили као победници, али су се чарке одигравале изван градских зидина. У саму Троју грчка војска није успела да уђе.

Дуге године опсаде дојадиле су грчким ратницима. Жељни да се рат оконча и да се најзад врате породицама, Грци су принели

жртву својој заштитници богињи Атени замоливши је за помоћ. Богиња их је саветовала да саграде дрвеног коња и научила их како да лукавством освоје Троју. Касније је, како каже легенда, један од највећих грчких јунака Одисеј себи приписао овај стратешки потез.

За градитеља је изабран Епеј из Фокиде који је био надалеко по-

знат као вешт занатлија, али и као велика кукавица.

За свега неколико дана Епеј је направио огромног шупљег коња, од јеловине у чију је утробу могло да се смести двадесетак ратника. У коња се улазило кроз тајна врата смештена на трбуху животиње која су била тако вешто направљена да се чак ни пажљивим загледањем нису могла приметити. На леђима коња крупним словима уклесана је посвета Атени: „У знак захвалности за срећан повратак у домовину Грци посвећују овај дар Богињи“.

Када је Епејев коњ завршен, у његову утробу су се уз лествице од конопца попели најхрабрији грчки ратници, предвођени Одисејем. Епеј, који је јелини знао како се отварају и затварају тајна врата, требало је да уђе последњи. Али, он се толико уплашио да чак ни најстрашније претње нису могле да га убеди да се придружи својим друговима. Цео подухват би вероватно пропао да се лукави Одисеј није досетио да га подмити. Тако је Епеј, пошто му је обећан велики део плена, пристао да уђе у коња.

Да би заварала траг грчка војска спалила је логор као да се повлачи, укрчала се у бродове и усидрила у близини Калидских острва где је требало да сачека до следеће вечери. Једино је Одисејев рођак Синон остао на обали да запали буктињу као сигнал за њихов повратак.

У рану зору извиђници су саопштили тројанском краљу Пријаму да је грчки логор у пепелу и да су непријатељи отишли ос-

тавивши ограмног дрвеног коња на морској обали.

Пријам је одмах пожурио на градске бадеме да га види. Задивљен његовом лепотом, предложио је да се унесе у Троју и погне на тврђаву. Али Тројанци су били сумњичави. Многи су говорили да је у питању превара, а видовити Лаокон је чак рекао да су у коњу наоружани ратници. Довикнуо је краљу да Грцима не треба веровати чак ни кад шаљу дарове и у бесу завитлао копље које се подрхтавајући забило у коњске сапи. Пријам је ипак наредио да се коњ на великим котураљкама унесе у град и објавио да ће се увече одржати славље због завршеног рата.

Када је коњ постављен на тројанску тврђаву, судбина Троје била је запечаћена. Грци су само чекали погодан тренутак да изиђу и започну одлучујућу борбу.

Те ноћи, пијани и преморени гозбама и весељима, Тројанци су чврсто заспали. Око поноћи Синон је запалио бакљу и дао знак Грчкој војсци у лађама да се врате на обалу. Њен пламен утледао је и Одисеј који је мотрио кроз мали отвор на боку коња. Одмах је наредио Епеју да откључа врата и са неколицином другова потрчао да отвори градске капије. За то време преостали су без муке савладали буновне стражаре.

Збуњени, буновни и неспремни Тројанци нису пружили готово никакав отпор. Пред зору Троја је пала. Готово сви мушкарци изгинули су бранећи град, жене и деца су оковани у ланце и као робље одведени у Грчку. Велики град краља Пријама разрушен је, опљачкан и спаљен до темеља.

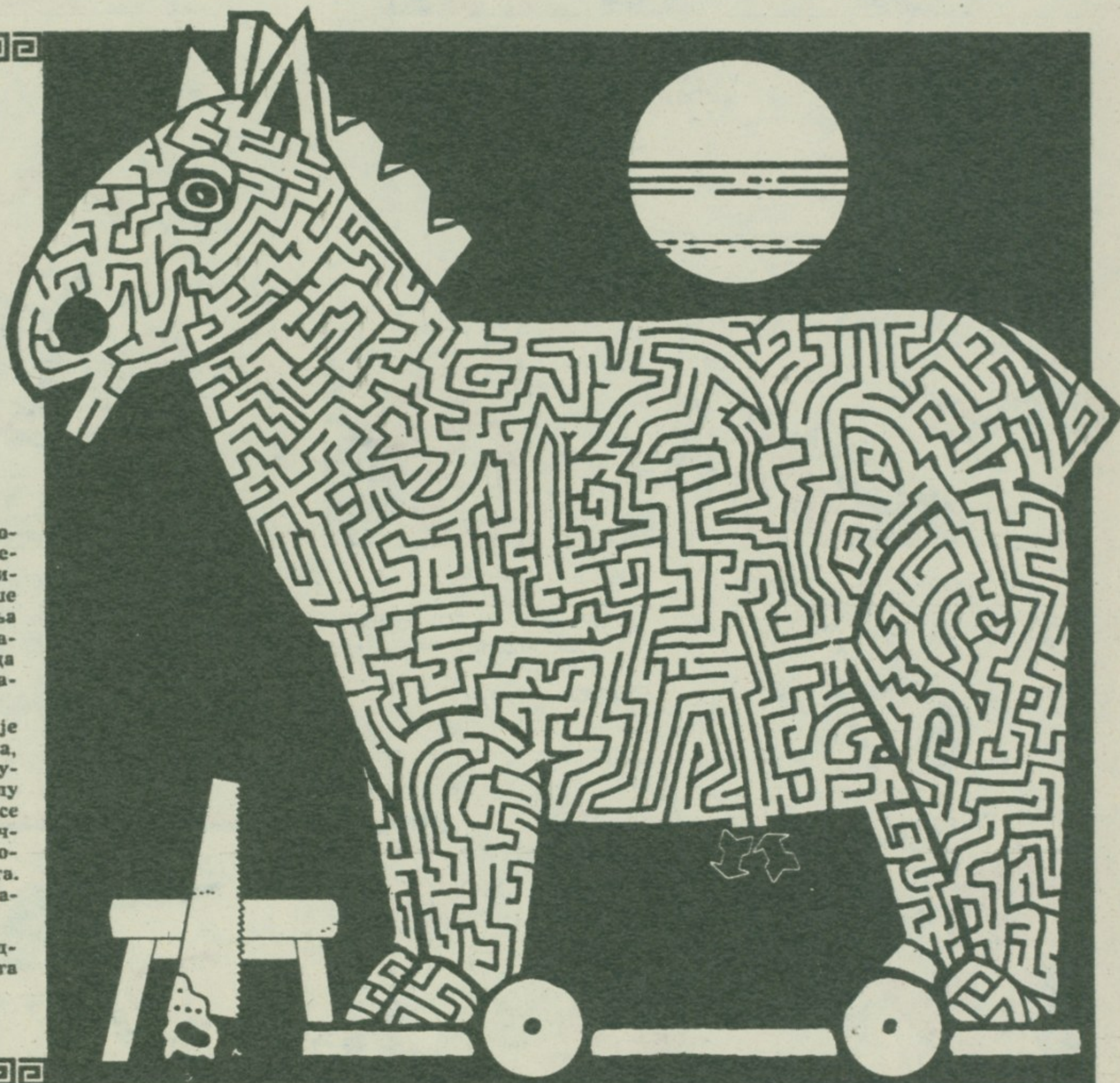
М. Ш.

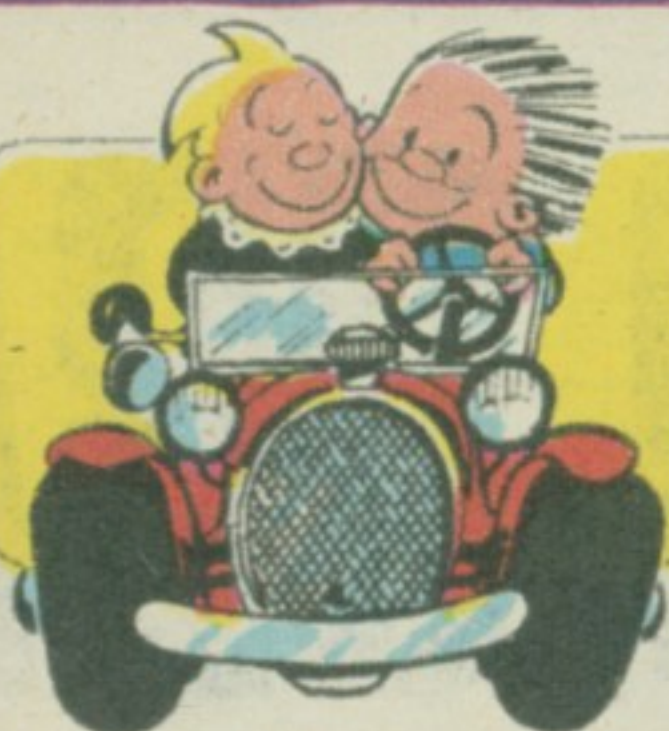
ЛАВИРИНТ — ТРОЈАНСКИ КОЊ

Тројански рат, легендарно опеван у Хомеровим еповима „Илијади“ и „Одисеји“, историјски је догађај који се одиграо између 1350. и 1100. године пре наше ере. Детаљни описи борби и самог освајања града највероватније су плод песникове маште. Историјски се поуздано зна једино да су Грци тадашњу Троју заиста заузели и разорили.

Легенда каже да је рат избио зато што је млади Парис, син тројанског краља Пријама, уграбио Јелену, најлепшу жену на свету, супругу спартанског краља Менелаја. На челу уједињене војске грчких градова налазио се Менелајев брат Агамемнон. Најславнији грчки јунаци под Тројом били су Ахил, Патрокле, Диомед, Нестор, Одисеј и два Ајанта. Најхрабрији Тројанци били су Хектор, Парис, Енеј и Мемнон.

Покушајте да решите лавиринт који представља чувеног Тројанског коња помоћу кога су Грци лукавством заузели Троју.

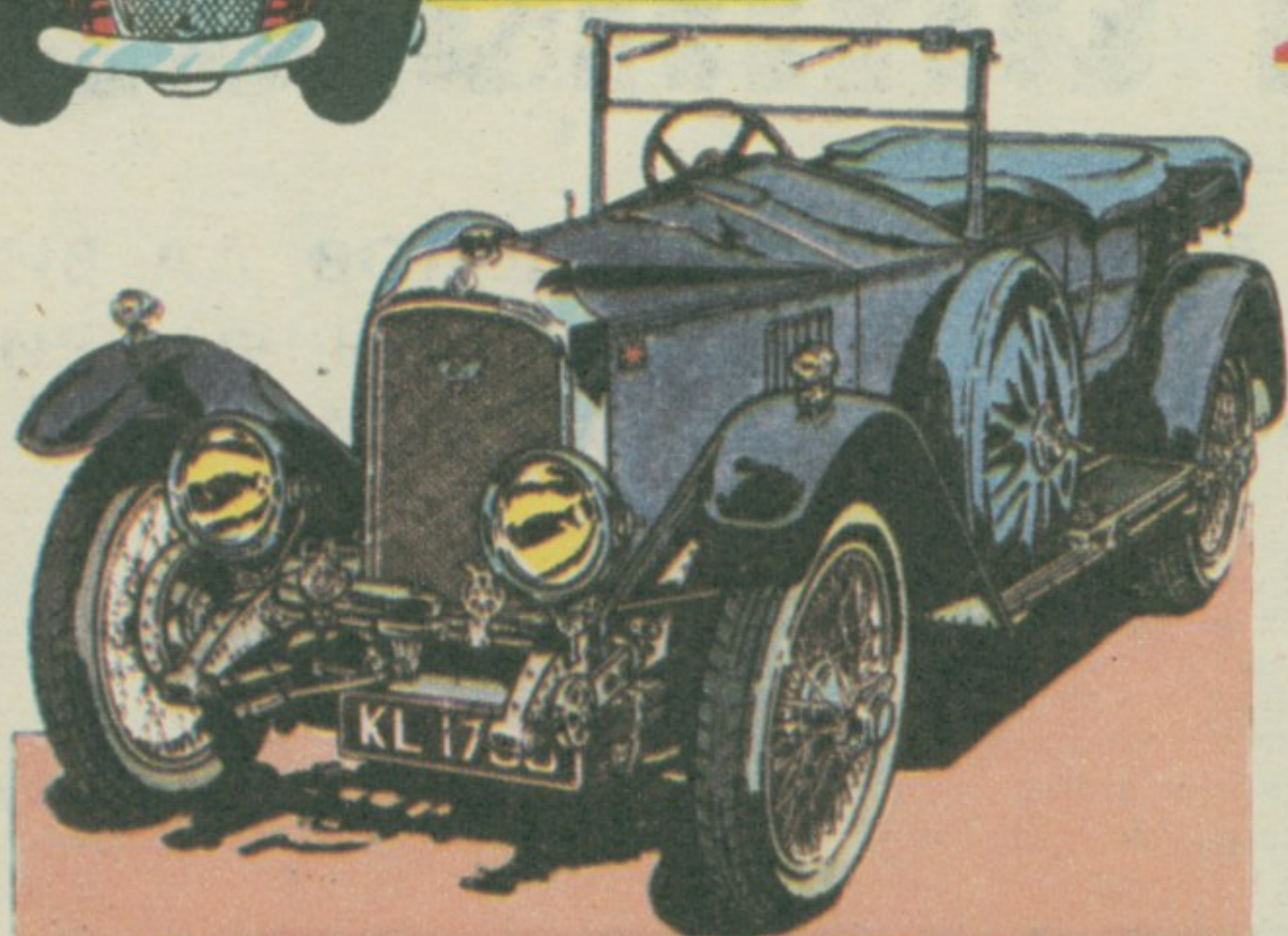

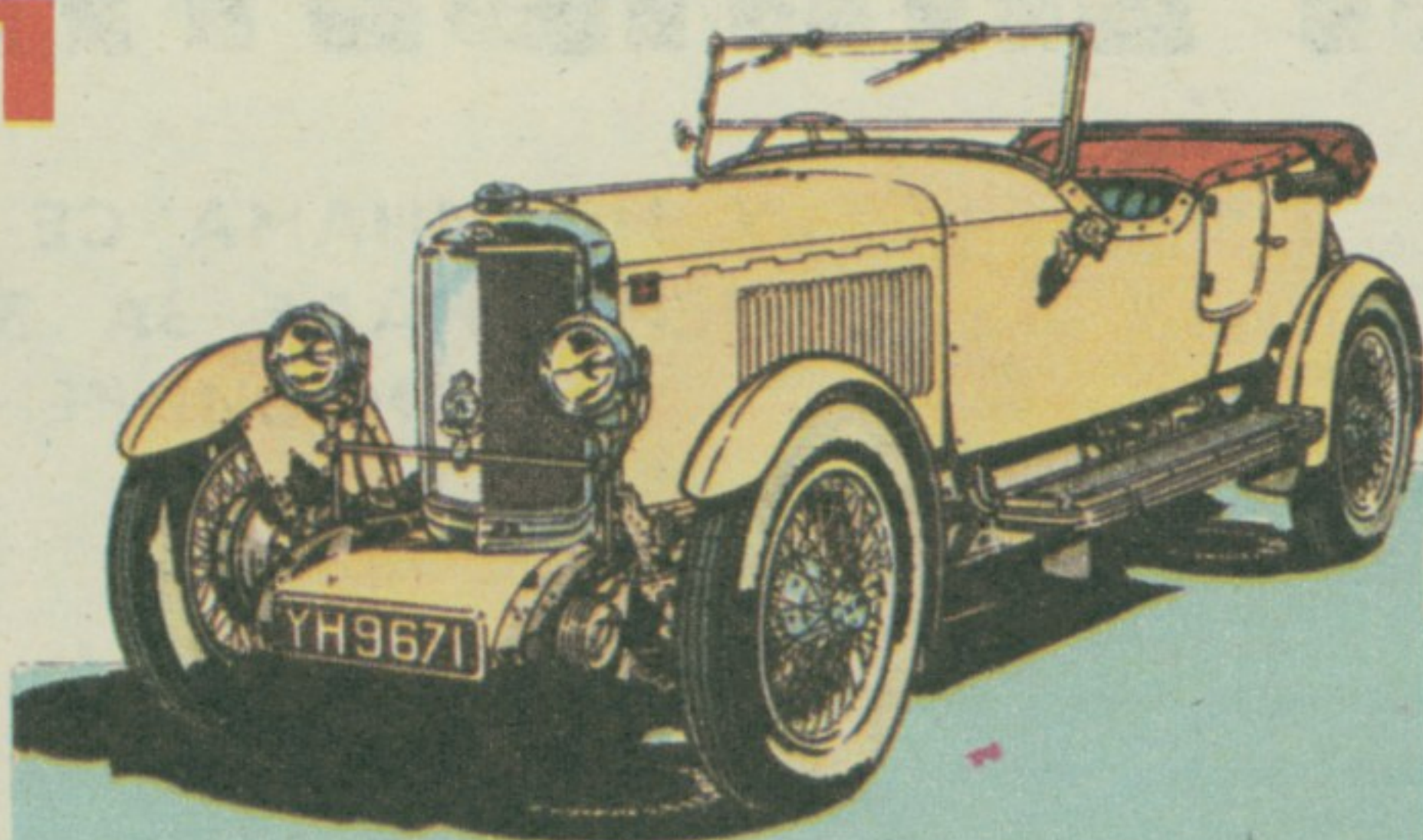
ЗАБАВНИКОВ
САЛОН
АУТОМОБИЛА

НЕПОМУЉБЕНА СЛАВА

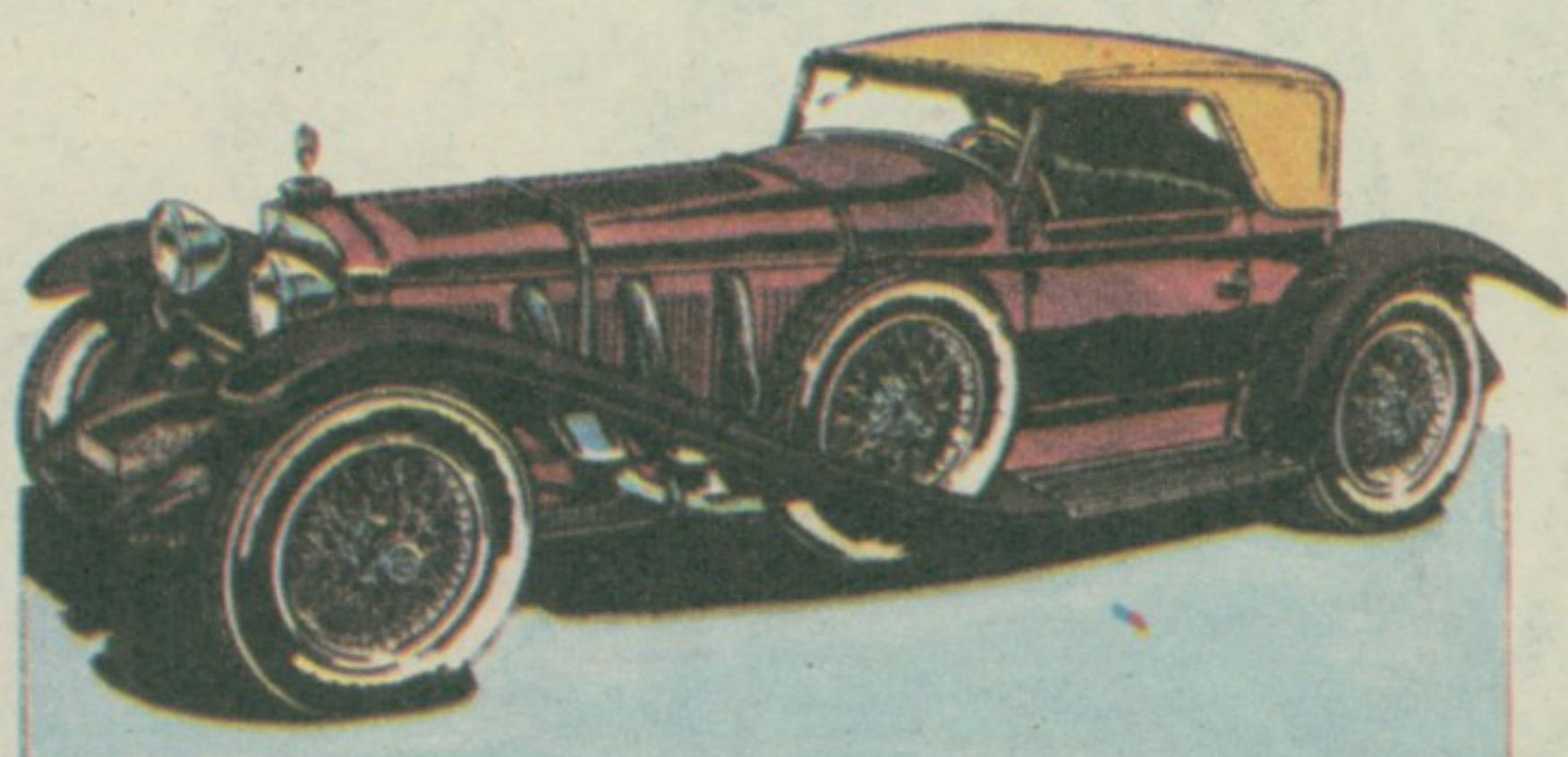
1

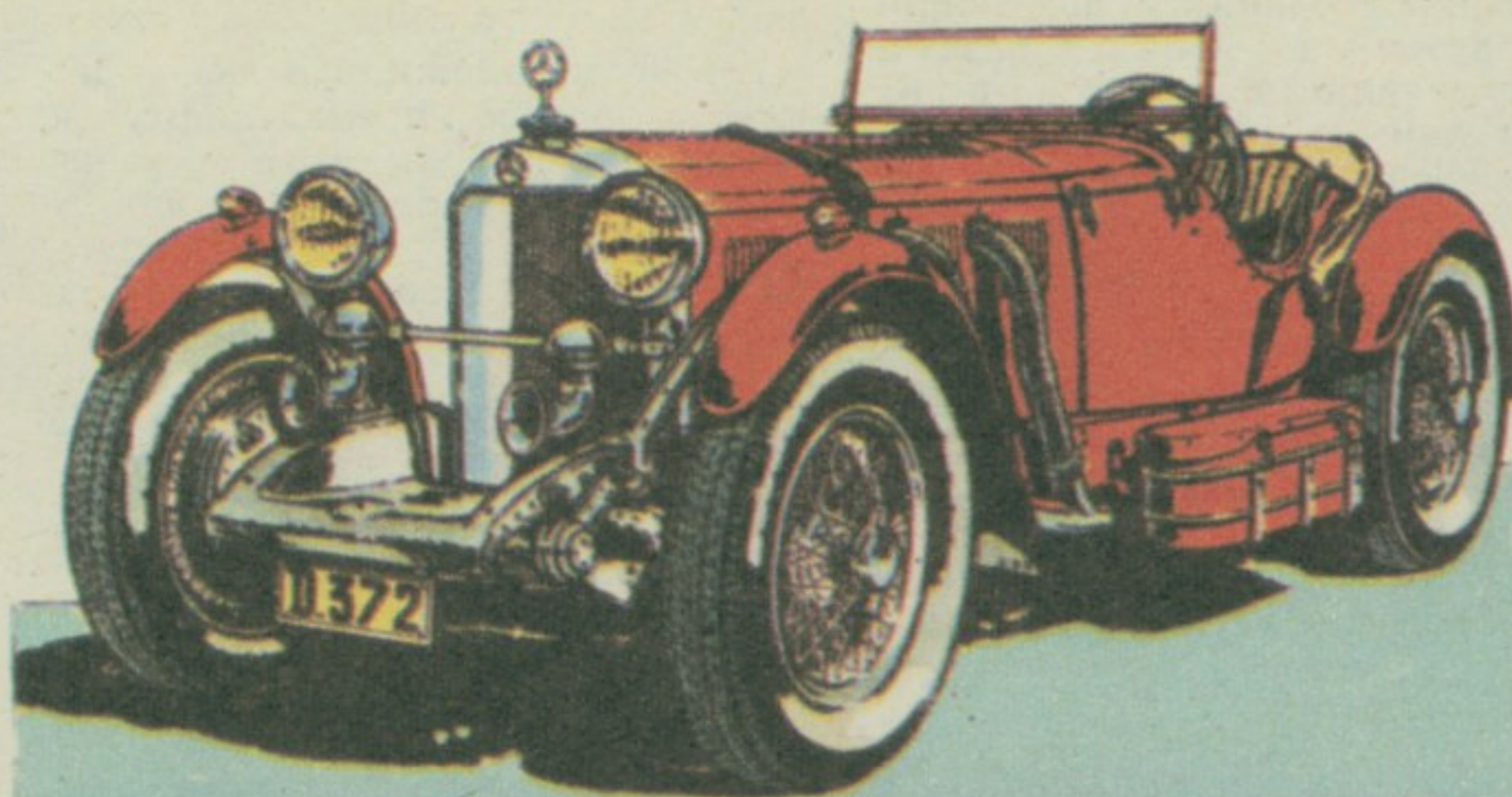
VAUXHALL VELOX 30/98 1924. — Био је прави бисер фирме Воксхол и један од најпопуларнијих аутомобила у периоду између 1924. и 1927. године. Четвороцилиндрични мотор запремине 4300 кубика развијао је максималну брзину од 137 km/h. Одликовао се изврсним кочионим системом.

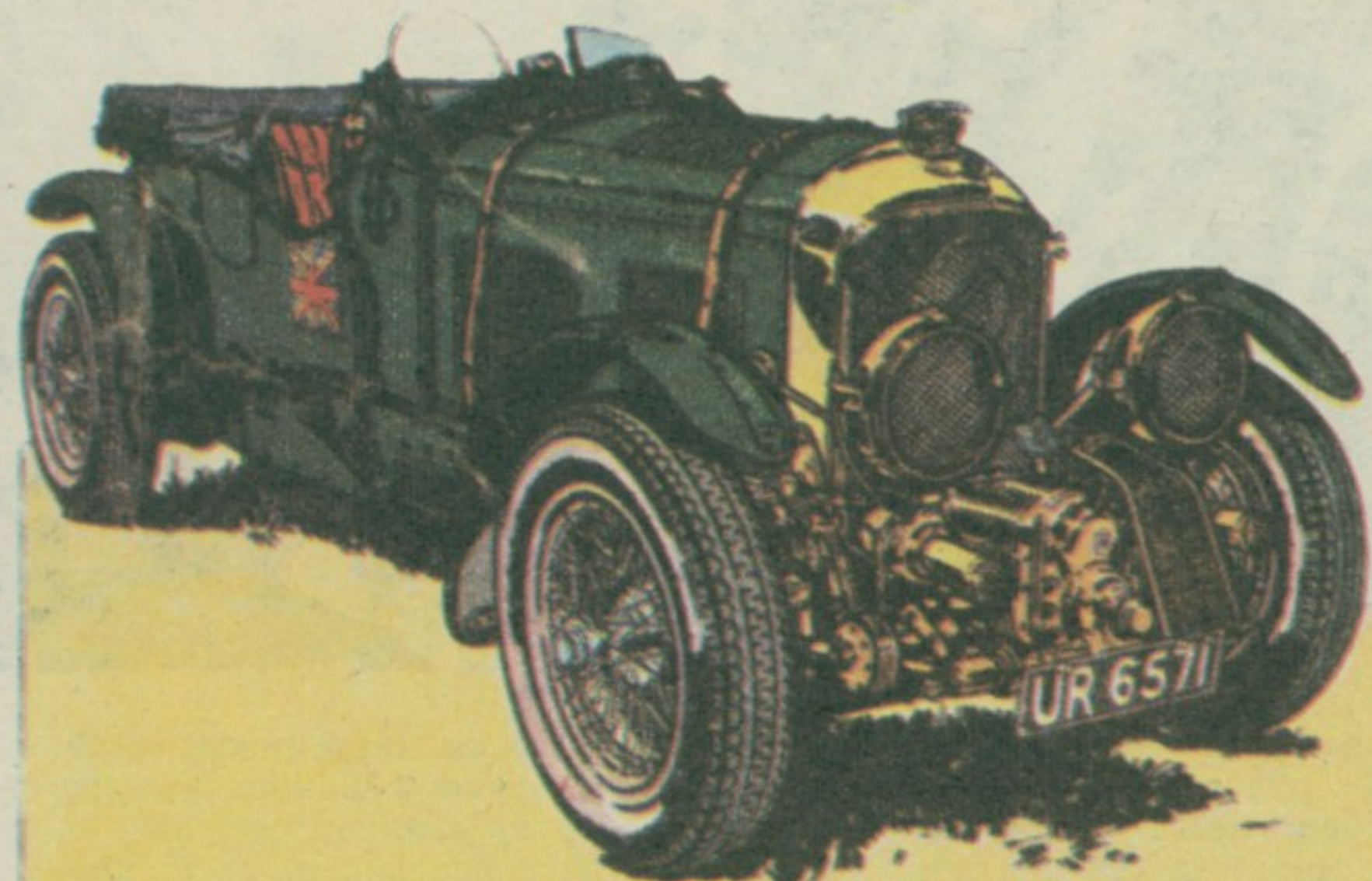
SUNBEAM 3 LITRA 1927. — Добри познаваоци аутомобила слажу се да је овај тип „санбима“, са запремином од 300 кубика и две осовине у глави мотора, био јединствене конструкције и, за своје време, веома револуционаран. И линија му је била прилично авангардна. Максимална брзина 145 km/h.

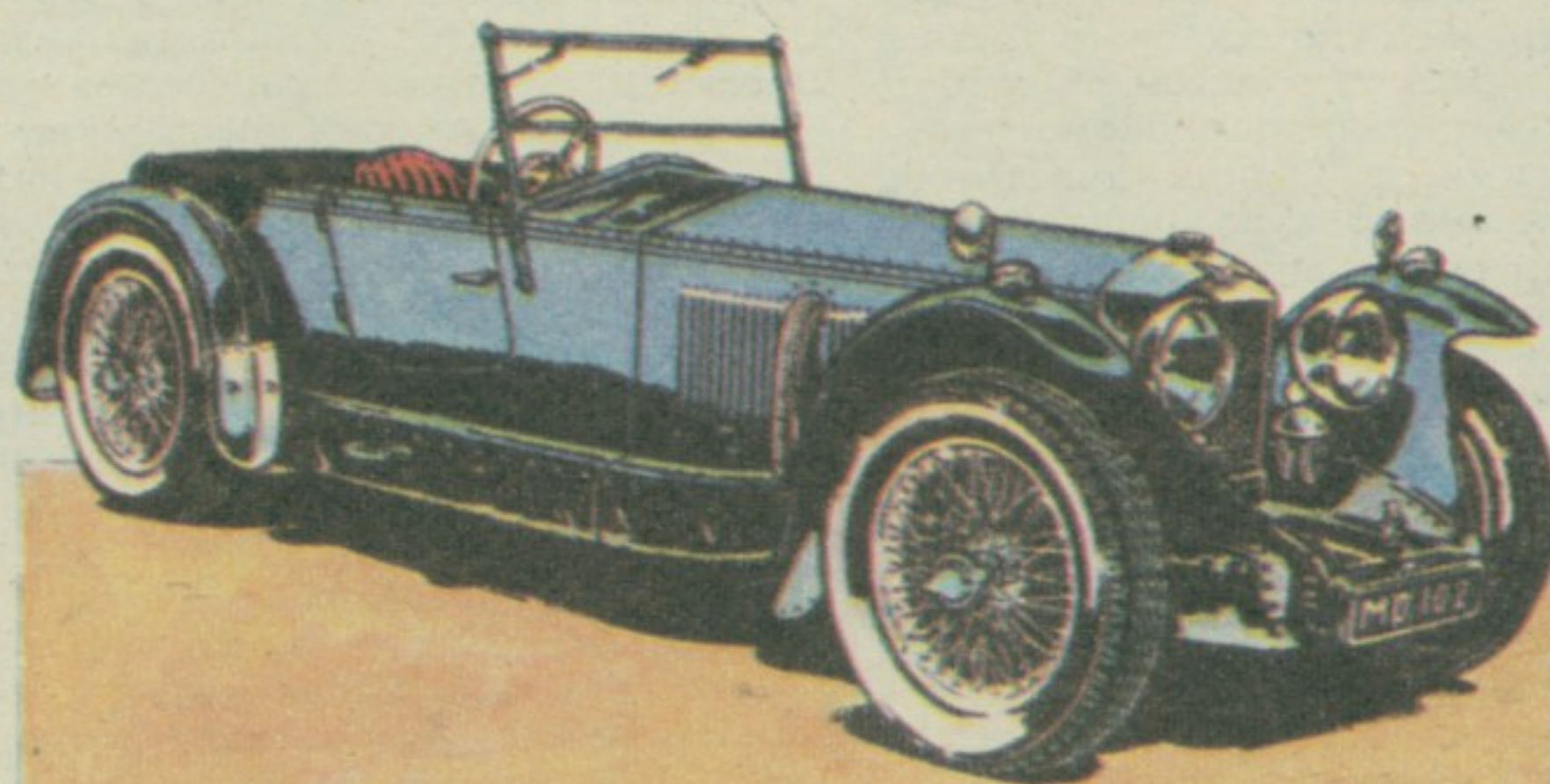
MERCEDES TIP SS 1928. — Први из Мерцедесове серије „S“ модела од којих је поникао 33/198, победник на многим великим тркама. Овај кабриолет опремљен је снажним мотором од 7100 кубика, 6 цилиндара и 220 коња. Уследили су „S“ модели у три верзије: СТАНДАРД (SS), SSK и SSKL.

MERCEDES TIP SSK 38/250 1929. — Са својих 240 „коња“ изузетно лако је постигао брзину од 200 km/h. Само неколико возила пуштено је у продају. Ретки су колекционари који га данас поседују. Стилиста Брук Стивенс направио је копију модела са Крајслеровим мотором V8.

BENTLEY 4 LITRA 5 »SUPERCHARGED« 1929. — Бентлијеве моторе карактеришу 4 вентила на сваком цилиндру. Овај има 4500 кубика а постигао је брзину од 205 km/h. Произведено је само педесетак ових возила која су свуда у свету побрала велика признања.

INVICTA 4 LITRA 5 TIP S 1930. — Ово је спортски аутомобил који се одликовао изузетном снагом, брзином и елеганцијом. Мотор са 6 цилиндара, запремине 4500 ccm и јачине 100 KS, с лакоћом је постигао брзину од 180 km/h. Сарстава се међу најбоље спортске аутомобиле свог времена.

ПРЕЖИВЕТИ САМО ОВА

Келого је рудник сребра у америчкој савезној држави Ајдахо. Компанија „Саншајн“ којој припада уложила је велика средства у куповину најмодерније опреме са жељом не само да максимално повећа производњу руде, него и да заштити рударе. Но, пожар који је избио 1972. године показао је да све што је предузето ипак није било довољно.

Како је ватра избила, није са сигурношћу утврђено. Тек, пожар је захватио потпорне греде и почео неумољиво да се шири тунелима на дубини од 1600 метара. Рудари су веома брзо сазнали за ватрену стихију и одмах је почела евакуација. Од 175 радника „гарава лица“ дизалицом је за неколико минута из рудника изишло 82.

Но, тада су дим и отровни гасови доспели до вертикалног канала кроз који је ишао лифт, па је евакуација прекинута док моћни вентилатори не очисте ваздух. Ико тада није ни слутео да су 93 рудара који су остали у окнима тиме осуђени на полагану, али сигурну смрт од угљен-моноксида и глади!

РЕСПИРАТОР НЕ РАДИ

Двадесет осмогодишњи Рон Флори и његов годину дана старији друг Том Вилкенсон мирно су радили у окну 10, када се зачус нечији узвик:

— Ватра! Ватра!

После тога су веома брзо осетили и мирис дрвета које гори. У том тренутку од лифта су били удаљени највише двеста метара, растојање које су могли брзо да пређу. Ипак, нису желели да оду пре него што упозоре своје другове који су радили у истом окну. Стога су се попели на локомотиву и кренули кроз ходник дуг готово два километра, упозоравајући уз пут друге рударе. Потом су се, заједно са још тринаесторицом другова, вратили на одмориште окна 10 да би сачекали лифт. Но овај се никако није појављивао јер су њиме, у тим тренуцима, омили евакуисани рудари са виших нивоа.

Чекали су неколико минута, онда спазили како одмориште попуњено да се пуни димом. Знајући да ће се ускоро нагомилати угљен-моноксид, морали су да се склоне. Отрчали су до склоништа за локомотиву, али је и овде ускоро почео да се увлачи дим.

Ставили су респираторе и наставили да беже, сва даље у тунел. Наједном, Том је пао. Било им је јасно да његов респиратор није у

У НОВИНАМА СЕ ВЕЋ ПОЈАВИО НАСЛОВ ДА ВИШЕ НЕМА НАДЕ ЗА ЗАТРПАНЕ РУДАРЕ. РОН ФЛОРИ И ТОМ ВИЛКЕНСОН НИСУ ТАКО МИСЛИЛИ.

реду, па су му око главе обавили кошуљу и понели га даље.

Неколико стотина метара даље осетили су да је ваздух чист и скинули маске са лица. Ту су, бар за неко време, били сигурни.

Тома су наслонили на стену и почели да масирају, и он је ускоро дошао себи.

Поседали су размишљајући шта би било најбоље да сада учине. Знали су да је једини излаз био лифт, али се до њега није могло. Томе треба додати и опасност од могућности да пожар захвати потпорне греде окна у коме су се налазили и земља их живе затрпа.

Рон је предложио да свака два минута одлазе према лифту и проверавају да ли се дим разишао. Предлог је прихваћен, али су тако поступали само пола сата. Тада је Дик Алисон предложио да покушају да се пробију јер ће ионако умрети од угљен-моноксида који је долазио. Рон и Том се нису сложили, али нису задржавали своје другове. Поздравили су се и тринаесторица рудара кренула су у нади да ће се негде ипак извући.

И НЕБО ПЛАЧЕ

Марвин Кејс, један од директора компаније „Саншајн“, управо је био на годишњој скупштини акционара. Имао је чиме да се похвали. У 1971. години компанија је произвела 200 хиљада килограма сребра, што је представљало шестину укупне производње у Сједињеним Америчким Државама, а планови за 1972. били су још замашнији.

Изненада му је пришао један од сарадника и обавестио га о пожару у руднику. Кејс се није много забринуо — поуздао се у одличну опрему у руднику и помислио да је у питању само мања ватра. Но, чим је стигао на лице места, схватио је да је погрешно.

Густи сиви дим куљао је из рудника. Огромни вентилатори уместо свежег ваздуха сада су под земљу убацивали само дим и угљен-моноксид. Да се знало у које су се окно рудари повукли, било би могуће затворити преграде између појединих тунела и свеж ваздух убацивати у онај прави.

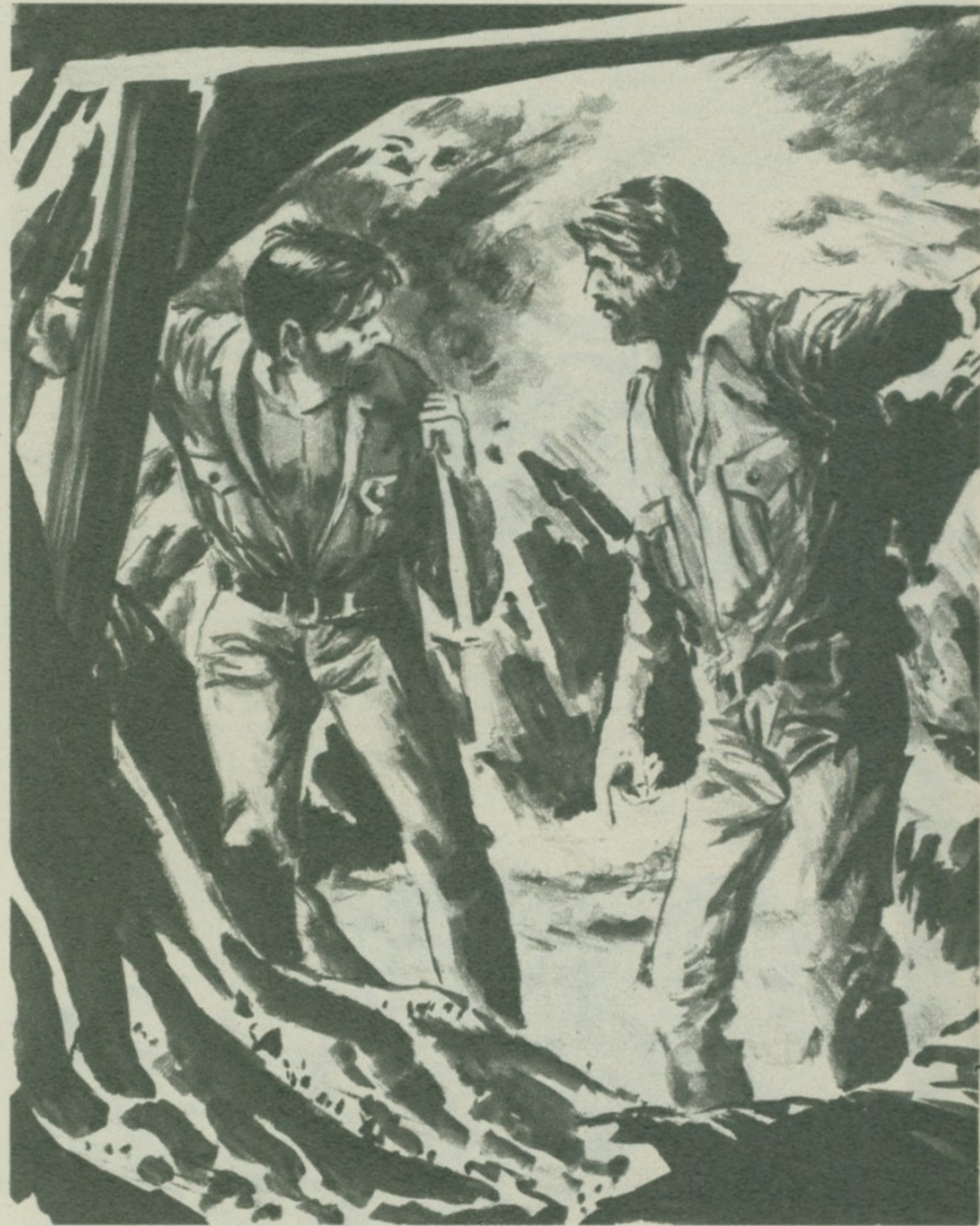
Кејс је схватио да мора брзо да се ради. Алармирао је све који су могли да помогну: полицију, ва-

трогасце, специјалне спасилачке екипе. Поред тога, пре него је у окна послао људе опремљене боцама са кисеоником којима дим неће сметати, Кејс је наредио да се кроз вертикалне отворе за проветравање рудника убаце телефо-

Почела је и киша а једна од жена које су чекале у сузама је мрмљала:

— Као и да небо плаче са нама.

У тој маси стајале су и Мирна Флори и Френсис Вилкенсон. У-

ни са дугачким кабловима, како би рудари могли да се јаве и одреде место где се налазе.

Наравно, за несрећу су одмах сазнале и породице рудара. Стотине жена и деце немо је стајало пред рудником ишчекујући било какве вести.

Када су спасилачке екипе почеле да износе прве лешеве из најближих тунела рудника, про-
ломно се врисак и плач.

мало се нису онесвестиле када су од рудара Дениса Клапа сазнале да су њихови мужеви већ могли бити спасени да нису кренули тунелом да обавесте своје другове о пожару и опасности која се злокобно надвила.

Рон и Том су кренули за својим друговима скоро сат касније. Изненадили су се када су у мраку спазили слабо светло. Помислили су да потиче са шлема неког ру-

ЈЕДАН

дара и били су у праву. На стотинак метара од места где су до малочас седели, затекли су згрчену тела Дика Алисона и другова. Било је очигледно да су страдали од угљен-моноксида.

ТУНЕЛ СЕ СРУШИО

Покушали су да им помогну вештачким дисањем и масажом срца, али узалуд. Тринаесторица

рудара са којима су се до малопре надали спасу умрли су безгласно на неколико корака од њих.

Том је помислио: „Како ово саопштити Ненси Алисон? Или њеном сину?“ Наравно, у том тренутку ни за њега није постојала велика шанса да преживи.

Кренули су даље, према лифту. Када су већ били близу одморништа, почела је да пада земља и појавила се густа завеса од дима.

То је могло да значи само једно: ватра је почела да се шири и у овом окну.

Одлучили су да се врате. После неколико корака, потмула тутњава, негде иза њих, показала је да су се њихове слутње обистиниле: тунел се срушио и сада су били живи затрпани, без изгледа на спас.

У том тренутку нису могли ни да слуте да су од 93 рудара у окнима још само њих двојица живи.

ГЛАД И НАДА

У једном проширењу тунела легли су и убрзо заспали.

Пробудивши се почели су, преи пут, да мисле на смрт без хране, закопани на 1600 метара дубине, заиста нису имали готово никаквих изгледа. Да невоља буде већа, и њихове батеријске лампе су отказале па су остали у потпуном мраку.

Рон је осетио да Том губи снагу и зато је почео да га тера да причају. На срећу, Том је то прихватио, желећи ваљда да одагна црне мисли. Говорио је о бифеу у који би по завршетку радног времена обично свраћали на пиво. Али, Том није успео потпуно да заборави ситуацију у којој се налази. Начас је прекинуо причу, помисливши на свог двогодишњег сина: „Ко ће га водити на пецање кад мене не буде?“

И опет је свако остао препуштен својим мислима.

Тумарали су тунелом и на једном месту наишли на воду. Вероватно је у неком окну изнад пукла цев и капи воде падале су испред њих. Халапливо су устима хватали сваку кап, тешећи се да бар неће бити жедни.

И глад је почела да их мучи. Трећег дана по несрећи наишли су на тела неких рудара. Поред њих су лежале торбе са храном. Снебивали су се, али је жеља да се живи, и преживи, била јача од свега.

Ускоро су изгубили појам о времену. После сваког сна, Рон је говорио:

— Морамо издржати још само овај дан!

Лутали су тунелом у незајажљивој нади да ће наићи на спасиоце и подсвесно се питали где су границе њихове издржљивости.

Тумарајући тако тунелом Рон се наједном сагледао о некакву жицу. Био је то телефон. Хтео је да врисне од среће, али је радост била кратка — нико се није одазивао. Рон није могао да зна да је кабл оштећен. Уместо тога, помислио је да су спасиоци прекинули потрагу за њима и то га је дотукло.

Да не би размишљао о томе, наговорио је Тома да спавају.

КЕЈС СЕ НЕ ПРЕДАЈЕ

Нису могли да знају ни то да се у новинама 8. маја већ појавио наслов: „Нема више наде за затрпане рударе“.

За цело то време спасилачке екипе вршиле су свој мучан посао извлачења лешева рудара.

Кејс, који је и даље руководио акцијом спасавања, није губио наду. С обзиром да су спасиоци сувише споро продирали у тунеле на нижим нивоима, Кејс је дошао на идеју да се до најудаљенијих тунела покуша доћи кроз отворе за вентилацију. Међутим, они су били широки свега 1,5 метра, а осим тога и неправилног облика, тако да би силажење било погубно.

Кејс се зато обратио Комисији за атомску енергију САД са молбом да му на располагање стави једну од купола које се користе приликом отклањања кварова у нуклеарним електранама. У њу би се сместила два спасиоца и капсула би челичним ужетом била спуштена у окно.

Мало је ко веровао да би ова замисао могла донети резултате. Кејс се ипак није предавао.

И НАПОЉЕ ЗАЈЕДНО

Резултати нису били охрабрујући. 4. маја купола је спуштена на само 70 метара. Касније је, међу-

тим, било боље и до окна 10 спасиоци су доспели 9. маја у 17.30.

Рон и Том су се управо пробудили. Рон је угледао светло у једном од окомитих тунела, али му је Том рекао да су то халуцинације. Међутим, и сам је ускоро угледао светло. Почели су да лупају по шинама пруге и неколико минута касније поред њих су се нашли спасиоци.

Све се то догодило тако изненада да два младића нису стигла ни да се обрадују.

Од тог часа све је ишло ругински. Један од спасилаца се попеса Томом до првог нивоа, а за њима су стигли и Рон и други спасилац.

Том Вилкинсон није желео да изађе напоље све док му се не придружи и Рон.

— Били смо заједно све време, желим и да изађемо заједно. — одлучно је рекао.

И изашли су заједно, загрљени слаби, уморни и необријани — али живи. Помогли су им срећа и упорност, те домишљатост Марвина Кејса.

Сутрадан је из окана Келог извучен и последњи, деведесет први леш.

Рудник је поправљен и рудари су поново закорачили у окна.

Рон Флори и Том Вилкинсон се више нису вратили у рудник. Данас су грађевински предузимачи.

З. Л.

ЉУБАВ ПЛОВКЕ И ШАРАНА

Заједничко гајење шарана и пловки у рибањацима у пракси се показало као веома корисно. Пловке, наиме користе свежу биљну и беланчевинасту храну коју налазе у води, чиме се за око две петине смањује количина зрнасте хране. Истовремено, пловке појефтинијавају одржавање рибака јер уништавају коровске биљке и врше ђубрење водених биљака.

Стручњаци препоручују да се на једном хектару рибака гаји 150-250 пачића и да овом оптерећење водених површина повољно утиче на развој шарана. Већи број загађују воду. Међутим, број одраслих пловки на једном хектару рибака не сме премавати сто комада. Мрестилишта, наравно, не долазе у обзир за гајење — пловки.

ПОШТЕНИ НАЛАЗАЧИ

Аустријанци су вероватно најпоштенији „поштени налазачи“ на свету, делом захваљујући и награди која по закону припада налазачу, а износи 10 посто вредности (изгубљеног — поштено враћеног) предмета.

Сваке године више од 300 хиљада Бечлија врати оно што су други изгубили, што ће рећи да заборавни и немарни у овом граду у 50 посто случајева немају разлога да брину.

Да је ипак реч о поштењу (а не о оних 10 посто) нека вас увери и ова тврдња: тих 300 хиљада некада и веома вредних предмета неко је могао и да задржи за себе.

родитељи !
ученици !

Библиотека АТЛАСИ ЗНАЊА

Јединствена врста ђачке енциклопедије која обухвата 10 илустрованих књига из свих области науке.

Библиотека „АТЛАСИ ЗНАЊА“ прилагођена је наставним плановима и програмима основних школа.

Слике изванредно допуњују занимљиво писан текст који се лако памти. Свих десет књига Библиотеке „АТЛАСИ ЗНАЊА“ штампано је ћирилицом на квалитетној хартији. Свака књига има око 100 страна од којих 50 пуних страна са илустрацијама у боји, формат 21 x 14 cm.

„АТЛАСИ ЗНАЊА“ доживљавају велики успех широм Европе.

Књиге се могу купити само у комплекту.

ЦЕНА КОМПЛЕТА од 10 књига износи 750 динара.

Књиге можете подићи сваког радног дана до 15 часова у ИРО „ВУК КАРАЏИЋ“, Краљевића Марка 9, тел. 620-371, а можете их купити и у нашим представништвима у Новом Саду — Лазе Костића 22, тел. 20-339; Сарајеву — Симе Милутиновића 10, тел. 22-773; Светозареву — Славке Ђурђевић б. б. зграда Б-3, тел. 23-313; и у Загребу — Николе Тесле 14/III, тел. 410-525.

ИРО „ВУК КАРАЏИЋ“, Београд, Краљевића Марка 9

НАРУЧБЕНИЦА

ПЗ 26. 9. 1980

Овим неопозиво наручујем комплет од 10 књига библиотеке „АТЛАСИ ЗНАЊА“ по цени од 750 динара.

ЗА ГОТОВО — плаћање поштару приликом пријема књига.

НА ОТПЛАТУ — у 5 редовних месечних рата по 150 динара, по пријему рачуна и одговарајућег броја уплатница „Вук Караџић“. Камата ће ми се обрачунавати према броју рата и важећим законским прописима.

(Непотребно прецртати)

У случају спора признајем надлежност Општинског суда у Београду.

Презиме, очево име и име

Место и година рођења

Занимање Пошт. број и место становања

Улица и број телефон:

Назив и адреса радне организације

Потпис купца Бр. л. карте издате од СУП-а

Овера запослења за купце на отплату: М. П.

Пензионери уместо овере прилажу претпоследњи чек од пензије.

EUROCREM[®]

ЗА ГЕНЕРАЦИЈУ КОЈА РАСТЕ!

Не, није новост! Мама зна да је EUROCREM са хлебом
већ дуго година здрава, укусна,
свакодневна храна за њену децу.
Природни састојци EUROCREMA —
млеко, лешник, какао — одлика су
њеновој квалитету, а први
произвођач највећа гаранција.

EUROCREM прија њеној деци.
Пријаће и вашој! Али, пазиће!

**НИЈЕ ДОВОЉНО ДА ЛИЧИ НА EUROCREM
ДА БИ БИО EUROCREM!**

takovo

ХИТ☆☆☆ СТРАНА

ФРЕД БАНАНА КОМБО

(FRED BANANA)
COMBO

ФРЕД БАНАНА КОМБО је назив једне младе, недавно оформљене групе која је дошла на идеју да старе хитове интерпретира у својој обради. Њиховим концертима, који се свако вече одржавају у једном клубу у Хамбургу, овог лета присуствовао је велик број посетилаца, а прва ЛП плоча разграбљена је само за седам дана.

Бивши студент уметности Годфреј Толман (Godfrey Tolman) и његов друг из Лондона Бил Браун (Bill Brown) путовали су светом две године. У Хамбургу су 1978. срели младину са Јамајке Фреда Банану изванредног музичара који их је наговорио да оснују групу, што су они и прихватили. Године 1978. Фред је изненада напустио групу и Годфреј и Бил су били приморани да пронађу новог певача. Сетили су се своје пријатељице из лариског варијетета која се бавила пантомимом. Никол, иначе Американка, одазвала се позиву и прошле године се придружила групи. Касније им се прикључио и бубњар Шоув (Schruuv).

и настала је нова група, али под истим називом.

Музика састава ФРЕД БАНАНА КОМБО је веома специфична јер старим хитовима, као што је композиција БИТЛСА „Јуче“ (Yesterday), дају звук новог таласа. Тако у њиховом извођењу песма почиње извизивањем слогова „ye-ster-day“. Код трећег понављања, слушаоци обично устају и за њима понављају те слокове уз плесак. Бубњар их прати у ритму, док Никол, Бил и Годфреј узимају гитаре чији звук, не подношљиво јак, почиње да испуњава дворану. У рекордном времену (највише два минута) композиција „Yesterday“ је обрађена. С оваквом својом начину интерпретација, чланови састава кажу: „Људима који долазе да нас слушају треба омогућити да играју и певају, а не да се досађују“.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ФАНКИ ГРАД (FUNKYTOWN)

Музика и текст: Стивен Гринберг
Изводи: ЛИПС ИНКОРПОРЕЈТИД

*Gotta move to a town that's
Right for me
Town to get me movin', keep
Me groovin' with some energy*

*Well, I talk about it, talk about it.
Talk about it*

*Talk about, talk about, talk
About movin'
Gotta move on, gotta move on
Gotta move on
Won't you take me to
Funkytown?*

ЛИПС ИНКОРПОРЕЈТИД (LIPPS INC.)

„Фанки Град“ („Funkytown“) је прва композиција коју сам снимео а да сам потпуно задовољан“, каже Стивен Гринберг (Steven Greenberg). двадесет деветогодишњи композитор, писац текстова и продуцент који са Синтијом Џонсон (Cynthia Johnson) наступа у саставу ЛИП ИНКОРПОРЕЈТИД. Стивен има разлога да буде задовољан јер је његов „Funkytown“ заузео прво место на многим топ-листама у свету. Сингл са овом композицијом, као и албум

„Mouth to Mouth“, са којег је скинута мала плоча, постали су златни. Синтија пева све композиције и на синглу и на албуму.

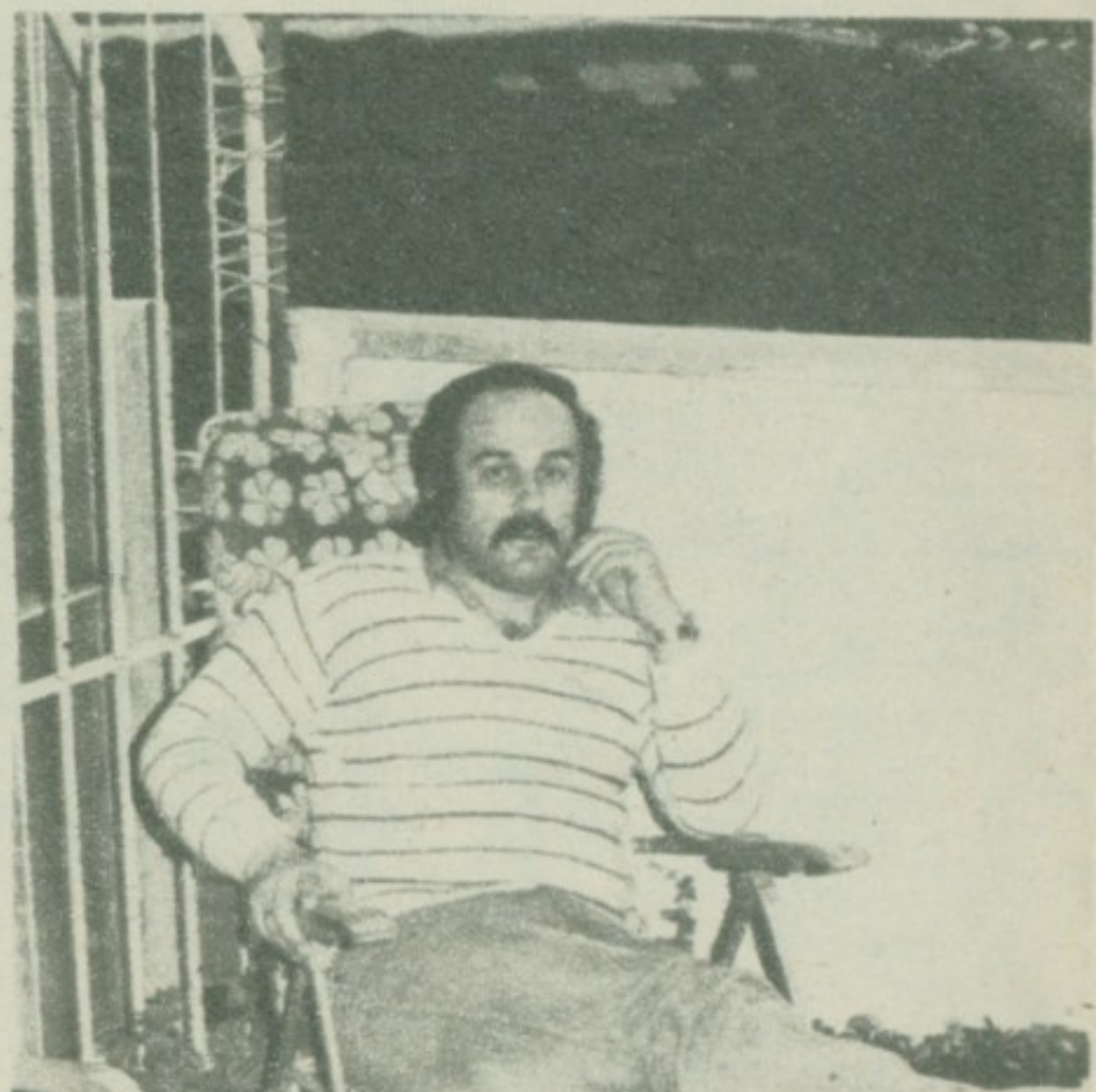
Гринберг је рођен у Миниapolisу, а почео је да пише музику и текстове још као тинеј-

● ПОП – ЗАНИМЉИВОСТ ●

КОРНЕЛИЈЕ КОВАЧ

Корнелије Ковач је у Лондону основао групу К-2 коју чине енглески професионални музичари. Њени чланови раде као студијски музичари и пратећа група, али и самостално наступају. Одлучили су да сниме прву плочу и то је оно што је занимљиво. Корнелије Ковач је у студију, на снимању албума првенца групе К-2, желео да добије један специфичан звук на синтисајзеру када је зграда почела да се тресе. Неколико пута је поновио исти звук и уследио је талас „земљотреса“. Тај звук неће бити снимљен на плочи, али група ће га извести на једном од наредних концерата.

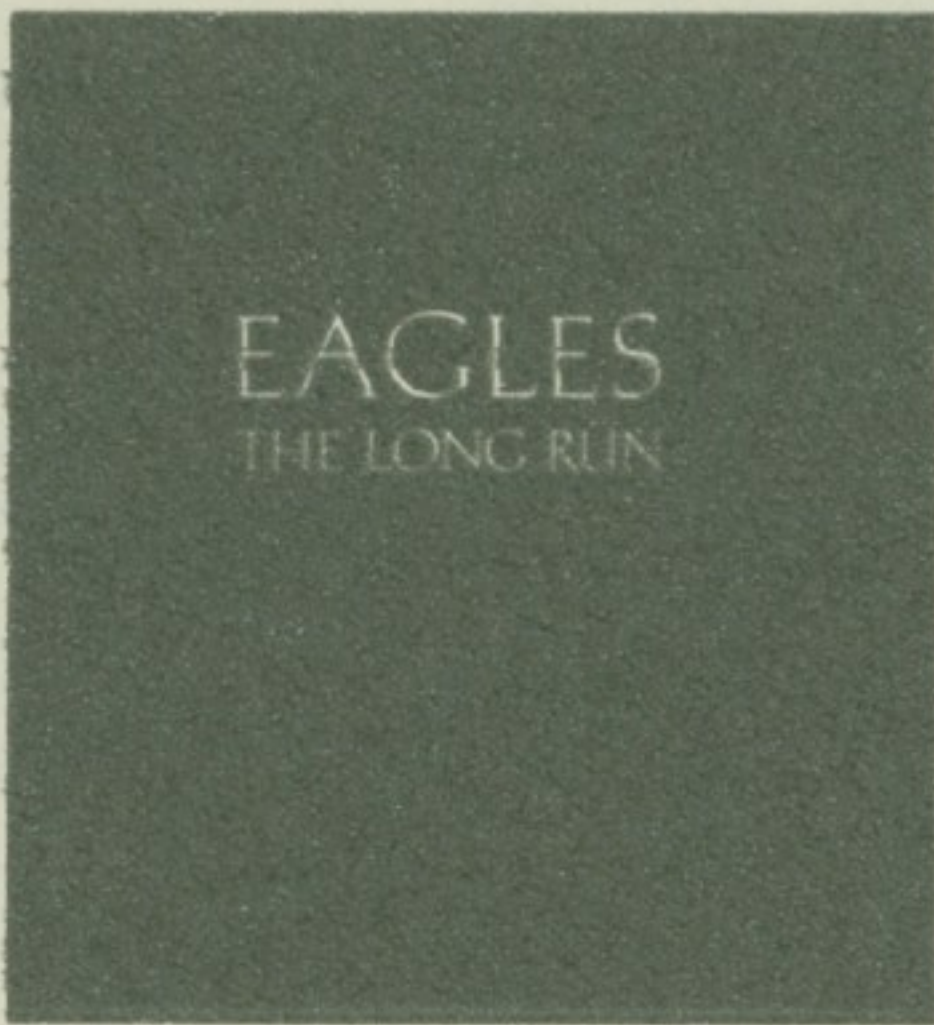
К-2 ће све јесени пратити Здравка Чолића на његовој турнеји, а своју помоћ пружиће и младој београдској вокалној групи ЦИЦЕ МАЦЕ састављеној од пет девојака.

НОВЕ ПЛОЧЕ

ИГЛСИ (EAGLES)

Група ИГЛС, после великог хита „Hotel California“, стекла је велик број поштовалаца и у нашој земљи. Прилика да боље упознамо чланове овог састава указала нам се недавно јер је продуцентска кућа Suzy издала њихову велику плочу под називом „The Long Run“.

МИЛО ХРНИЋ

„Шта ти радиш ове сријезде?“ назив је деби-албума Дубровчанина Мила Хрњића. За овог певача публика је први пут чула пре неколико година када је као вокални солиста наступао у групи ЛИБЕРТАС и представио нам се добро знаним хитовима „Моја Ане броји дане“, „Мила мајко иде брод“ и др. Недавно је Мило Хрњић започео солистичку каријеру, а да ли ће и она бити успешна зависи од критика ове велике плоче.

ТОМА БЕБИЋ

„Ова-Нова“, албум Томе Бебића, обликује опором поетичношћу, горчином, духовитошћу... Плоча је на неки начин ретроспектива једне занимљиве стваралачке личности која нам се пре неколико година наметнула својим специфичним музичким изразом.

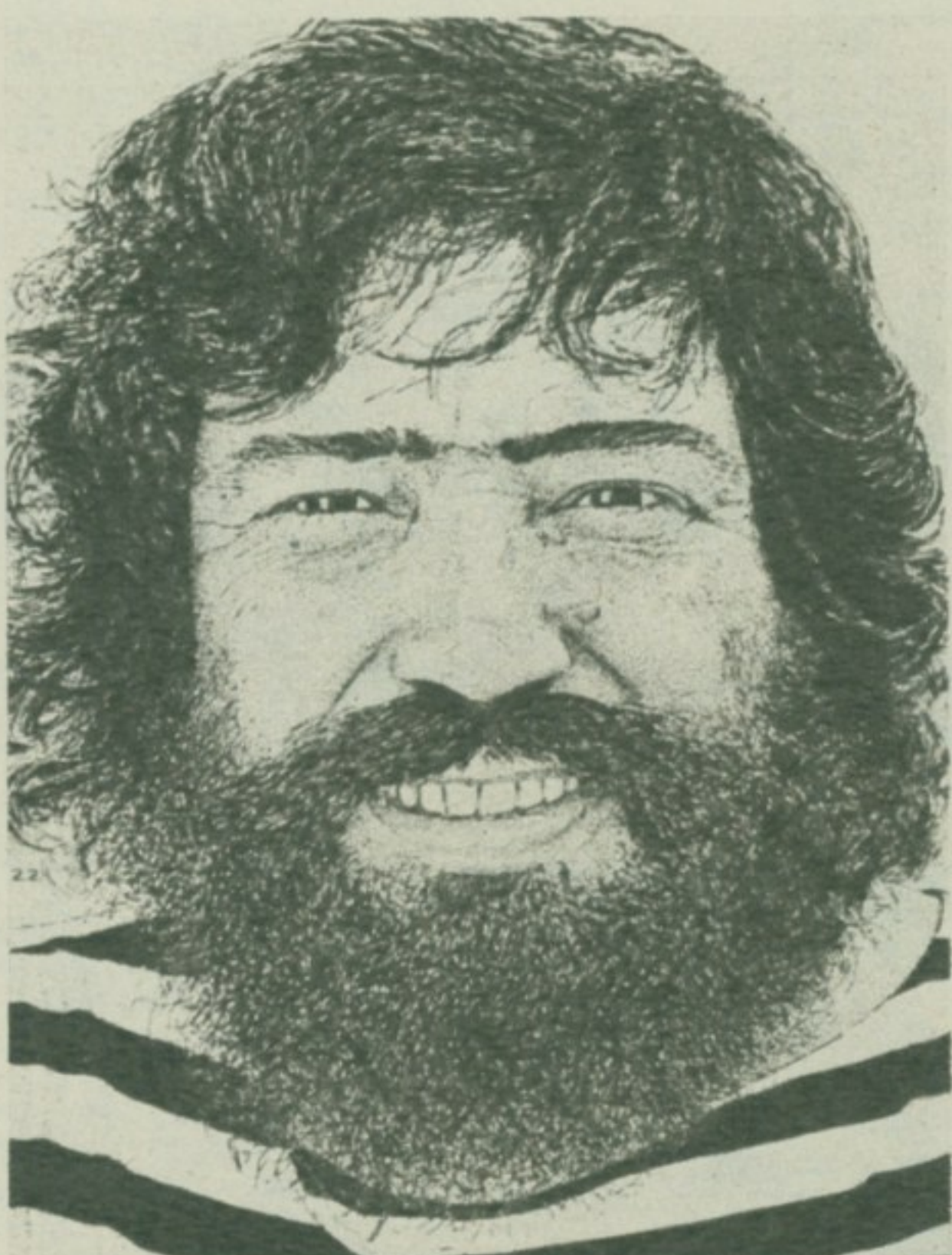

цер. Свирало је бубањ у неколико рон-састава, а у двадесетој години био је продуцент плоча неких локалних музичара. Са Сендијем Атласом (Sandy Atlas) који се појављује и на плочи »Mouth to Mouth«, Гринберг је наступао као дуо у једном локалном клубу у Минеаполису у коме се изводила искључиво кантри-музика. Иако диско-ритам није његов омиљен музички израз, Гринберг се повиновао тренутној диско-моди и није се покајао.

Композицијом »Funkytown« остварен је Гринбергов давнашњи сан. Још 1964. године, када је наступао у локалном саставу ТРЕШЕН (THE TRASHMEN), са композицијом »Surfing Bird« нашао се у врху, одмах иза БИТЛСА који су изводили песму »I Want to Hold Your Hand«. Шеснаест година касније Гринбергова композиција »Funkytown« заузела је прво место — на другом је Пол Маккартни, бивши члан БИТЛСА, са својом песмом »Coming up«.

Тома Бебић

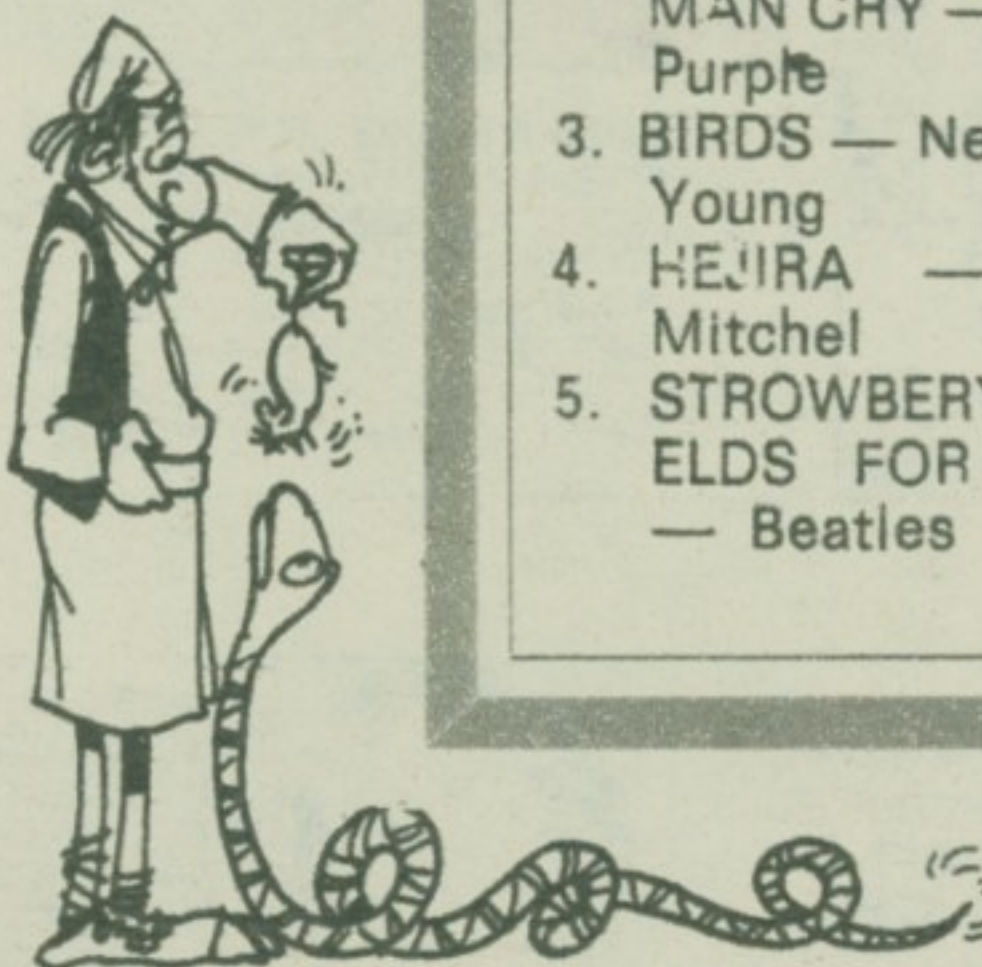
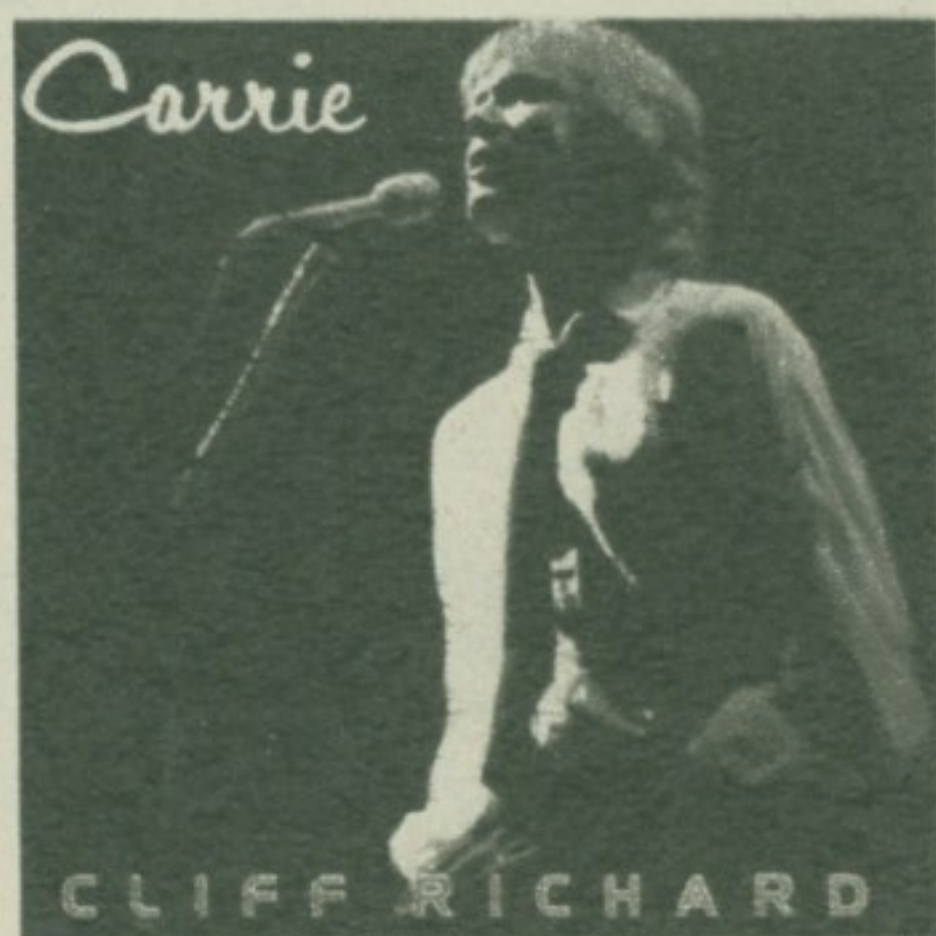

На овогодишњој забавно-музичкој смотри у Сплиту, после вишегодишње паузе, поново се појавио кантаутор ТОМА БЕБИЋ који је својом непосредношћу и специфичним шармом својевремено представљао право освежење на домаћој музичкој сцени. Тома је на вечери далматинских песама извео »Девизну баладу« у свом препознатљивом стилу. Овог лета издао је и албум »Оуа-Ноуа«, у издању продуцентске куће Suzy, на коме су представљена ауторова најуспешнија и најпопуларнија остварења.

Тома Бебић је човек разних професија, окушао се на многим пољима стваралаштва, али је широкој јавности познатији као музичар. Његов допринос развоју далматинске песме одавно је, према оценама публике и критике, драгоцен. Бебићева композиторска и извођачка личност, када је у питању ова врста музике, тешко да има премца. Неконвенционална сценска појава, песме које говоре о Далмацији, чине сваки Бебићев наступ упечатљивим доживљајем. Албум »Оуа-Ноуа« доноси нове верзије старих композиција. Да би им вредност била трајнија, Бебић је настојао да пронађе нов и савременији аранжерско-продуцентски оквир, а за то је најзаслужнији Томин сарадник на албуму Бране Живковић који је својим аранжманима показао да се форма Бебићевих песама може прилагодити новом звуку.

КЛИФ РИЧАРД (KLIFF RICHARD)

И поред година и дугог естрадног стажа Клиф Ричард још није устукнуо пред својим млађим колегама. Са њима се чак успешно носи о чему сведоче и његови последњи успеси: композиције »Carrie« је недељама била на топ-листама, а сада је могу набавити и наши дискофили јер је у издању Југотона отиснута на малој плочи.

ГЕРИ РАФЕРТИ (GERRY RAFFERTY)

Гери Раферти је добро знамо име у свету популарне музике. Његов соло-албум под називом »Night Owl« већ месецима привлачи пажњу. Плоча се сада може набавити и код нас, а на њој се Гери Раферти представља као композитор, вокални солиста, гитариста и пијаниста. Посебно треба поменути његове аранжмане који су изванредни.

ПЕКИНШКА ПАТКА

Зачетници панк-стила у нашој земљи и његови доследни следбеници свакако су Новосађани, чланови групе ПЕКИНШКА ПАТКА који су своју прву сингл-плочу продали у tiraжу од преко 20.000, што је за ову врсту музике велики tiraж. Овог лета ПЕКИНШКА ПАТКА се огласила великом плочом са 16 композиција од којих су две добро знаани хитови: »Бити ружан, pamетан и млад« и »Бела шљива«.

МОЈ ИЗБОР

СВЕТЛАНА РАДОЛИЧИЋ, из Београда, ученица је другог разреда средњег усмереног образовања. У њеном избору нашле су се углавном добре старе композиције.

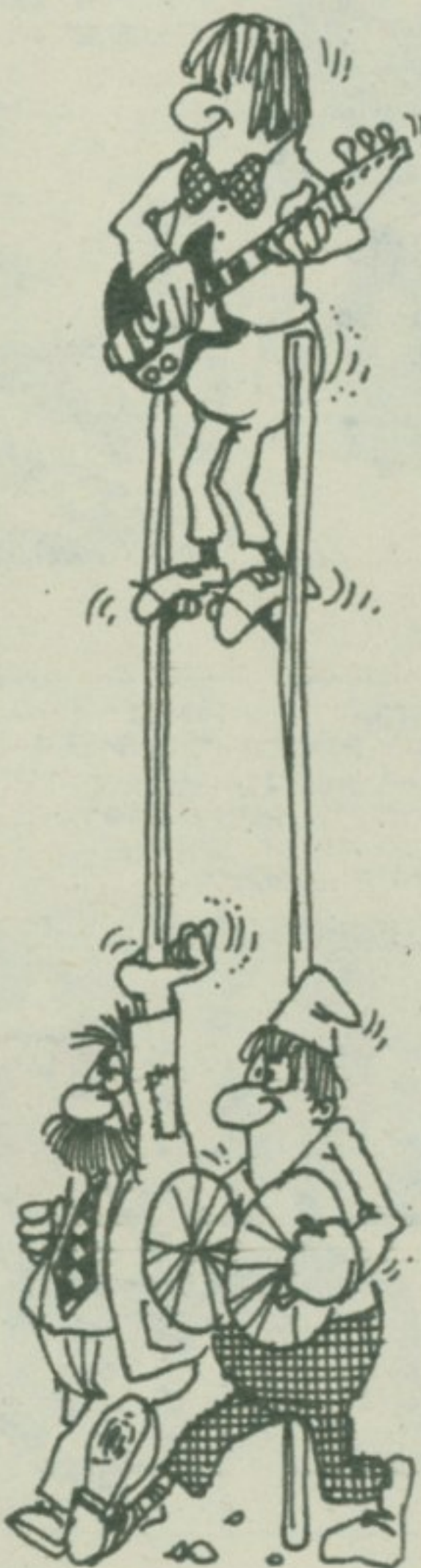
ДОМАЋЕ

1. ПЕСМА БРОЈ 3 — Time
2. ОНИ ШТО ДОЛАЗЕ ЗА НАМА — Атомско склониште
3. ХЕЛГА — Булдожер
4. ГЛАС СА ОБАЛЕ МОРА — Корни група
5. МОМ ГОСПОДИНУ ПРИСТОЈНА СЛИКА — Септембер

СТРАНЕ

1. SUMMER TIME — Janis Joplin
2. WHEN A BLIND MAN CRY — Deep Purple
3. BIRDS — Neil Young
4. HEJIRA — Joni Mitchel
5. STROWBERRY FIELDS FOR EVER — Beatles

ПРИПРЕМА ЗА ИЗЛОЖБУ

ИЗЛОЖБЕ

ИЗБОР НАЈЛЕПШЕГ

ЗАБАВНИКОВА

ПАС. МОЈ Д

НА ИЗЛОЖБИ ПАСА

Све је спремно. У боксови-
ма је преко хиљаду паса,
осамдесет раса. Лавез одје-
кује стадионом

П ријавили смо нашег
Боду за међународну
изложбу паса и у-
платили све таксе — 250
динара. Тако ће Бода до-
бити оцену и траку, ди-
плому и медаљу, а можда
и неки пехар.

Испод трибина стадиона
где се одржава изложба
постављене су жичане
четвртaste оgrade, боксови.
Смештамо Боду у бокс бр.
105. Исти број је и на Ци-
чиној блузи и у изложбе-
ном каталогу.

Има више од хиљаду па-
са, осамдесет раса. Пси су
из Југославије, али их има
и из других земаља.

На атлетској стази су
тзв. судијски рингови који
личе на боксерске. Коноп-
ци су ниско постављени и
окићени шареним застави-
цама.

После отварања почиње
оцењивање.

Све пудле су у рингу бр.
7. Остале расе су у другим
ринговима. Судије оцењују
само оне расе паса за које
су положили стручни ис-
пит.

Преко разгласне станице
позивају власнике младих
поентера (од 9 до 15 месе-
ци старости) да их доведу
у ринг бр. 2, док млади
епањел бретоне иду у
ринг бр. 4. После ће оце-
њивати младе женке, па
зреле мужјаке, а онда зре-
ле женке.

Пси трче у круг, а судије
процењују да ли правилно
трче. Онда им прегледају
зубе, опињавају длаку.
После појединачно мере
псе, загледају их и своја
запажања диктирају у за-
писник. Уписују се одлике
и мане. На крају судија
даје оцену. Власницима
паса који су добили од-
личну оцену саопштавају
да у 14 часова са псом до-

бу у ринг ради проглашавања победника.

Бода није имао ниједну ману и добио је „петицу“. Био је врло лепо ошишан, а то се много гледа. Све пудле су биле ошишане на тзв. немачки начин (као фокстеријери), а ниједна на француски (као лавови).

У 14 часова сви „одликаши“ су у својим ринговима. Прво се у разреду младих мужјака бира првак разреда младих, а после првакиња међу младим женкама.

У Бодином рингу било је девет зрелих мужјака. Дуго је судија процењивао ко је најлепши међу лепима. Онда је пас једне девојке добио највећу почасти: ЦАЦИБ. То је кандидатура за међународног првака у лепоти. Други пас добио је „Резерва ЦАЦИБ“. Наш Бода је трећи. Постао је ЦАЦ: кандидат за првака Југославије у лепоти. Четврти пас је „Резерва ЦАЦ“, пети „Првак Србије“, а шести „Првак Београда“. Нисмо добили пехар, али смо задовољни.

Од 16 часова оцењивани су парови. Ми нисмо имали два пса исте расе па нисмо могли да се пријавимо.

Одгајивачи чије су женке раније имале штенце, на изложби су их пријављивали у разред одгајивачких група. Те псе су они још раније поклонили или продали разним љубитељима паса и сад су их замолили да се у групи појаве пред судијама.

Међу паровима најлепши су били мужјак и женка црних лабрадора. Њихов власник је добио пехар. Бода је учествовао у групи јер су на изложби биле две његове рођене сестре. Од шест група освојили су друго место.

На крају су сви мужјаци и женке који су добили ЦАЦИБ постројени да би добили пехаре. После је судијски жири међу њима изабрао најлепшег пса и изложбе.

Припремили:
Душан Мијатовић
и Миле Живић

ПОЉСКЕ УТАКМИЦЕ

ПОЕНТЕР

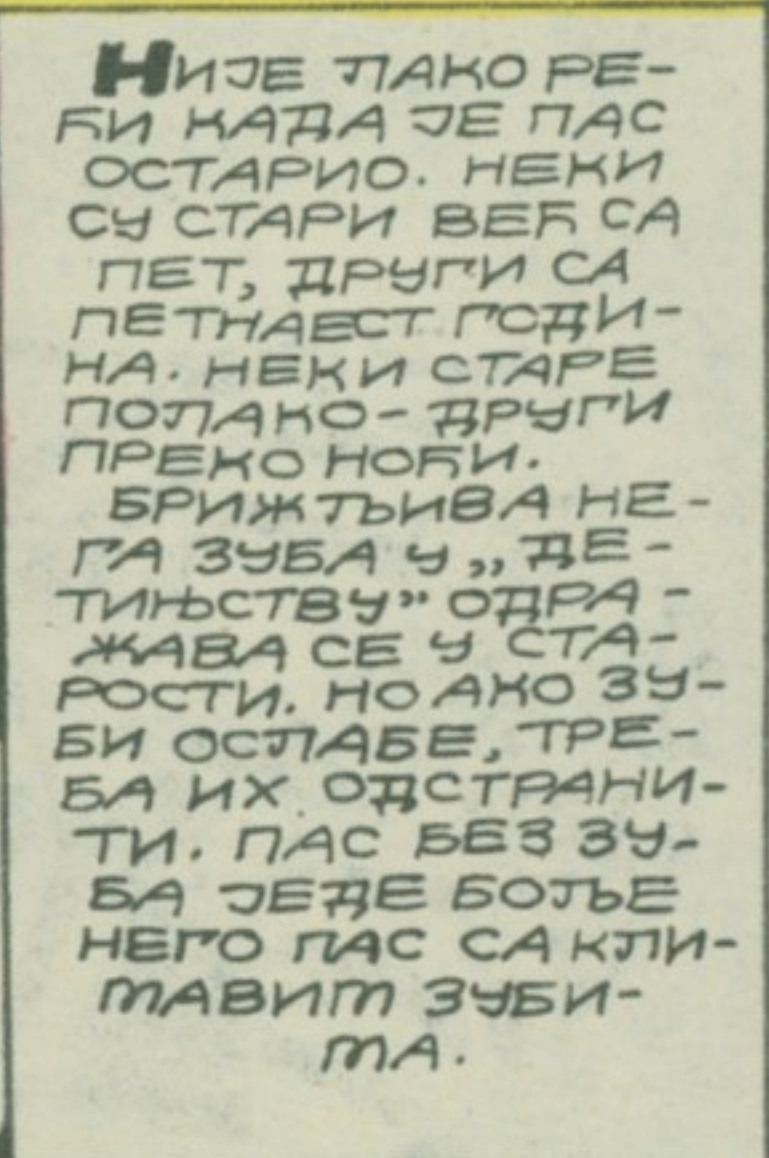
ВОДИЧИ СЛЕПИХ

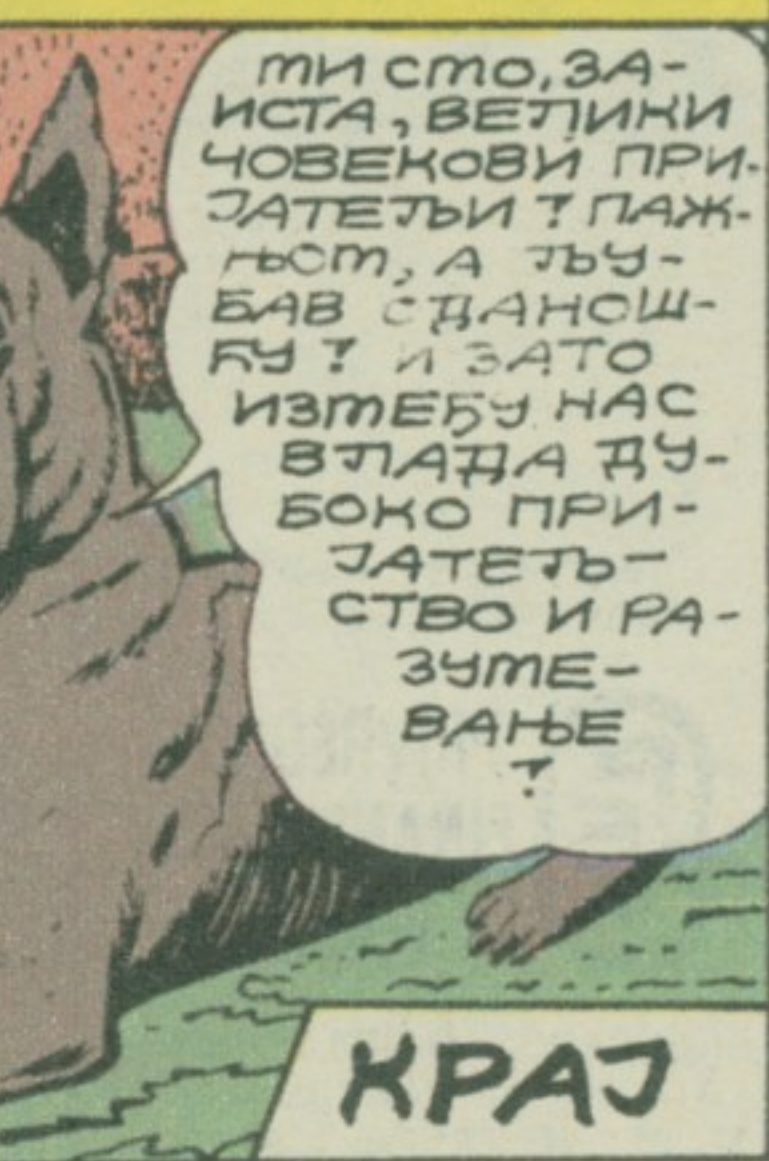
ЛАБРАДОР

СТАРОСТ

ПРАВА И ОБАВЕЗЕ

КРАЈ

— Не брини, проћи ћеш...

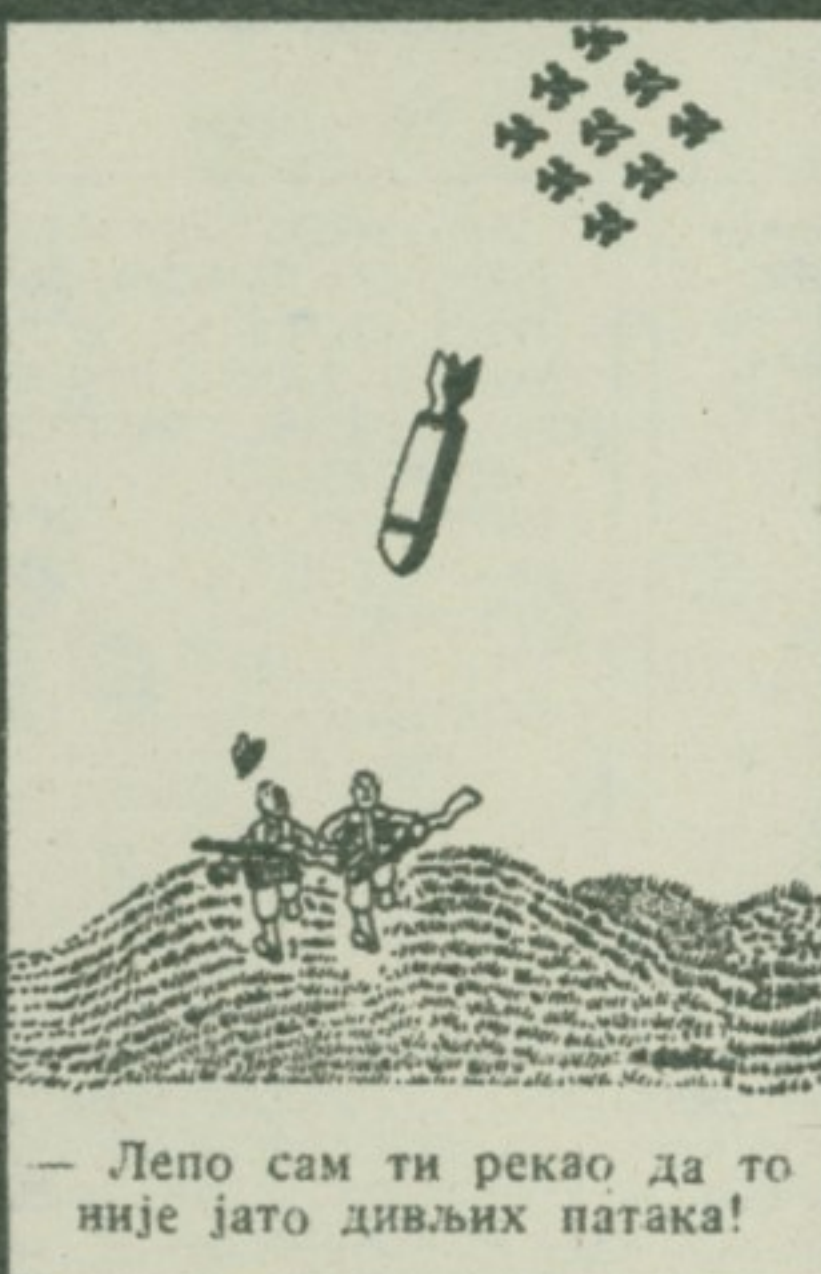
— Пут за Сарајево? Пођите за мном! И ја сам баш тамо пошла

— Иако имамо електронски рачунар ми послујемо на старински начин!

— Мама, како се зубна паста враћа у тубу?

— Лепо сам ти рекао да то није јато дивљих патака!

— Увек навлачи пераја када дивљач падне у воду

— Тата, како се свира музичка лествица?

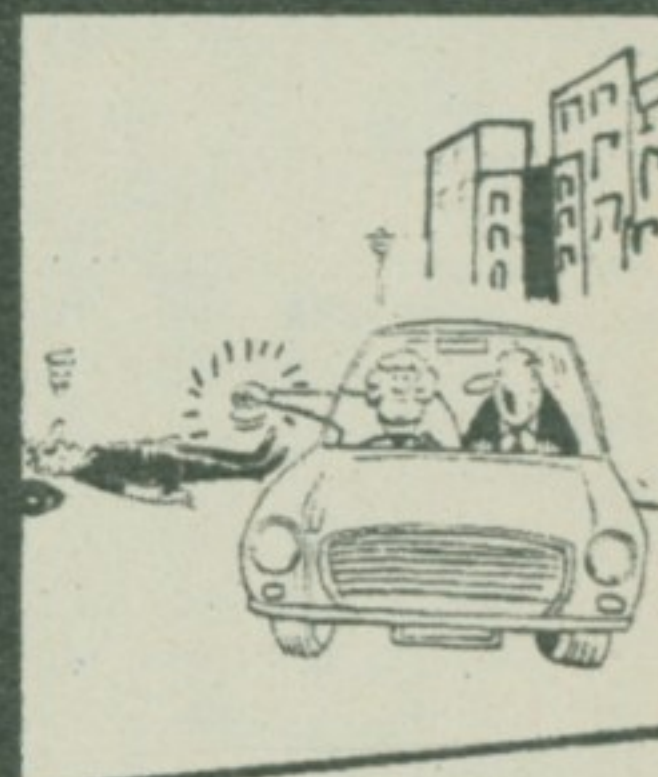

— Кажем ти да сам га видео: био је оволикиииии!

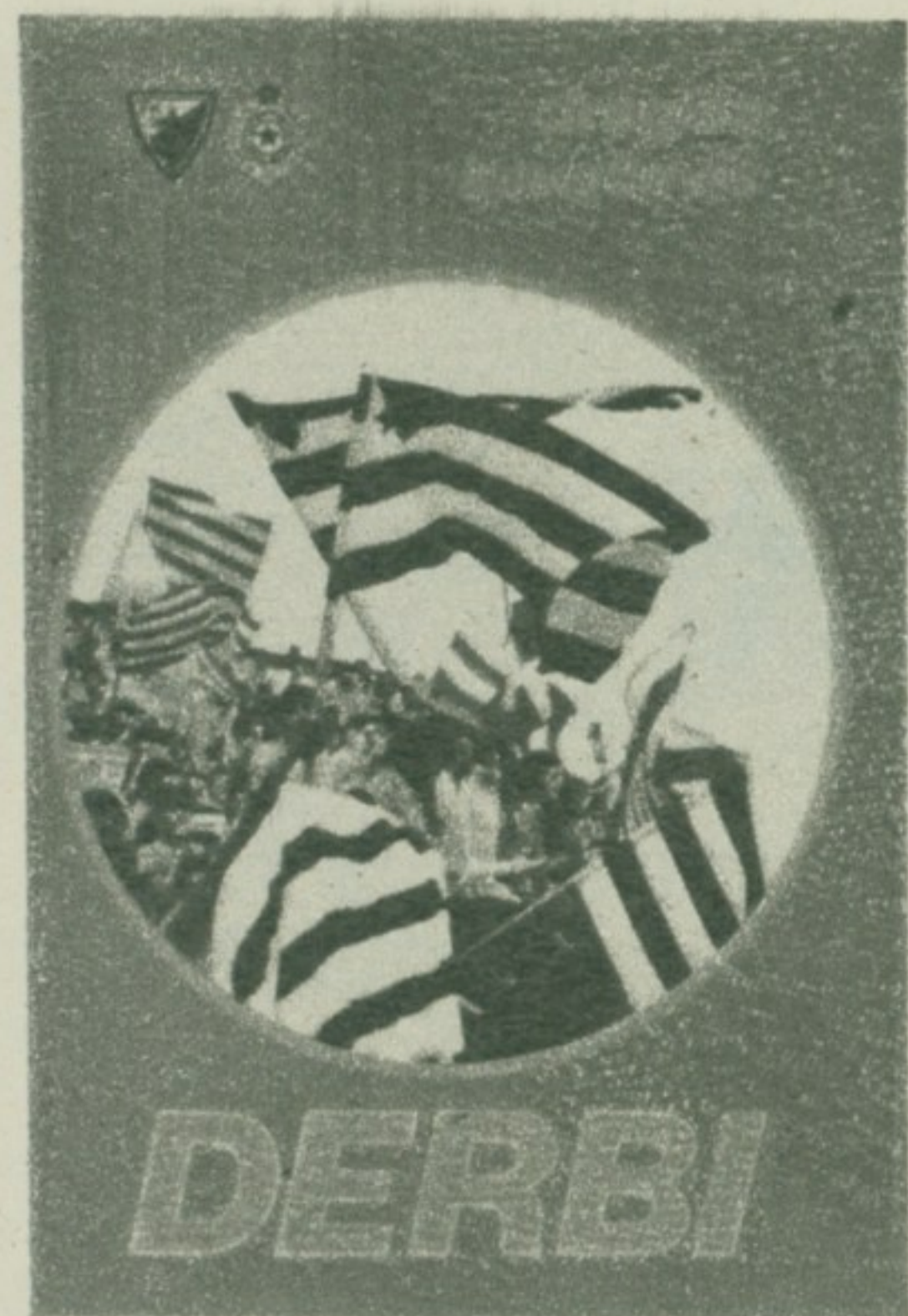
ХУМОР

— Тето, је л' ово трећа улица десно?

Пажљивије дајте знак када скрећете!

DERBI

ДЕРБИ ВЕЧИТИХ РИВАЛА ЦРВЕНЕ ЗВЕЗДЕ И ПАРТИЗАНА

- Ко је успешнији: Звезда или Партизан
- Како је настао „Вечити дерби“
- Чији су навијачи бројнији
- О чему су на загревању разговарали Шекуларец и Миладиновић
- Како су дерби доживљавали: Митић, Шекуларец, Галић, Костић, Шошкић, Џајић, Вукотић, Савић...?
- „Цаке“ са вечитог дербија
- Како су фудбалери доживљавали ноћ пред дерби
- Прикази свих досадашњих сусрета илустрованих фотографијама

ПОПУСТ 20%

IZDAVAČKO—ŠTAMPARSKA
RADNA ORGANIZACIJA

**PRIVREDNO
FINANSIJSKI
VODIČ**

11090 BEOGRAD—RAKOVICA
PATRIJARHA DIMITRIJA 24
TELEFONI: 561-755, 563-452

ПОВОДОМ 35. ГОДИШЊИЦЕ ЦРВЕНЕ ЗВЕЗДЕ И ПАРТИЗАНА ИЗАШЛА ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ КЊИГА „ДЕРБИ“ У КОЈОЈ СУ ОПИСАНЕ СВЕ МЕЂУСОБНЕ УТАКМИЦЕ ДВА НАША НАЈПОПУЛАРНИЈА КЛУБА.

Издавачко-штампарска радна организација
ПРИВРЕДНО ФИНАНСИЈСКИ ВОДИЧ 11090 — Београд
— Раковица, Патријарха Димитрија 24. Тел. 563-452, 561-755

НАРУЧБЕНИЦА Д-1

Овим неопозиво поручујем _____ примерака књиге ДЕРБИ са попустом по цени од 120. Дин. Овај износ ћу уплатити поузећем приликом пријема књиге

(Име и презиме)

(Улица и број)

(Место)

(Поштански број)

1980. год.

Потпис,

(Налепи на дописницу)

Препоручује вам најновија издања из
области књижевности за децу и
омладину

1 ИЗАБРАНА ДЕЛА МАРКА ТВЕНА у шест књига

Широм света славни Твенски јунаци Том Сојер и
Хаклбери Фин чекају вас да им се придружите у
најлуђим авантурама на свету.

ДОЖИВЉАЈИ ТОМА СОЈЕРА
ДОЖИВЉАЈИ ХАКЛБЕРИЈА ФИНА
ЈЕНКИ НА ДВОРУ КРАЉА АРТУРА I—II
КРАЉЕВИЋ И ПРОСЈАК
ЖИВОТ НА МИСИСИПИЈУ

Формат 20 × 28,5, тврди повез, ћирилица.
Цена комплета: 1.900.—

2 РОМАНИ АРСЕНА ДИКЛИЋА (I—IV)

НЕ ОКРЕЋИ СЕ СИНЕ
САЛАШ У МАЛОМ РИТУ
ЈЕСЕН У МРТВАЈИ
МОРИШКИ СНЕГОВИ

Формат 13,5 × 20,5. Повез: тврди и броширани,
ћирилица.

Цена тврдог повеза: 600.—

Цена брошираног повеза: 350.—

4 ПОЕЗИЈА МИРОСЛАВА АНТИЋА

(I—III)

НЕБО У ОКУ
ПТИЦА ИЗ ШУМЕ
ДРУГА СТРАНА ВЕТРА

Формат 13,5 × 20,5, вишебојни омот, полутврди повез,
ћирилица.

Цена комплета: 300.—

5 X КОЛО БАЈКИ

ГРЧКЕ БАЈКЕ
ИРАНСКЕ БАЈКЕ
ЈЕВРЕЈСКЕ БАЈКЕ
КОРЗИКАНСКЕ БАЈКЕ
ШПАНСКЕ БАЈКЕ
ТУРСКЕ БАЈКЕ

Формат 12,5 × 19, тврди повез са илустрацијама,
ћирилица.

Цена комплета: 360.—

3 I КОЛО БАЈКИ

ВИЈЕТНАМСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
ЈАПАНСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
КИНЕСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
КОРЕЈСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
МОНГОЛСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
ТИБЕТАНСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ

Формат 12,5 × 19, тврди повез са илустрацијама,
ћирилица.

Цена комплета: 600.—

6 ПОЕЗИЈА МИЛОВАНА ДАНОЈЛИЋА

(I—III)

КАКО СПАВАЈУ ТРАМВАЈИ
ФУРУНИЦА ЈОГУНИЦА
КАКО ЖИВИ ПОЉСКИ МИШ

Формат 13,5 × 20,5, четворобојни омот, полутврди
повез, ћирилица.

Цена комплета: 360.—

ИРО „НАРОДНА КЊИГА“, 1100 Београд, Шафарикова 11

НАРУЧБЕНИЦА — ИЛ 26. 9. 80.

ОВИМ НЕОПОЗИВО НАРУЧУЈЕМ КЊИГЕ под бројевима
(наведите бројеве књига које наручујете)

1. ЗА ГОТОВО — по цени од динара _____, коју ћу
платити поштару кад ми уручи књиге.

2. НА ОТПЛАТУ — по цени од динара _____, коју ћу
отплатити у _____ месечних рата уз одговарајућу
камату. (Најмања рата је 150 динара). Рате ћу уплаћивати до
10. у месецу до исплате целе суме. У случају спора надлежан је
I општински суд у Београду.

(Презиме, очево име и име)

(Поштански број, место, улица и број)

(Радна организација у којој је купац запослен)

(Овера радне организације
за купце на отплату)

М. П.

(Потпис купца, бр. л. к. и
где је издата)

Купци, који књиге купују на отплату, оверавају наручбеницу у
радној организацији где раде а пензионери приликом куповине
на отплату прилажу последњи чек пензије.

Књиге можете поручити:

— Код издавача, 11000 Београд, Шафарикова 11
— У Салону „Народне књиге“, Цетињска 6.
— У Сервису „Народне књиге“, Николе Спасића 2.
Члановима Клуба читалаца „Народне књиге“ стални
попуст од 20%.

ФАНТАСТИЧНА

ПРИЧА

РОБЕРТ ШЕКЛИ

ЛАК ПЛЕН

Човечанству није помогао ни Атисонов детектор. »Они« су били обдарени много опаснијим оружјем.

Казаљка се још није померила? — упита Едвардсон посматрајући звезде. — Не — одговори Морс који је већ више од једног сата нетремице гледао у Атисонов детектор. За тренутак је три пута брзо трепнуо, а онда поново наставио да мотри. — Ни за милиметар.

— Чини ми се да се никад неће ни померити — умеша се Касел који је стајао иза пулта за активирање пројектила.

Танка, црна казаљка индикатора стајала је непомицно на нули. Бродски топови су били спремни. Тамни отвори њихових цеви зјапили су према звездама...

Волео бих да дођу!

У соби се зачуло брујање. Звук је деловао умирујуће. Долазио је из Атисоновог детектора и подсећао на то да је и овај детектор повезан са осталима и да сви заједно сачињавају гигантску мрежу око читаве Земље.

— До ђавола, зашто већ једном не долазе? — гласно се питао Едвардсон. — Зашто нас не нападају?

— Ућути већ једном — љутиго га прекиде Морс. Деловао је уморно и нерасположено. Ожиг од опекотине изнад његове десне слепоочнице издалека је изгледао као истетовиран.

— Волео бих да већ једном дођу — настави Едвардсон. — Зар и ти то не желиш?

Едвардсон је имао узано, бојажљиво, мишолошко лице. Међутим, било је то лице врло интелигентног миша, какво чак ни мачке не воле да сретну.

— Зар ти то не желиш? — понови Едвардсон.

Морс му није одговорио. Сва тројица су поново уронила у своје мисли док су истовремено хипнотисано гледали у индикатор.

— Имали су већ довољно времена — настави Едвардсон сам за себе.

Касел гласно зевну.

— Хоће ли неко од вас да игра карте? — упита гледећи дугу браду коју је носио као успомену на студентске дане.

Морс скрену поглед у страну, а Едвардсон аутоматски настави да прати детектор. Навика да мотре на индикатор била је већ толико јака да су то чинили потпуно несвесно. Није могло да се догоди да казаљка, макар и за тренутак, остане без контроле.

— Мислите ли да ће ускоро да дођу? — упита Едвардсон док су његове смеће очи глодара биле и даље приковане за индикатор.

Нико му није одговорио. После два месеца проведена у свемиру нису више имали снаге да воде разговор. Сваком од њих су већ и сопствене мисли биле смртно досадне.

— Волео бих да знам само једну ствар — трудио се Едвардсон да започне уобичајен и једини могући разговор. — Колики је њихов домет?

Недељама су већ разговарали о телепатској моћи непријатеља и о њеном домету. Хтели то или не, увек би се некако враћали на исту тему. Као и сви професионални војници, никако нису могли да престану да мисле и разговарају о непријатељу и његовом оружју.

— Па — започе Морс с досадом — наша детекторска мрежа покрива читав систем испред Марсове орбите. Они можда не знају да ми имамо детекторе...

— Ах, престани — прекиде га Едвардсон и намршти се. — Они су телепате. Досад су већ сигурно прочитали све Еверсетове мисли.

— Еверсет не зна да ми имамо детекторе — рече Морс и настави да гледа у индикатор. — Ухватили су га пре него што смо поставили детекторску мрежу.

— Замислите — поче Едвардсон — како га они питају: „Момче, шта би урадио кад би нека телепатска раса кренула да освоји Земљу? Како би бранио своју планету?“

— Сумњиво мозгање... — мрмљао је Касел. — Можда Еверсет не претпоставља да ћемо се овако бранити.

— Еверсет је човек са Земље — настави Едвардсон да брани своју претпоставку — а сви смо закључили да је ово најбољи начин одбране. Сложио би се и он. Било би боље да га нису ухватили.

— Могло је да буде и горе — рече Морс тужно. — Шта би тек било да су ухватили обојицу?

— Волео бих да већ једном дођу — понови Едвардсон.

Лукави домороци

Ричард Еверсет и С. Р. Џонс кренули су заједно на свој први међузвездани лет. У подручју Веге открили су једну планету и учинило им се да је ненастањена. Даље су поступали према утврђеној процедури.

Бацили су новчић и тако је одлучено да Еверсет пође доле у малој летелици за извиђање и да при том одржава радио-везу са Џонсом који је требало да остане на броду.

Њихов разговор је остао сачуван на траци:

— Управо сам срео домороце — каже Еверсет. — Изгледају чудно. Описаћу ти их касније.

— Да ли покушавају да започну

разговор? — питао је Џонс, док је брод полако кружио око планете

— Не. Чекај! До ђавола, они су телепате! Како ти се то свиђа?

— Дивно — рекао је Џонс — Настави!

— Џоне, нисам баш сигуран да ми се ти момци допадају. Мисли им нису најчистије. Друже мој!...

— Шта је било? — повикао је Џонс и одмах подигао брод на већу висину.

— Њихова памет! Овим гадовима је стало да господаре по сваку цену! Изгледа да су средили све системе у околини тражећи некога да би...

— Молим? Настави! — викао је Џонс.

— Изгледа да сам погрешно —

одбранили? Много се размишљало и расправљало. Судећи по Еверсетовом случају, непријатељи су били врло моћни и могли су лако да загосподаре човековим мислима.

А шта је са Џонсом? Како је успео да им умакне? Да ли је раздаљина била пресудна? Или га је спасло то што их је изненадио и одмах почео да бежи?

Једно је сигурно: све што зна Еверсет, знају и непријатељи. То значи да тачно знају где се Земља налази и колико је беспомоћна пред њиховим оружјем.

Може се очекивати да су већ кренули...

Требало би смислити нешто што би умањило њихову велику надмоћност. Али, шта би то могло да

наставио је Еверсет одобрено. — Нису баш тако лоши...

Џонс је био бистар, по природи сумњичав и имао је одличне рефлексе. Одмах је повукао акцелератор до краја, легао на под кабине и рекао:

— Причај ми даље!

— Дођи и ти доле — наговарао га је Еверсет. — Момци су у реду. У ствари, они су бољи...

Овде се трака завршава. Џонс је био прикован за под снагом гравитације, а брод се великом брзином удаљавао од планете. Џонс је успео да се врати, додуше са три поломљена ребра.

Прси на обарачу

Телепатска врста је кренула у поход на Земљу! Шта људи са Земље треба да ураде да би се

буде? Које је то оружје које може да се супротстави мислима?

Научници су радили без престанка. Како препознати човека чије су мисли већ успели да запоседују? Психолози су били на мучи. Нешто је свакако, требало урадити и то брзо. Технолошка планета каква је била Земља могла је да пронађе само технолошко решење: изградити јаку свемирску флоту и створити неку врсту детекторске борбене линије око целе планете.

Све је то било урађено у рекордном року. Усавршен је Атисонов детектор — спој између радара и електроенцефалографа — који је регистровао све мождане таласе људи из посада бродова. Уколико би се јавио талас који се на било који начин уклапа у склоп таласа нормалног тока људских мисли, казаљка на индикатору би почела да се креће. Би-

ла је толико осетљива да би се померила чак и кад би неко ус-
нио лош сан или почео да пати од
осећања мучнине.

Могло се очекивати да ће сваки
покушај непријатељског утицаја
на људске мисли изазвати неку
реакцију детектора. Уосталом,
Атисонов детектор је управо зато
и био саграђен.

Свемирски бродови са по три
члана посаде држали су под
контролом читав простор између
Марса и Земље. Сви заједно, са-
чињавали су огромну сферну
мрежу са земљом у средишту.

Десетине хиљада људи стајало
је спремно иза панела за активи-
рање пројектила и будно мотрило
на казаљке Атисонових детектора.

Међутим, казаљке су биле не-
помичне...

Све у реду, али...

— Шта мислите, да испалим не-
колико хитаца? — упита Едвард-
сон стојећи иза панела с прстом
на обарачу. — Да мало испробам
топове?

— Није потребно да их испро-
баваш — рече Касел гладно бра-
ду. — Осим тога, то би могло да
изазове пометњу код осталих.

— Каселе! — тихо рече Морс —
скине те руке са браде!

— Зашто?!

— Зато — поче да шапуће Морс —
што ми дође да ти је почупам!

Касел се кисело насмеши, стеже
песнице и устаде:

— Мислиш ли да мени није до-
сadio тај твој глупи ожиљак?

— Ах, престаните — умиривао
их је Едвардсон. — Мотрите на
нашу казаљку!

— Нема потребе — рече Морс и
завали се натраг у своје седиште.
— Ионако постоји алармно звоно.

Морс ипак скрену поглед на ин-
дикатор.

— А шта ако звоно не ради? —
питао је Едвардсон. — Шта ако је
казаљка закована? Како би вам
се допало кад би нешто хладно
почело да вам гмиже по мислима?

— Индикатор је исправан — ре-
че Касел одсечно. — Него, хоћеш
ли да играмо карте?

— Важи — прихвати Едвардсон

и поче да меша старе, већ ума-
шћене карте.

Морс је одмах преузео на себе
да мотри на индикатор.

— И ја једва чекам да дођу —
рече и уздахну.

— Пресеци — рече Едвардсон
пружајући Каселу шпил карата.

— Волео бих да знам како из-
гледају ти прикани — настави
Морс.

— Вероватно личе на нас — ре-
че Едвардсон делећи карте.

Касел је подизао карте полако,
једну по једну, као да са сваком
од њих очекује неко изненађење.

— Није ми јасно зашто нисмо
послали ударне јединице? — питао
се Морс. — Зашто нисмо бомбар-
довали ту њихову планету?

— Не буди глуп — одговори Е-
двардсон. — Сваки брод који би-
смо тамо послали био би изгу-
бљен. Преобратили би их и вра-
тили против нас.

— Носим све са деветком — по-
бедоносно изјави Касел.

— Баш ме брига — рече Едвард-
сон весело. — Колико ти сада ду-
гујем?

— Три милиона пет стотина о-
самдесет хиљада долара!

— Волео бих да већ једном до-
ђу — мрмљао је Морс.

— Хоћеш ли да ти испуним чек
на ту суму? — нудио је Едвард-
сон.

— Требало би да неко покуша
да се споразуме са тим гадовима —
рече Морс.

Касел одмах погледа у инди-
катор.

— Управо размишљам како мо-
ра да је страхан тај осећај да су
ти загосподарили мислима — рече
Едвардсон. — Кладим се да је то
језиво. Еверсет је то осетио, али
био је немоћан...

— Момци, први од вас који
почне чудно да се понаша нека се
чува! — нашали се Касел и сви се
насмејаше.

— Глупо, али волео бих да ми
се укаже прилика да преговарам
са њима — рече Едвардсон изне-
нада.

— Што да не? — упита Касел.
— Мислиш ли да бисмо могли
да им пођемо у сусрет?

— Да — рече Касел. — Ништа
нећемо постићи док овако седимо.

— Уосталом, ни они нису непо-
бедиви — рече Едвардсон полако —
Требало би најпре да се јавимо
команди, зар не? Да им кажемо
шта намеравамо...

— Не треба — прекиде га Ка-
сел, а Едвардсон одмах климну
главом и сложи се. — Кренимо,
па ћемо да видимо шта можемо да
урадимо. Ако не буду хтели да
преговарају, збрисаћемо их из
свемира једном заувек!

— Погледајте! — повика Морс.

Испред себе угледаше усијани,
црвени млаз који избацују реак-
тори — суседни брод из њихове
секције великом брзином јурио је
напред.

— Мора да су и они дошли на
исту идеју — закључи Едвардсон.

— Хајде да пожуримо, да стиг-
немо први! — викну Касел.

Морс повуче акцелератор до
краја. Јак трзај забаци их и при-
кова за наслоне седишта.

— Казаљка се још увек није
померила? — упита Едвардсон ви-
чући да би надјачао алармно
звоно.

— Ни за милиметар — рече Ка-
сел гледајући у индикатор.

Казаљка је поскакивала на по-
следњем подеку бројчаника као
да ће да искочи...

укрштене речи

ВЕЛИКА ЗАБАВНИКОВА ПОРОДИЦА

Данас се по 1500. пут Забавник појавио на киосцима. Први број је изашао још далеког 28. фебруара 1939. године на 12 страна, а данашњи се раширио на 68. Међутим, Забавник није више сам. Поред свог ћириличног (екавског), латиничног (ијекавског) и сло- веначког издања, данас издаје још четири листа. Њихова имена треба уписати испод бројева 1, 2, 3 и 4.

АУТОР: ВЕ-МАК	1	УСКО	2	ФАБРИКА ПИВА	ГРАД У ЈАПАНУ, СЕВЕРНО ОД ТОКИЈА	ЕНГЛЕС- КА ГЛА- ВНИЦА ВИВИТЕН	ЈЕДАН РОДИ- ТЕЉ	ВРСТА МАЈМУ- НА
КО СЕ БЕДИ МУЗИКО- ЛОГИ- ЈОМ				СТРАМИ				
ОДВО- ЈИТИ ОД ЦЕЛИНЕ								
НАШ ФУДБА- ЛЕР СТАНИ- СЛАВ						АНТУН ВАРАЦ		
ЈЕЗЕРО У ФИНИЦИЈИ						АНДРИК ИВО		
ВРСТА ДРЕВ- ТА				3,14...		ИМЕ ПЕСНИ- КА ШОПОВА		
"EAST"		ГЛАВНИ ГРАД ГВИНЕ- ЈЕ		МАГИСТАР		ИЗГЛЕД СА СТРАНЕ		
АУТО- ОЗНАКА ЗА ВИН- КОВИЦЕ			ДОМИ ДЕО САОНИЦА	ТРИГОНО- МЕТРИЈА ФУНКЦИЈА		СЛАВ, НЕМО- ЉАН		КИРИЛ ДАГЛАС
НЕМАЧКИ ФИЗИЧАР ДРНОЛД			3					
НЕДОСТА- ТАК КИСЕ- ОНИКА У ТИКВИМА								РЕЧНИ РИБАР
ОСНОВА, ТЕМЕЈО				ПИСАЦ ЛО- ЗАРЕВИК				
ВРСТА БИЈУКЕ				ОНДА				
ПРОДО- РАН КРИК					ГРАД У СР НЕ- МАЧКОЈ			
ЗАЈЕД- НО СА 1					ДРШКА ВИОЛИНЕ		ЗНАК ЗА ТАНТАЛ	
			4					

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Р, п, самострел, ПРОЗОРСКО, император, систем, не, р, Албион, МАП, Улм, Анатоли, а, тотемизам, И, алинеја, „Руке“, Ајан, ал, чр, т, е, наука, Ист, ОРНАМЕНТ.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд, Директор НО „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Раде Шошкић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 10 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	110,00 динара
6 месеци	220,00 динара
1 година	440,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	220,00 динара
6 месеци	440,00 динара
1 година	880,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29/28 уз обавезу на- знаку — НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР „Продаја“ претплата на лист „По- литикин забавник“

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$ 47 —
СР НЕМАЧКА	DM 83.—
ШВЕДСКА	Skp 195.—
ФРАЊЦИСКА	Ffr 193.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr 77 —

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „ПОЛИТИКА“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — БЕОГРАД, на рачун број 60811-620-63-257300-00031, са обавезом назнаком, претплата на „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

Крајем октобра излази из штампе

ЛЕКСИКОН СТРАНИХ РЕЧИ И ИЗРАЗА МИЛАН ВУЈАКЛИЈА

Редакција: др Светомир Ристић и др Радомир Алексић
НОВО ПРЕРАЂЕНО И ДОПУЊЕНО ИЗДАЊЕ
у редакцији др Радомира Алексића

садржи 44.000 научно обрађених појмова из свих области људске делатности и тумачења свих страних речи које се код нас користе у говору, штампи, радио-телевизији, књижевности и научној литератури.

Преко 4.000 нових речи које су за последње две и по деценије ушле у употребу. Многим речима су уз стара, додата и нова значења и објашњења. Један од најкомплетнијих речника страних речи и израза код нас с етимолошким објашњењима.

Речи, појмови и изрази дати су азбучним редом онако како се код нас изговарају, тако да се сваки појам и свака реч лако и брзо могу наћи, а уз изговор и тумачење дато је и изворно порекло речи као и та реч на страном језику. Грчко писмо замењено је латиничним.

Страна: преко 1.100, ћирилица.

Формат: 16 x 24 цм.

Повез: цело платно.

Цена у претплати 900.— динара.

Цена лексикона по изласку из штампе биће знатно виша.

Непотребно прецртати
Забавник 26. 9. 1980.

(место и датум)

Издавачка радна организација „Просвета“ 11001 Београд,
Добрчина 30, Поштански фах 555, телефон 631-651
Претплаћујем се на ЛЕКСИКОН СТРАНИХ РЕЧИ И ИЗРАЗА од
Милана Вујаклије по цени од 900.— динара.
Обавезујем се овај износ исплатити:
а) Одмах, у року од 8 дана по пријему „Просветине“
уплатнице,
б) У 6 месечних рата по 150.— динара, почев од наредног
месеца, увек са уплатницама добијеним од „Просвете“. У случају
спора уговорена је надлежност V општинског суда у Београду.

(Име, име оца и презиме)

(Занимање, назив и телефон радне организације, ако је
купац у радном односу)

(Број поште, место, адреса и телефон у стану)

(Својеручни потпис, Бр. л. к. (СУП))

САЧЕКАЈТЕ „ПРОСВЕТИНЕ“ УПЛАТНИЦЕ!

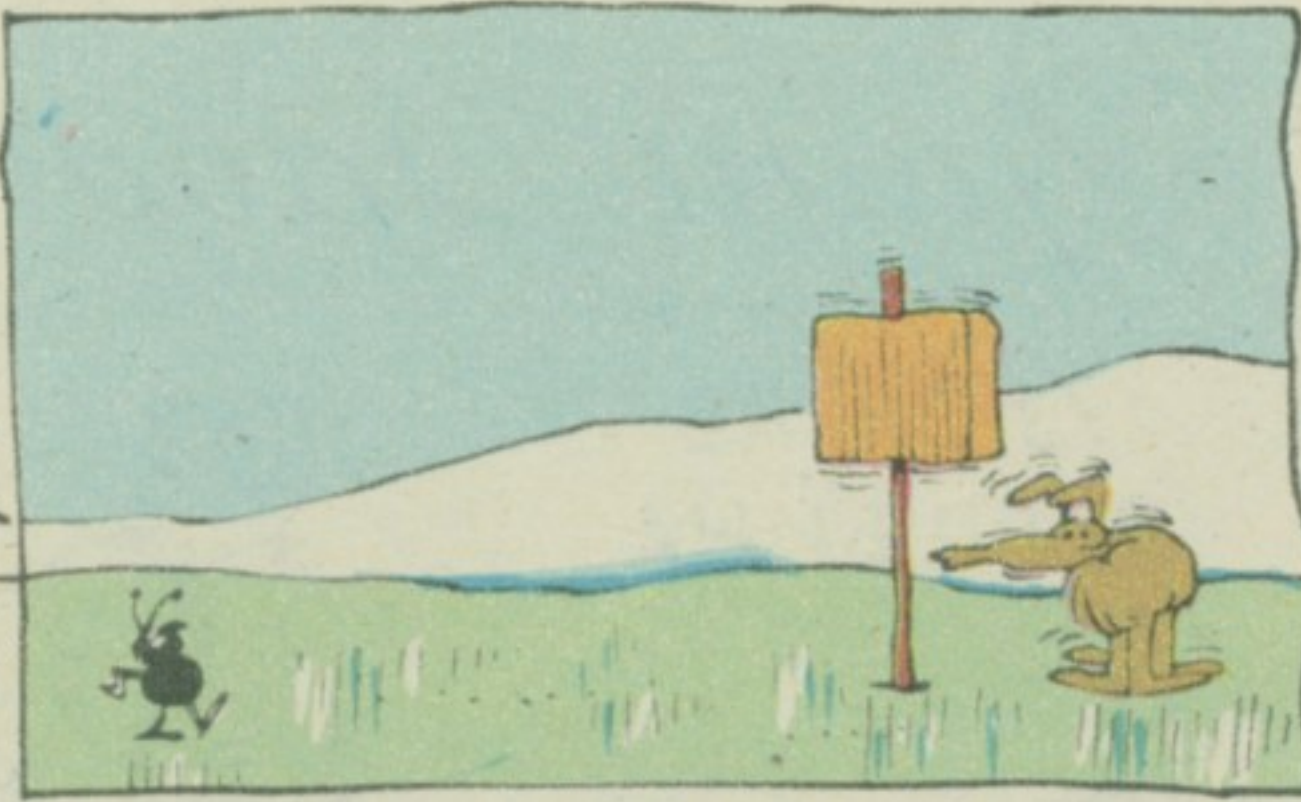
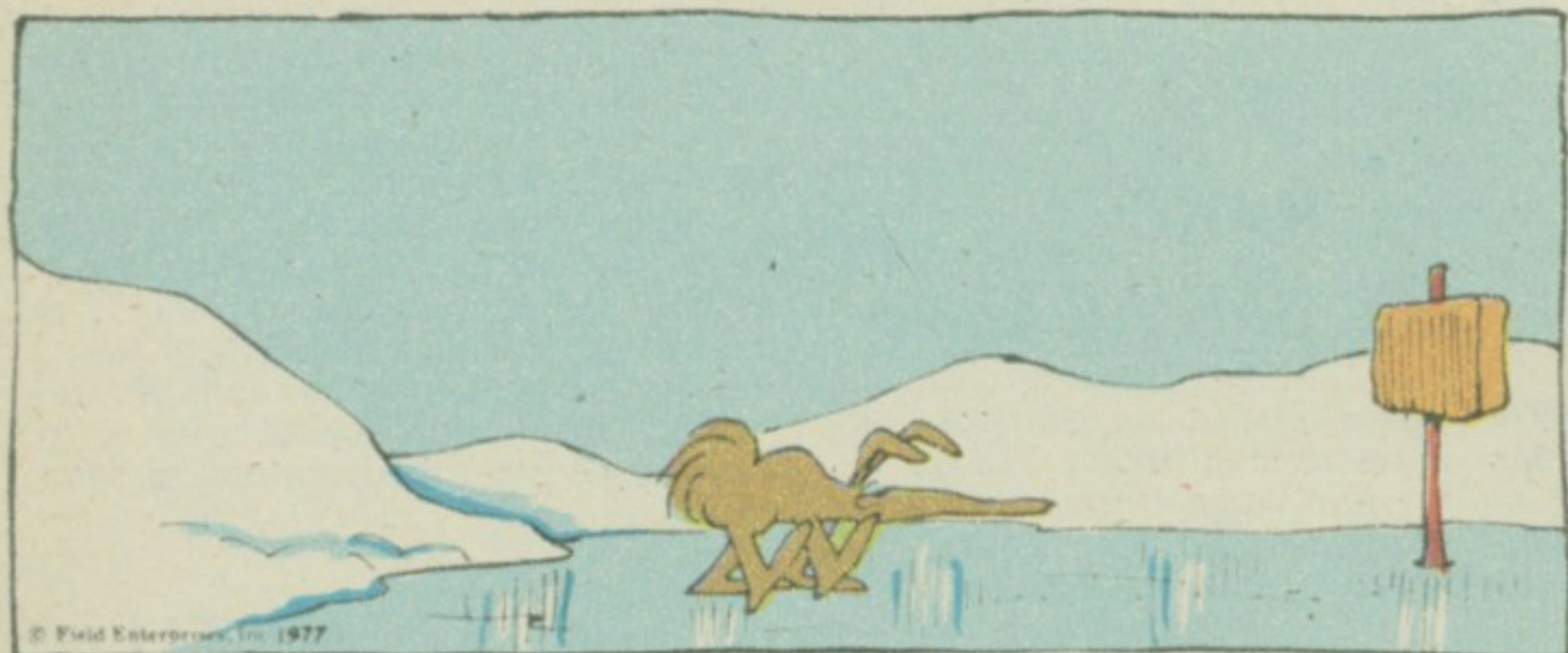
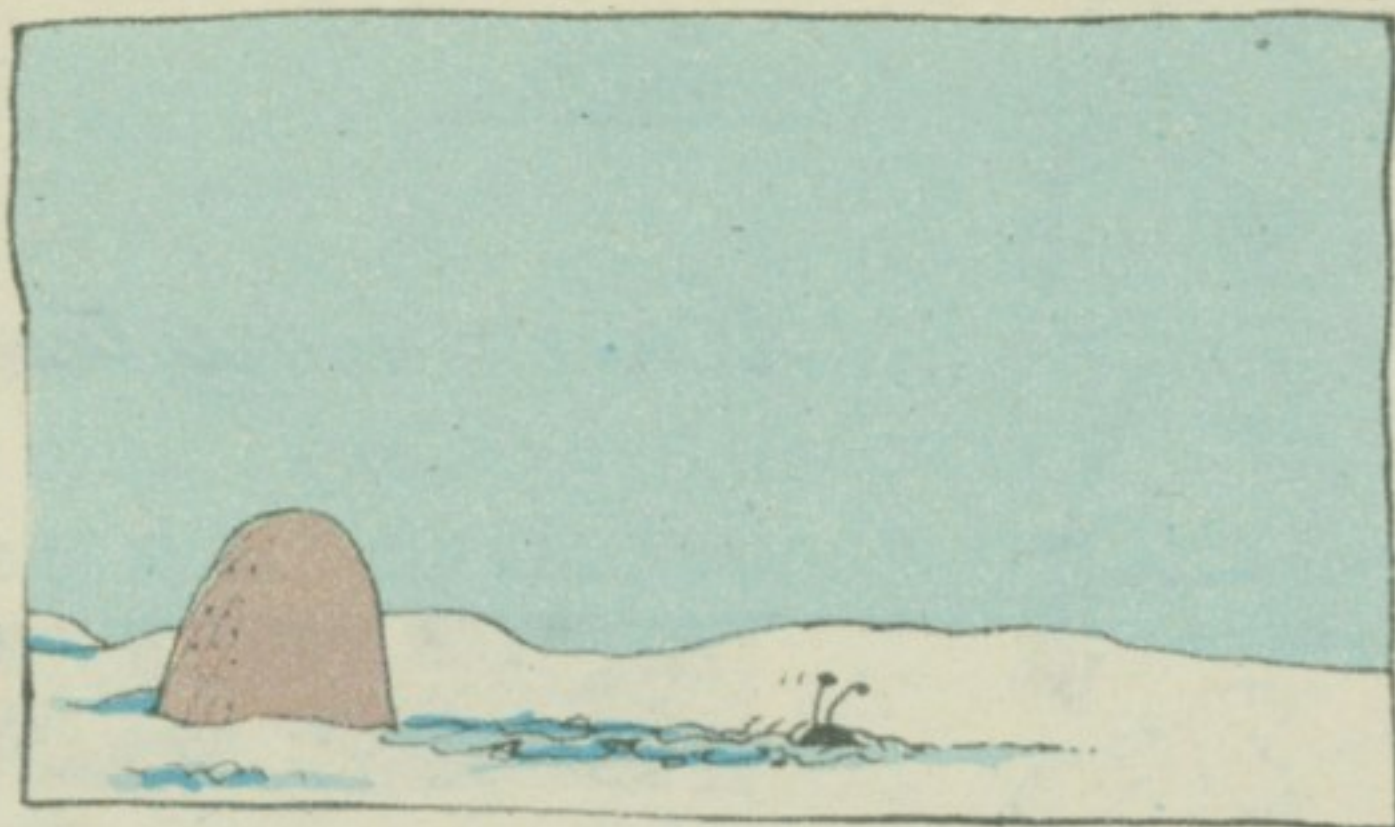
просвета

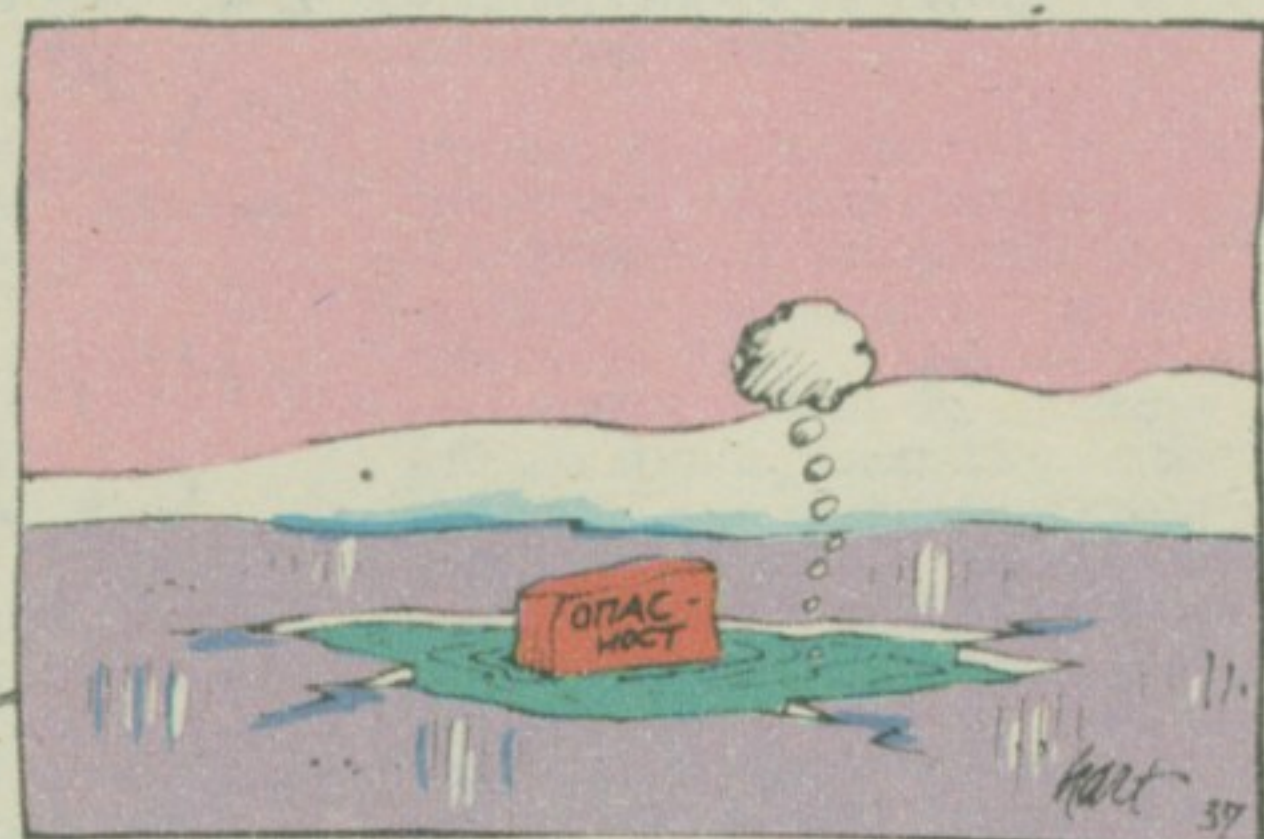
ЛЕКСИКОН СТРАНИХ РЕЧИ И ИЗРАЗА МИЛАН ВУЈАКЛИЈА

ПЕШВАРИ

МОРАМ ВИШЕ ДА
ХОДАМ! СТРАШНО
САМ ОТЕЖАО!

КРАК!

САМО ЗА ЧЛАНОВЕ КЛУБА

САМО ЗА ЧЛАНОВЕ РЕЗ КЛУБА

Сваког месеца напращујемо 1.000 чланова ексклузивним напращама — PEZ фиџурицама, које се продају широм света.

НАГРАДА У СЕПТЕМБРУ ЈЕ: РЕЗ МАЈМУН

Награђене бројеве PEZ чланских карата објавићемо 3. октобра у „Забавнику“

ПОСТАНИ И ТИ ЧЛАН!

Пошаљи 5 омоша бомбона PEZ и
попуњен купон на адресу:

РЕЗ КЛУБ,
61111
ЛЪУБЛЪНА,
П. П. 8

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

[illegible]

Презиме и име

[illegible]

Улица и кућни број

[illegible]

Место становања

--	--	--	--	--

поштански број

Датум рођења

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавници,

УЗ ЗВУКЕ ГЕРШВИНА

Када је потписан НАТО пакт и
које су државе његове чланице?
Зоран Радић
Др Ивана Рибара 49/29
Нови Београд

Тек што се завршио II светски рат и антихитлеровска коалиција распала, Сједињене Америчке Државе и земље западне Европе почеле су да зазиру од „експанзије комунизма“, па да би спречиле опасност од ширења социјалистичког покрета, западне земље су тражиле решење у политичком, економском и војном груписању које је требало да им омогући светску доминацију и постизање циљева, макар и са позиција силе. Тако су се 4. априла 1949. године у Вашингтону окупили министри спољних послова САД, Белгије, Британије, Данске, Француске, Исланда, Италије, Канаде, Луксембурга, Холандије, Норвешке и Португалије и уз звуке Гершвинове опере „Порги и Бес“ потписали Северноатлантски пакт. Три године касније, пакт је стекао још две чланице, Грчку и Турску, а 1955. „приступницу“ је потписао и представник Савезне Републике Немачке.

Уговор којим су САД, Канада и земље западне Европе преузеле обавезу да се међусобно консултују у случају угрожене безбедности било које чланице, и по потреби предузму одређене кораке, напустила је 1966. године Француска. По иступању Француске из интегрисане војне заједнице, образован је Комитет за планирање одбране 14 земаља.

Тридесетогодишњицу потписивања НАТО пакт је дочекао у окрњеном саставу: изгубио је још једног члана, Грчку. За разлику од Француске, наш јужни сусед иступио је половином из пакта: он је напустио само војну структуру. Разлог за ово иступање био је кипарски рат.

ПРЕДГРАЂЕ, НЕ ГРАД

На географској карти САД тражила сам град Холивуд и пошто нисам могла да га нађем, молим те да ми кажеш у којем делу земље се налази и како је обележен?

Цеца Јокић
Приштина

Холивуд се налази у Калифорнији, а на карти ниси успела да га пронађеш јер он још од 1910. године није самостални град већ предграђе Лос Анђелеса.

НИЈЕ У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ

Моји другови и ја направили смо физички лабораторију у којем смо радили разне покусе, израђивали многе врсте радио-пријемника. Сада бисмо жељели направити токи-воки али нигде не можемо да нађемо шему тог апарата. Покушали смо нешто и сами, али нисмо постигли никакав резултат па ти се обраћамо с молбом да објавиш шему и кажеш нам нешто о ђеловима који су потребни за израду најједноставнијег токи-вокија.

Нијаз Каралић,
Р. Бенчагића 66
Добој

У Градском секретаријату за унутрашње послове у Београду добили смо обавештење да је за куповину, односно поседовање токи-воки апарата неопходна дозвола Секретаријата за саобраћај и везе, а издаје се само за коришћење на градском опсегу од 27 мегагерца. За прекршиоце закона о коришћењу система веза предвиђене су врло високе казне, а то значи да бисте ти и твоји другови, у случају да нађете шему токи-вокија, направили прекршај.

ПОТОМЦИ МОЋНИХ

Интересује ме да ли су Астеци, Маје и Инке потпуно истребљени и ако нису, желела бих да знам где сада живе?

Сања,
Баошћ

Ниједан од поменутих народа преколумбовске Америке, шпански завојевачи нису успели да униште као што су то чинили са њиховим цивилизацијама. Потомци Астека живе у Мексику а Маја на југоистоку Мексика, полуострву Јукатану, у Гватемали, Хондурасу и Ел Салвадору. Сматра се да их укупно има око 2 милиона и 200 хиљада.

Некадашња држава Инка простирала се на територији данашњег Перуа, Еквадора, Боливије и Чилеа па тако потомака, некад моћног народа, има у свим овим земљама. С обзиром да у Перуу живи неколико милиона Инка, влада је 1975. године донела декрет којим се стари језик кечуа, њиме су Инке говориле пре 7—8 векова, проглашава за званични језик перуанске нације. Занимљиво је да је кечуа, мада су га пре два столећа Шпанци забранили, остао не само сачуван већ га је прихватио и добар део осталог становништва. Данас бар половина Перуанаца говори овим језиком.

КАКО ДО БИТЛСА?

Већ дуже време покушавам да набавим постере „Битлса“ и групе „Блонди“, али ми то никако не полази за руком. Молим те ако их имаш да ми пошаљеш.

Миленка Зрнић,
Народног фронта 32/9
Нови Сад

Веома радо бисмо ти послали постере које желиш, али немамо их ни ми. Можда ће ти помоћи неко од наших читалаца!

НАГРАЂЕНА ВОДА

На минералној води „Три срца“ пише награда »Food Europe«: да ли је реч о некој наградној игри и ако јесте, каквој?

Владимир Куктин,
Стари Жедник

Да си пажљивије прочитао натпис на етикети раденске минералне воде „Три срца“ приметио би да пише награда »Food Europe« 1978. и 1979. године. То значи да није реч ни о каквој наградној игри за потрошаче већ да је награђена — минерална вода.

КЕСИЦА ЗА ДОРУЧАК

Имам 14 година и неколико сувишних килограма. Недавно сам у апотеци видео „Прот-о-кал“, лек којим се лечи гојазност. Да ли бих смео да га користим?

М. Р.
Аранђеловац

„Прот-о-кал“ није лек већ лако сварљив концентрат у облику прашка који садржи природне проте-

ине, 12 есенцијалних витамина и минерале. Направљен је на основу сазнања добијених истраживањем исхране намењене астронаутима и спортистима. „Прот-о-кал“ на природан начин омогућава брзо смањење тежине без, како тврди произвођач, осећаја глади и смањене физичке и психичке способности. Другим речима, он није ништа друго до избалансирана протеинска кура за мршављење.

Користи се прилично једноставно и у количинама које зависе од тога колико ко жели да ослаби. То значи да може да замени један дневни оброк, али и сва три. Међутим, без обзира да ли желиш да по степено смањиш тежину или хоћеш да то постигнеш за неки краћи временски период, саветујемо да се пре тога консултујеш са лекаром. Ма колико безазлена била ова кура мршављења није наодмет чути мишљење лекара јер неколико сувишних килограма нису увек само последица прекомерног узимања хране.

НИКАД ИСТИ

Можете ли да ми кажете колико динара треба дати за једну лиру, амерички долар, канадски долар, аустралијски долар, енглеску фунту, западнонемачку марку?

Мирјана Илић

По продајном курсу који је важио на дан 7. августа ове године за 100 лира треба дати 3,260; за амерички долар 27,491; канадски долар 23,840; аустралијски долар 31,755; енглеску фунту 64,448; и западнонемачку мерку 15,342 динара. У тренутку кад будеш читала овај број Забавника, курс ће сасвим сигурно бити нешто другачији.

АТЛЕТСКА ГИМНАСТИКА

Хтео бих да набавим књигу о боди-билдингу, али не знам где. Можеш ли да ми помогнеш?

Читалац из Сиска

Књигу М. Габрића „Атлетска гимнастика“ можеш да наручиш поужећем од „Спортске књиге“, Македонска 19, Београд. Књига стаје 50 динара.

КАПУТИЋ ДОПОЛА

Чуо сам за кугуара и тапира, али о тим животињама не знам ништа више осим да живе у Америци. Молим те да напишеш нешто више о њима.

Зоран Мишчевић,
Мирка Ратковића 27
Липар

Кугуари су мачке које се још називају и пумама, планинским лавовима, катамаунтима и разним другим шпанским именима од којих свако у свом корену има и додатак речи „лав“. Живе на западу Северне Америке. У много већем броју има их у централној и Јужној Америци где се срећу на готово сваком кораку и на најразличитијим теренима почев од хладних планинских врхова, влажних екваторских дунгли, четинарских превоја, савана и пампаса.

Упркос томе што га бије глас опасне звери, кугуар је највећа ку-

кавица од свих великих мачака. Зато се и чине сумњивим „поуздани“ извештаји о срачунатим нападима на људе. Тако нешто догађа се врло ретко, тврде стручњаци.

Кугуар се храни малим сисарима и птицама, мада се догађа да пође у лов и на већу дивљач, поготову ако је у питању незаштићена младунчад. За разлику од других мачака, као што је рецимо јагуар, кугуар није луталица: углавном се задржава у одређеним границама своје територије „добро снабдевене“ дивљачи којом се храни. Понекад се додуше појави и на неочекиваним местима. Толико о кугуарима.

Што се тиче тапира они су веома примитивна створења која се уопште нису изменила током дугог временског периода. Од некада бројних група тапира, данас су остале само четири врсте и то једна у Малаји а три у Централној и Јужној Америци.

С обзиром на ограничени простор, описаћемо само малајског тапира (*Tapirus indicus*), животињу необичног изгледа која живи у шумама јужне Бурме, Тајланда, на острву Суматри и Малајском по-

луострву. Одрасли примерци малајског тапира су црни, осим средњег појаса на задњем делу и слабинама тако да изгледају као да на себи имају капутић. Ова шара која се посетиоцима зоолошких вртова чини некорисном, па и смешном, од највеће је важности тапиру у природи. Како је он ноћна и полуводена животиња, излази сваке ноћи и по свакаком времену да би нашао довољно хране. То значи да мора да се креће чак и по месечини. Тада су сасвим тамне и сасвим светле животиње прилично упалјиве. На месечевом светлу ова шара „одваја“ тапира на шест-седам делова тако да тешко пада у очи.

Тапири су чврсте, темељне и тешке животиње и у стању су да се жилаво боре за свој живот: имају јаке очњаке којима умеју да нанесу ујед. Кожа им је дебела тако да се лако и брзо провлаче и кроз најгушћи шипраг и препреке где би свака друга животиња застала. Женка тапира на свет доноси најчешће једно младунче, а понекад и два. Храни се воденим и осталим сочним биљем које прождире у великим количинама.

ГОБЛЕНИ

Ко је измислио гоблен?

Светлана Којић,
Београд

Гоблен су „измислили“ Гоблени, француска породица бојадисара која се у 15. веку населила у Паризу и ту отворила радионицу таписерија.

ТРГОВИНА МИМО ПРОПИСА

Чула сам за црну берзу али не знам шта је то. Можеш ли ти то ми објаснити?

Мирјана Шпера,
Бањалука

Црном берзом се назива приватна берза и купопродаја хартије од вредности, монета, злата и сличног независно од званичног курса и прописа. Овим термином означава се и недопуштена, спекулантска трговина која доноси велике зараде. Свој „проиват“ црна берза доживљава обично у време рата, елементарних непогода и nestaшице животних намирница и других артикала широке потрошње.

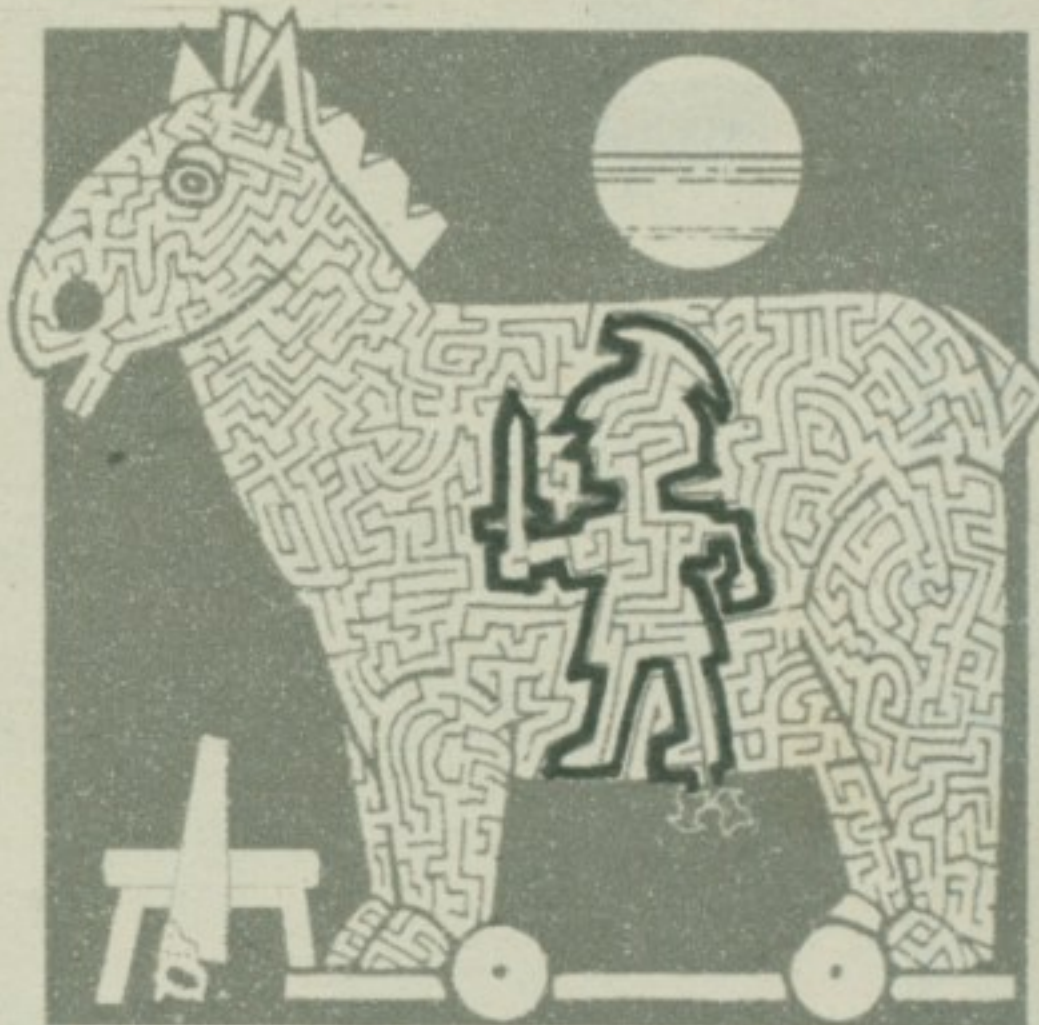
ЦИЦИН КУТАК СЕ НЕ УКИДА

Први пут ти пишем иако сам већ дуго редован читалац Забавника. Приметила сам да у последње вријеме не излази „Цицин кутак“ па бих жељела да знам да ли ће га још уопште бити и да ли могу да вам пошаљем неки прилог за рубрику?

Ирена Жиганте,
Бузепс Каралино 4
Ријека

Мада „Цицин кутак“ више не излази у сваком броју, то не значи да ће бити укинут. Зато нам пошаљи своје прилоге.

РЕШЕЊЕ са стране 22.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

За две металне значке дајем постер Здравка Чолића. Соња Стефановић, 91000 Скопље, Антона Попова 163/2

Поклањам 97 старих бројева Забавника, од броја 1223 до 1320. Иво Новаковић, 11070 Нови Београд, Јурија Гагарина 130/41

За два различита стрипа дајем један постер певача или групе, по избору. Бисерка Станчић, 42230 Лудбрег, Прилес 31

Посједујем велики број очуваних стрипова из Забавника, значака, привјесака, наљепница и један скејтборд и желио бих да их по повољној цијени продам. Бојан Чимбур, 41000 Загреб, Ломничка 1

Ко ми пошаље разгледницу свог места добиће од мене једну салвету. Бранка Пушана, 21460 Врбас, Светозара Марковића 81

За сваки број Дениса дајем једну металну значку. Младен Крстановић, 78000 Бањалука, Ејуба Кобаšliћа 19

У мом суседству станује један дечак који није у могућности да редовно прати Политикин забавник и Микијев забавник. Ја сам му досад поклонио велики број, међутим, више их немам, а дечак би желео да стално чита ваше листове. Бојан Пешић, 11000 Београд, Војводе Степе 207

За десет значака дајем десет различитих салвета и један Забавник. Миле Милутиновић, 14220 Лазаревац, 13. пролетерске бригаде 45

Ко ми пошаље разгледницу свог града добиће од мене разгледницу Београда или Шибеника, Сплита, Задра и Макарске. Војислав Човић, 11070 Нови Београд, Други булевар 128, улаз III, стан 4

својим читаоцима,
љубитељима фудбала,
поклања

ПОЛИТИКА
Мозаик

**АУТОГРАМ-
НАЛЕПНИЦЕ**

капитена велике четворке

у новом броју: **Златко Крањчар**
у следећем броју: **Момчило Вукотић**

